

Mag. Tilka Jamnik

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS; e-mail: tilka.jamnik@gmail.com

15. november 2014

KNJIGE, PRIMERNE ZA UČENCE V DRUGEM TRILETJU OSNOVNE ŠOLE

Komu

- Pričujoči seznam knjig želi biti otrokom, staršem, učiteljem v šoli in (mladinskim) knjižničarjem v pomoč pri izbiranju kakovostnih knjig za otroke v prvem triletju osnovne šole.

Zakaj

- Knjige so primerne predvsem za učence drugega triletja osnovne šole. Nekatere seveda tudi za zahtevnejše bralce prvega triletja in prav tako morda za oklevajoče bralce tretjega triletja.

Kaj

- v seznam je vključenih skoraj 450 kakovostni knjigi (ocenjene so z odlično ali prav dobro oceno); večina jih ima tudi anotacijo;
- vključili smo tako leposlovne kot tudi poučne knjige; za to starostno obdobje pravzaprav kar precej dobrih poučnih knjig, ker res želimo, da bi k branju pritegnili čim več učencev (nekateri morda celo lažje s knjigami s področij, ki jih zamiajo, morda tudi v kombinaciji z raziskovanjem, (po)ustvarjanjem in različnimi drugimi aktivnostmi);
- upoštevali smo tako slovenske kot prevedene knjige,
- nove knjige in ponatise, ki so sedaj na voljo v knjižnicah in na knjižnem trgu (v glavnem so izšle v zadnjem desetletju, do vključno leta 2013),
- pri tem smo uporabili Priročnike za branje kakovostnih knjig oz. Priporočilne sezname mladinskih knjig, ki jih za vsako leto pripravlja MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo; dostopni tudi na spletni strani: <http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>.
- ohranili smo postavitev knjig (slikanice, zbirke pravljic, fantastika, resničnost itd.) in obliko zapisa iz Priročnikov Pionirske,
- seznam vsekakor dopolnjujte s kakovostnimi knjigami po svojih željah in glede na knjižni fond v vaši ustanovi, predvsem pa s kakovostnimi novostmi,
- oblikujte na osnovi tega seznama krajše priporočilne sezname npr. za posamezne teme; upoštevajte želje in zanimanja mladih bralcev.

Legende in opombe

C = leposlovje do 9. leta
 P = leposlovje od 10. leta dalje
 M = leposlovje od 13. leta dalje
 L = ljudsko slovstvo

A-stopnja = primerno tudi za starost do 3 let
 B-stopnja = primerno za starost 3–6 let
 1. stopnja = primerno za 1., 2. in 3. razred OŠ
 2. stopnja = primerno za 4., 5. in 6. razred OŠ
 3. stopnja = primerno za 7., 8. in 9. razred OŠ
 M*-stopnja = primerno za srednješolce

Zaporedna številka zapisa, vodilka za
 vsa kazala v tej publikaciji

Kratki bibliografski podatki o knjigi
 se začnejo s priimkom avtorja

Oznaka knjižnične zbirke (postavitve) za mladino

Oznaka stopnje bralnih sposobnosti

75. KOVAČ, Polonca: Ptiče leto.
 Ilustr. Alenka Vuk. Radovljica: Didakta, 2005, 28 str.

| C | 1. stopnja | slikanica, velike tiskane črke

| letni časi, ptice, živali v domišljiji

Slikanica priljubljene slovenske pisateljice prinaša v mladinsko leposlovje novo...

Oblikovna ali
 tehnična gesla in
 opombe

Kratka predstavitev knjige
 (anotacija)

Vsebinska gesla

LEPOSLOVNE KNJIGE

SLIKANICE

Cohen Janca, Irène: **Tudi drevesa jokajo.**

Prev. Lucija Rifel. Ilustr. Maurizio A.C. Quarello. Ljubljana: Novi svet, 2012, 33 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], naslovniško odprta pripoved, slikanica +, za pogovore o knjigah
| Amsterdam, Anne Frank (1929-1945), drevesa, holokavst, Judje, Nizozemska, sodobnost, stoletje, 2. pol. 20.

Francoska mladinska pisateljica (rojena v Tuniziji, danes bibliotekarska svetovalka) s svojo najnovejšo slikanico, prvo prevedeno v slovenščino, ostaja zvesta angažiranemu pisanju za otroke in mladino, s katerim na spoštljiv in inovativen način povezuje preteklost s sedanostjo in trpeče z njihovimi sopotniki. Skupaj z italijanskim slikarjem in ilustratorjem sta ustvarila pretresljiv opomnik na Anno Frank in s preprostim šelestenjem ostarelega kostanja povedala vse bistveno o nesmislih 2. svetovne vojne. V vlogi starša ali mentorja vam bo slikanica v veliko oporo, ko boste otrokom razlagali dejstva o vojnah, vsem bralcem pa bo med vrsticami in kostanjevimi listi govorila tudi o neuničljivi moči življenja: svojo življenjsko moč in spomine kostanj tik pred poseko predaja cepiču, ki bo na njegovem mestu kot novo drevo prevzelo vlogo pomnika na Prinsengracht 263, svoj les pa ... tudi tej slikanici in s tem trajnemu spominu na Anno Frank. (vz)

Dobbers, Jens: **Sreča: kako je pravzaprav s tem?**

Prev. Irena Androjna. Ilustr. Jens Dobbers. Ljubljana: Ebesede, 2012, 41 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], darilna izdaja, humor, slikanica +
| prijateljstvo, sreča

Dylan, Bob: **Za zmeraj mlad.**

Prev. Jure Potokar. Ilustr. Paul Rogers. Spr. beseda Paul Rogers. Maribor: Mettis bukvarna, 2009, 33 str.

| P | 2. stopnja | besedilo tudi v drugem jeziku, o avtorjih, verzi
| glasba, vrednote

Ena najbolj znanih in priljubljenih pesmi ameriškega kantavtorja Boba Dylana je izšla v zanimivi slikaniški izdaji in v prevodu Jureta Potokarja. Večkrat nagrajeni ilustrator Paul Rogers pa si je na besedilo pesmi zamislil zanimiv likovni projekt, s katerim je predstavil svojo likovno vizijo družbenega dogajanja v šestdesetih letih prejšnjega stoletja: ne samo takratnih burnih družbenih razmer in slavnih osebnosti iz sveta kulture, zlasti popularne glasbe, temveč tudi takratnega stanja "ameriške zavesti", kot se razkriva skozi popularno kulturo. Vsaka od dvostranskih ilustracij na inovativen način upodablja posamezne dele besedila, zapisanega v originalu in v slovenskem prevodu. Kronika družbenega dogajanja tega časa, podprta z ilustracijami, je natančno popisana na koncu slikanice, kjer sta s kratko notico predstavljena tudi avtorja besedila in ilustracij. Mladim bralcem manjka morda samo še notni zapis. (IM)

Frančič, Franjo: **O princu, ki mu je počilo srce.**

Ilustr. Adriano Janežič. Spr. beseda Mojca Ramšak. Ljubljana: Modrijan, 2010, 24 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda, za pogovore o knjigah
| družina, krutost, odpuščanje, osamljenost, princi, trpljenje, vzgoja

Pretresljiva zgodba o princu, ki je že od ranega otroštva prikrajšan za toplino in ljubezen staršev, je kljub prostorskemu in časovnemu odmiku aktualen razmislek o družinskih odnosih, njihovi funkciji in usodnih vplivih na nadaljnjo socializacijo posameznika. Mladi princ kmalu po rojstvu izgubi mamo, oče se znova poroči, deček pa ostane sam in zapuščen, kar ima za njegov razvoj neizbrisne posledice. Pomanjkanje čustvene pozornosti se iz leta v leto pogloblja in spreminja v izpraznjenost, otopelost in nasilje, pri čemer obilje materialnih dobrin v luči notranjega opustošenja izzveni povsem izpraznjeno in nepomembno. Ko princ postane oče, se za trenutek zazdi, da se bo njegova pozabljenost in globoko zakopana empatija vendarle prebudila. Brezimnost junakov pravljичnega imaginarija s svojo brezčasno univezalnostjo premišljeno kaže vzporednice z začaranim krogom generacijskih vzorcev. Janežičeve ilustracije z domišljeno igro perspektiv dodatno obtežijo naraščajočo težo odtujenosti in čustvene zatrtosti. Nadvse dobrodošla je tudi spremna beseda, ki jo je prispevala dr. Mojca Ramšak. (KP)

Kokelj, Nina; Rakef, Saša: **Svinčnik je zanje zapisal.**

Ilustr. Nina Mrđenović. Čedad: Zadruga Novi Matajur, 2013, 39 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], naslovniško odprta pripoved, simbolična pripoved, slikanica +

V zgodbah nastopajo različne osebe, npr. cvetličarka, rezbar, pustolovec, astronom in drugi, spoznamo njihove usode oz. probleme, svinčnik pa jim zapiše (praviloma) srečnejše konce. Ti konci pravzaprav predstavljajo izpolnjena hrepenenja in želje teh oseb po drugačnem, boljšem življenju. Obenem pa opozarjajo na moč literature: Svinčnik je namreč tisti, ki zmore spreminjati usode likov in za njih ustvarjati srečne konce. Pripovedi so torej simbolične, domišljijsko bogate, prepojene predvsem s čustvi odraslih in odvijajo se v žlahtni ritmizirani prozi; vse skupaj najbrž bolj pritegne odrasle kot pa mlade bralce. Besedilo, ki ga piše Svinčnik, je v kurzivi, da se tudi tako loči od drugega besedila. Zgodbe, ki so v preteklem letu izhajale v reviji Galeb, so tudi po ilustratorski plati raznolike in vsaka posebej je zaokrožena. Škoda le, da naslovnica slikanice ni bolj privlačna. (TJ)

Prešeren, France: **Povodni mož.**

Ilustr. Jelka Reichman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 17 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], legende, ljudsko izročilo, nova izdaja, ponatis, slikanica +, slikanica miniaturna, verzi

| Ljubljana, ošabnost, ples, povodni možje, reke, Slovenija

Štampe Žmavc, Bina: **Princesa srca.**

Ilustr. Polona Lovšin. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 35 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica +

| dobrot, osamljenost, princeze

Princesa v tej pravljici nima dvora, služabnikov in dragih oblek, ampak je preprosto dekle, zelo osamljeno, in zato začne – iz niti samote – tkati čudovite tkanine, ki jih podarja revnim, ki si ne morejo privoščiti nakupa blaga. Bogastvo siromašne osamljene ženske je torej v njenih dobrih delih, v njenem srcu; zato je princesa srca. Linearna pripoved vključuje vrsto zelo različnih oseb, ki jih je princesa razveselila s svojimi tkaninami. Avtorica z bogato domišljijo in poetičnostjo opisuje čudovite

tkanine z najrazličnejšimi vzorci iz narave, ki jih tke princesa, skozi štiri letne čase, in tako z ustvarjalnostjo in dobrotelstjo premaguje svojo silno samoto, vse življenje, in na koncu naredi najfinejšo belo tkanino, s katero se ovije v večnost. Podobno ilustratorka natančno sledi celotni pripovedi in upodobi – se zdi – sleherno besedo in vsak detajl. Tako vsako posebej in še posebej skupaj učinkuje zelo gostobesedno, "težko", kot najbrž princesa težko občuti svojo osamljenost. Slikanica vsekakor ni namenjena le otrokom, ampak je v svoji besedilni in upodobitveni mnogoplastnosti in večpomenskosti (npr., da je princesa prispodoba umetnika) morda celo bolj dostopna odraslim bralcem. (TJ)

Tan, Shaun: Izgubljena stvar.

Prev. Vesna Česen. Ilustr. Shaun Tan. Ljubljana: Ebesede, 2012, 32 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], simbolična pripoved, slikanica +
| osamljenost, predmeti, stroji

Avstralski vsestranski in večkrat nagrajeni umetnik, ki ilustrira, piše in sodeluje z gledališči in pri filmih, je slikanico *Izgubljena stvar* izdal leta 2000, po njej pa je nastal tudi nagrajen kratki animirani film. Ko zapišem slikanico, imam v mislih naslovniško odprto slikanico, kajti takšno je Tanovo ustvarjanje nasploh – nikoli ni namenjeno prvenstveno otrokom, pač pa ljubiteljem dobrih knjig vseh starosti. Za svoje delo je leta 2011 prejel tudi nagrado Astrid Lindgren, v zadnjih letih pa je k sreči nekaj njegovih del končno prišlo tudi do nas. V *Izgubljeni stvari* bomo srečali fanta, ki zbira zamaške in nekega običajnega dne na plaži zagleda stvar – nenavadno, bizarno stvar, ki se mu takoj zazdi izgubljena. Pri priči se odloči, da bo odkril, čigava je ali kam spada, kar pa se kmalu izkaže za težji podvig, kot si je sprva mislil. Najbolj nenavadno je to, da stvari ne opazi nihče drug, čeprav je ogromna in vse prej kot neopazna. Tudi ko jo pripelje domov, je starša ne opazita, ko pa vendar jo, pomislita le na to, da ima umazane noge in da bi utegnila imeti čudne bolezni. Tan, mojster izvirnosti, nenavadnosti, misterioznosti in intenzivnih vzdušij, pred naše oči tokrat postavi tehnološki oziroma industrijski svet, ki nas utegne navdati s tesnobo (a bomo v njem našli cel kup zanimivih detajlov) in nas popelje na skrivnostno potovanje. Spotoma si lahko vsak po svoje odgovori na vprašanje, ali bi izgubljeno stvar opazil ali je prezaposlen z drugimi stvarmi ... Art slikanica za branje in ogledovanje oziroma z drugimi besedami, likovno-besedna poslastica za razvajene. (gk)

Tan, Shaun: Zgodbe iz oddaljenega predmestja.

Prev. Gaja Kos. Ilustr. Shaun Tan. Dob pri Domžalah: Miš, 2010, 89 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, slikanica problemska, za pogovore o knjigah
| besedne igre, fantastični svetovi, nonsens, simboli

Avstralski pisatelj in slikar s tenkočutnim spoštovanjem do bralca razgrinja kot haiku prefinjene in krhke zgodbe, stkane iz besed in podob. V njih vrata in ceste našega vsakdana brez opozorila in ovir peljejo iz zavestnega v podzavestni svet in nazaj, s presenetljivimi ključi pa odklepajo povezave med obema svetovoma ter jih soočajo z našim odnosom do okolice, v kateri živimo, in do soljudi, ki so nam dani v sožitje. Avtor se s svojo pripovedovalsko tehniko pridružuje rodu novejših »skriptovizijskih«¹ pripovedovalcev (kot npr. Selznick: *Hugo Cabret*, Lechermeier: *Princeske*), ki imajo sodobnega bralca že za domačina videosveta. Hkrati pa Shaun Tan s pripovedjo med vrsticami in z atmosfero, ki sledi ločilom na koncu stavka, iz izkušenega bralca priključuje prastara in večna človekova občutja sreče, strahu, pričakovanja, upanja, ljubezni ... Vsekakor je knjiga literarno, likovno in prevajalsko vrhunski izdelek, namenjen tako mlajšim kot zrelejšim bralcem, vsem mentorjem branja pa je svež veter v njihova strokovna jadra. (VZ)

Vidrih Perko, Verena: **Pripovedka iz Karnija ali Ni ga čez dober nasvet**

Ilustr. Rudi Skočir. Fotogr. Tomaž Lauko. Šmarje-Sap, Kamnik: Buča, Zavod Mitikas, 2009, 22 str.

| P | 2. stopnja | fotografije, o avtorjih, poučno leposlovje, slovar, spremno besedilo

| Kranj, srednji vek, zgodovina

Klasična zgodba o umirajočem bogatem dekletu, ki ga lahko reši le prava ljubezen revnega fanta, je zgodbena podstat zgodovinske resničnosti. Arheologinji Vereni Perko je preizkušena formula pomagala predstaviti arheološka dejstva o ljudeh, ki so v 6. stoletju živeli na področju današnjega Kranja. Pri zgodovinskih zgodbah je pogosto ravno obratno, saj so zgodovinska dejstva ozadje za postavitev neke zgodbe in nemalokdaj pride do netočnosti in spreobračanja dejstev za pridobivanje ustrežnejše kulise. Pri tokratnih opisih pa smo lahko prepričani, da avtorica res ve, kakšne so bile navade in običaji v 6. stoletju, za bolj avtentičen občutek pa je tudi jezik arhaičen. Starinski pridih imajo tudi ilustracije Rudija Skočirja, ki podobe prav tako gradi na arheoloških in zgodovinskih virih. Pripovedka sicer ne prinaša nobene novosti v zgradbi ali motiviki, nova pa je tematika, zares ustrezno zajeta v sliki in besedi, temu pa sledi tudi odlično oblikovanje knjige. V zaključni besedi nam avtorica naniza še več dobrodošlih zgodovinskih podatkov. Zanimivo branje za samostojne bralce. (KS)

ZGodbice

Dahl, Roald: **Čudoviti lisjak.**

Prev. Nina Grahek Križnar. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Žepnice), 87 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja

| lisice, živali v domišljiji

Tekst je prvič izšel v slovenskem prevodu že leta 1998, tokratna izdaja pa je ponatis, in sicer v obliki žepnice. Tudi Čudoviti lisjak sodi v pisateljev priljubljeni žanr fantastične pripovedi, osrednja tema je spopad med tremi zlobnimi kmeti, ki predstavljajo motiv zlobnežev (opisani so na razpoznaven dahlovski način, tudi s pomočjo pretiravanja, nelepe zunanosti, s povednimi imeni, kot so Grduh, Grdavš in Grdin) in čudovitim Lisjakom ter njegovo družino. Kraja kokoši, ki predstavljajo vir preživetja za lisjakovo družino, je tisto, kar povzroči trk antagonistov in protagonista ter neusmiljeno preganjanje. V situaciji skrajne eksistencialne ogroženosti, celo nevarnosti smrti in nasilja nad lisičjo družino, je Lisjak prav po zaslugi svoje premetenosti in zvijače končni zmagovalec, hudobneži in izvajalci zla pa poraženci. Pisatelj Roald Dahl je tako kot vedno na strani zatiranih in trpečih, z njimi je solidaren, razume in sprejema tudi Lisjakovo etiko – če nekaj nujno potrebuješ, si to lahko tudi vzameš, zlasti če gre za vprašanje življenja ali smrti. (DLV)

Pelseneer, Reine De: **Sponka.**

Prev. Amanda Mlakar. Ilustr. Hilde Schuurmans. Hoče: Skrivnost, 2011, 109 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| bolezni, deklice, namišljeni prijatelji, odraščanje, samopodoba, strah, šola, zaljubljenost

Pregl, Slavko: **Čudni časi: basni.**

Ilustr. Bojan Jurc. Radovljica: Didakta, 2011, 43 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], basni, humor

Svetina, Peter: **Ropotarna.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 90 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], kazalo pojmov, različne zvrsti, strip, verzi

| besedne igre, nonsens

Izvirni knjižni izziv, ki ga Založba Miš ponuja slovenskim bralcem, je neobičajna zbirka besedil različnih literarnih in likovnih oblik z opozorilnim naslovom Ropotarna. Naslov pove, da je to »shramba za stare, nerabne stvari« v kontekstu posameznih zgodb tudi območje, zavetje, svetišče nerabljenih stvari, ali pravilneje rečeno: stvari, ki nimajo nobene namebnostne etikete. Še več, to je prostor, kjer tudi red nima nalepke in je zato ves na voljo malim in velikim raziskovalcem. Opozorilen je tudi pogled v ropotarno: okence, velika lina v črki "o" na platnici, skozi katero lahko mimoidoči vidijo notranjost knjige: notranjost glave, kjer domuje misel! Človek nima moči, oblasti, s katero bi mišljenju onemogočil, da misli o določeni stvari, ima pa moč, da misel zaposli z razmišljanjem. Domišljiji in občutju so torej namenjene zgodbe in pesmi v Ropotarni. Z občečloveškimi prigodami, strahovi in pogumom, se pisatelj pogovarja z nami kot s prijatelji, ki nikomur ne želijo nič žalega, kot s tistimi, ki spoštujemo stvari in ljudi okrog sebe in smo jih kdaj pa kdaj tudi veseli. Temu sproščenemu odzivanju mojstrsko sledi tudi ilustrator. Poleg običajnega kazala, ki sledi 12 zgodbam in 9 pesmim, sta na koncu dodani še dve stvarni kazali, predmetni in imenski inventarij vsega, kar ropotarna nudi bralski domišljiji. (vz)

Zupan, Vitomil: **Potovanje v tisočera mesta.**

Ilustr. Maksim Sedej. Spr. beseda Niko Grafenauer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 333), 245 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], nova izdaja, o avtorjih, ponatis, simbolična pripoved, spremna beseda, za branje v nadaljevanjih

| bolezn, čarovniki, fantje, Ljubljana, pogum, potovanja, vrline

Naslovniško odprta fantastična pripoved, ki sodi v železni repertoar (kanon) slovenske mladinske književnosti, je ponovno prišla med mlade bralce. Za ponovni izid je bil že skrajni čas, saj je od prve izdaje, leta 1956, (avtor jo je izdal pod psevdonimom Langus) doživela le še eno izdajo, leta 1983, s spremno besedo pisatelja Jožeta Snoja, le da je bil avtor tu prvič naveden s pravim imenom in priimkom. Še isto leto je bila pisatelju zanj podeljena Levstikova nagrada za mladinsko književnost. Pohvaliti velja, da je založba in zlasti urednica Alenka Veler njeni ponovni izdaji namenila vso pozornost, ki si jo takšna kulturna knjiga in njen avtor tudi zasluži. To je tudi pozitiven zgled, kako knjige ne samo ponatisniti, temveč ustvariti visokokakovosten knjižni izdelek. Knjiga je izšla s prvotnimi ilustracijami Maksima Sedeja, ki so nepogrešljiv likovni del te večnostne pripovedi o boju med dobrim in zlom, urednica pa je povabila k sodelovanju tudi dolgoletnega urednika za mladinsko leposlovje Nika Grafenauerja, ki je napisal poglobljeno spremno besedo z naslovom Večni mornar v svojem času. Spremna beseda je tudi pomemben ključ odraslim, pa tudi mladim bralcem, ki želijo vedeti več o avtorju in njegovem pisateljskem opusu. Literarni poznavalci (npr. akademik dr. Janko Kos, tudi Niko Grafenauer ...) namreč poudarjajo, da je njegovo literaturo zelo težko ločiti od njegove življenjske zgodbe. (dlv)

Afanasjev, Aleksander Nikolajevič: **Ruske pravljice.**

Prev. Lijana Dejak. Ilustr. Ivan Jakovljevič Bilibin. Spr. beseda Jana Unuk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Veliki pravljicarji), 298 str.

| L | 2. stopnja | antologija, ljudsko slovstvo, nov prevod, nova izdaja, o avtorjih

Slovenski izbor prinaša 68 pravljic, ki jih je "ruski Grimm" povzel iz pravljичnega ljudskega blaga. Specifični ruski motivi, ki slikajo ruske stepe in nemirne ruske junake – vedno znova Ivane in Dimitrije, se povezujejo z značilnim slovanskim melosom in s "potujočimi" pravljичnimi motivi, ki jih najdemo tudi v slovenskem izročilu, hkrati pa ohranjajo značilno vsesplošno pravljичno sestavo: protipol dobrega in zla, uspeh preprostih, pametnih, drznih in zvestih junakov ter seveda moč čudežnih pomočnikov, predmetov in živali, ki vidijo v srce in usmerjajo dogodke v pravo smer. Ruske pravljice tako pričarajo poseben in prepričljiv pravljичni svet, ki pa je zaradi zapletene strukture, številnih ponavljanj in posameznih eksotičnih motivov mestoma za mlajše bralce težko razumljiv in zaživi šele ob skupnem branju s starejšimi. Vsekakor pa izbor razpira vpogled v izjemno bogato slovansko ljudsko dediščino, katere specifični elementi so vsekakor zanimivi za vse vrste bralcev. Knjiga prinaša tudi spremno besedo prevajalke Jane Unuk A. N. Afanasjev in ruske ljudske pravljice. (tb)

Andersen, Hans Christian: **Najlepše Andersenove in Grimmove pravljice**, 6 snopičev: **Cesarjeva nova oblačila**, **Snežna kraljica**; **Grdi raček**, **Slavec**, **Divji labodi**; **Jelka in druge pravljice**; **Miklavž in Miklavžek in druge pravljice**; **Palčica**; **Mala morska deklica**; **Princesa na zrnju graha**; **Vžigalnik in druge pravljice**.

Prev. Silvana Orel Kos. Ilustr. Marija Lucija Stupica. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Najlepše Andersenove in Grimmove pravljice), 63 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, pravljica klasična

Založba Mladinska knjiga je v zbirki Veliki pravljicarji v dveh knjigah izdala Andersenove Pravljice, v poglobljenem prevodu Silvane Orel Kos neposredno iz danščine in z ilustracijami Marije Lucije Stupica (Prva knjiga, ki je izšla leta 1998) in Suzi Bricelj (Druga knjiga, ki je izšla 2005). Medtem ko sta bili tisti izdaji Andersenovih pravljic bolj strokovno zasnovani in namenjeni predvsem tistim, ki se profesionalno ukvarjajo s klasično umetno pravljico, pa je tokratna izdaja istih pravljic osredotočena predvsem na mlade bralce in obenem kot nalašč primerna za družinsko branje; v šestih snopičih manjšega formata namreč prinaša le po nekaj pravljic. Tovrstna založniška odločitev, da izda dobro polovico najbolj komunikativnih pravljic iz prejšnjih izdaj, se torej ne zdi zgolj odločitev zaradi komercialnih namenov, ampak domišljena odločitev, da pravljice svetovno znanega danskega pravljicarja – kralja pravljic – približa bralcem vseh generacij. (TJ)

Feldek, L'ubomír: **Slovaške pravljice.**

Prev. Ana Zorko. Ilustr. Peter Uchnár. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2009, 149 str.

| L | 2. stopnja | ljudsko slovstvo

To je že tretja obsežnejša zbirka slovaških pravljic, prevedenih v slovenščino (prvo (1956) in prvi del druge (1976) je prevedel Viktor Smolej, drugi del druge pa Peter Kuhar). Prvi dve zbirki vsebujeta pravljice, ki jih je v letih 1880-1883 izdal slovaški pravljicar Pavol Dobšinský, Feldek pa v pričujoči izbor priredb vključi tudi druge vire. In medtem ko v prejšnjih izborih izžarevata predvsem junaštvo in čarobnost (v ilustracijah Toneta Kralja in L'udovíta Fulla pa monumentalnost), Lubomir Feldek v

svojem izboru in v priredbah izbranih pravljic, v katerih bistveno ne posega v poante virov, podčrtava slovaško šegavost, človeško omejenost in ljudsko modrost. Prav slednja, ljudska modrost, ki temelji na ljubezni, je povezovalna nit vseh treh zbirk, saj sta znameniti simbolični pravljici o soli in času izšli v vseh treh izborih. K odličnosti te izdaje slovaških pravljic prispevajo tudi ilustracije Petra Uchnárja, ki s "Čohovsko" hudomušno potezo mojstrsko slika ironijo in čarobnost hkrati. (VZ)

Grimm, Jacob; Grimm, Wilhelm: **Najlepše Andersenove in Grimmove pravljice**, 2 snopiča: **Janko in Metka in druge pravljice; Mizica, pogri se in druge pravljice**.

Prev. Polonca Kovač. Ilustr. Jelka Godec Schmidt. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Najlepše Andersenove in Grimmove pravljice), 75 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, pravljica klasična

Pravljice so prvič izšle leta 1999 v knjigi Jacob in Wilhelm Grimm: Pravljice v zbirki Veliki pravljicarji. Medtem ko je bila tista izdaja Grimmovih pravljic strokovno zasnovana, pa je tokratna izdaja istih pravljic osredotočena predvsem na mlade bralce in obenem primerna za družinsko branje; v dveh snopičih manjšega formata prinaša namreč le po nekaj pravljic. Založniška odločitev, da na ta način ponovno izda trinajst najbolj priljubljenih pravljic iz prejšnje izdaje, se torej ne zdi zgolj odločitev iz komercialnih namenov, ampak domišljena odločitev, da pravljice približa bralcem vseh generacij. (TJ)

Grimm, Jacob; Grimm, Wilhelm: **Zlate Grimmove pravljice**.

Prev. Polonca Kovač. Ilustr. Jelka Godec Schmidt. Spr. beseda Polonca Kovač, Andrej Ilc. Izbr. Andrej Ilc. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Veliki pravljicarji), 344 str.

| L | 2. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko izročilo, ljudsko slovstvo, o avtorjih, pravljica, spremna beseda

Ta zbirka, ki je izšla v počastitev 200-letnice prve objave zbirke Otroške in hišne pravljice bratov Grimm (1812), je praznična in »zlata« v vseh pogledih. Najprej je tu izbor 53 pravljic iz izvirnika in odličen prevod Polonce Kovač, za katerega je prejela IBBY častno listo 2008 (Grimmove pravljice, Mladinska knjiga, 2006). Polonca Kovač je prispevala tudi uvodno spremno besedo Grimmove pravljice tukaj in zdaj, v kateri se sprašuje o namenu in funkciji teh pravljic, pa tudi to, komu predvsem so namenjene. V njih je namreč »skrita zgodba naše stare Evrope«; pravljice na simbolni ravni upovedujejo zgodovino, izkušnje in modrost preteklih časov in prenašajo v sodobni čas večne vrednote. Pravljice je zbral in uredil Andrej Ilc, ki je prispeval tudi odlično strokovno spremno besedo Nekoč sta živela dva brata ... o delu Jakoba in Wilhelma Grimm, njunem času, založniški zgodovini Grimmovih pravljic, ki pomenijo vrhunec postopnega meščanskega »prisvajanja« folklornega gradiva, navaja pa tudi kritike in razlage skozi dve stoletji, ko so bile pravljice prevajane v številne jezike, prenesene v druge medije in so doživele številne strokovne interpretacije in razlage različnih znanosti. Barvne ilustracije je prispevala Jelka Godec Schmidt, ki je Grimmove pravljice prvič ilustrirala leta 1999, za pričujočo izdajo pa je narisala še 20 novih ilustracij; svet Grimmovih pravljic upodablja barvno bogato in s črno obrobo, nazorno in monumentalno, »za vse večne čase«. Posebno praznični so format knjige, prava zlata obreza in tudi oblikovanje je odlično. Knjiga je izjemno založniško dejanje, ki nudi »praznično« branje »zlatih« pravljic. (tj)

Indijanske pravljice in bajke.

Prev. Jernej Juren. Ilustr. Josef Kremláček. Prir. Vladimír Hulpach. Ljubljana: Sanje, 2011. (Sanjska knjigica), 415 str.

| L | 2. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko slovstvo, o avtorjih, slovar

Češki publicist, urednik in pomemben kulturni aktivist na področju mladinske literature večino svojega strokovnega dela namenja adaptaciji klasične svetovne literature (mitov, legend, starih literarnih spomenikov, klasičnih leposlovnih del) mladim bralcem. Pričujoča antologija indijanskih pravljic in bajk je prva od njegovih podobnih adaptacij, ki je prevedena v slovenščino. Besedila, ki so izbrana iz skoraj 50 različnih zbirk pripovedi prvotnih prebivalcev Severne Amerike (med njimi je najstarejši navedeni vir iz leta 1851), so organizirana v tri vsebinske enote in govorijo o nastanku stvari in ljudi, o modrosti narave in živali ter o indijanskih junakih. Čeprav pripovedi izvirajo iz povsem drugačnega in v mnogih podrobnostih našemu razumevanju stvari zelo tujega kulturnega humusa, jim avtor spretno podčrta tiste misli, ki so skupne vsemu človeštvu in tako pripovedno izročilo Indijancev vključi v svetovno kulturno dobrino sodobnega človeka, katerega člani so tudi naši otroci. Temu izjemnemu humanističnemu podvigu se z enako močjo pridružuje tudi češki slikar z izvirno nadrealistično likovno govorico. Pripovedim sledi avtorjeva spremna beseda, kjer na kratko predstavi 8 geografskih področij Severne Amerike, njihove naravne danosti in značaj prebivalcev, od katerih smo pripovedi prejeli. Dodan je slovar manj znanih izrazov ter seznam virov. Knjiga je namenjena vsem generacijam, predvsem pa družinskemu in razrednemu branju vseh treh triad. (VZ)

Kamanda, Kama Sywor: Afriške pravljice.

Prev. Katerina Draškovič, Tanja Ahlin. Ilustr. Miloš Kopták. Ljubljana: Sanje, 2009. (Sanjska knjigica), 540 str.

| L | 2. stopnja | ljudsko izročilo, o avtorjih
| Afrika

Razpon afriške ljudske pripovedne moči, prelite v slovenščino, ni majhen, a s pravljicami Kame Sywora Kamande prihaja med nas živ in neposreden pripovedovalec, "eden od njih!", griot, sicer pa kongoški pesnik in pisatelj. Svoje pravljice tke kot mitološki kveku ananse in z dogodkovnimi nitkami povezuje daljne in bližnje čase, nebo in zemljo, dušo in telo. V to krhko pajčevino pravljice se kot rosne kapljice lovijo pretanjeni opisi afriške narave in duše. Pot pripovedi ni premočrtna od zapleta do pričakovanega konca, ampak je kroženje v iskanju nekega uroka ali neznane sile, ki sproža zgodbo. Je kroženje z nešteti postanki, ki jih nudijo trenutki narave, vzgibi duše, vznesenosti čutov ali obredi skupnosti. Poetika avtorjevega genija se prepleta z mitskimi vzorci Afrike, katerih korenine segajo vse tja do antičnega Egipta. Knjigo je bogato opremil slovaški slikar, a s podobami, ki bralca prepričajo o toplini človekove prazibke; našemu bralcu tako še posebej ponujajo plemenitejšo širitev razumevanja npr. maske našega koranta ali prizorov iz vaše situle. Zato je knjiga vsekakor tudi za nebralce dragocen kulturni, za bralce vseh starosti pa literarni dogodek tega leta. (VZ)

Obesi luno na streho moje palače in druge židovske pravljice.

Prev. Jana Unuk. Ilustr. Damijan Stepančič. Izbr. Jana Unuk. Ljubljana: Študentska založba, 2007, 184 str.

| L | 2. stopnja | ljudsko slovstvo
| Judje

V knjigi so zbrane židovske pravljice iz vse Evrope, severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Zaradi razkropljenosti Židov med tuja ljudstva in vztrajanju v pretežno zaprti skupnosti, se v pravljicah na specifičen način mešajo splošno znani pravljlični elementi z eksotičnimi, manj znanimi motivi. Splošen ustroj pravljic, za katerega so značilni boji med dobrim in slabim, padanje iz sreče v nesrečo ali obratno ter seveda delovanje čudežnih elementov, se povezuje z motivi iz judovskega izročila. V pravljicah tako najdemo osebe in motive iz Svetega pisma, pogosto v njih nastopajo učeni rabini in demoni. Zanimivo je s položajem Židov povezano dejstvo, da se v večini pravljic pozitivne junake

nagradi z bogastvom iz zlata in diamantov, negativne pa kaznuje z izgonom. Specifičen je tudi ustroj pravljic, ki so razmeroma kratke in dinamične, pogosti so tudi verzni vložki. Zaradi svoje dinamičnosti in originalnosti so pravljice zanimive tako za najmlajše kot za starejše bralce, ki s tem odkrivajo manj znani del svoje grško-judovske kulture. (tb)

Petiška, Eduard: Stare grške bajke.

Ilustr. Kristina Brenk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Žepnice), 311 str.

| L | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko slovstvo, miti, o avtorjih, ponatis, priredba
| antika, Grčija, mitologija

Pohorske pravljice.

Ilustr. Jože Beránek, Marija Kozložnik. Spr. beseda Radivoj Humar. Zapisal Jože Tomažič. Renče: Studio Ro – Humar, 2011, 235 str.

| L | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko slovstvo, nova izdaja, ponatis
| Pohorje, Slovenija

Pravljice.

Ilustr. Ančka Gošnik Godec. Spr. beseda Kristina Brenk, Štefan Anja. Izbr. Kristina Brenk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Zlata ptica), 205 str.

| L | 2. stopnja | [ODLIČNO], antologija, ljudsko slovstvo, nova izdaja, ponatis, spremna beseda, za branje v nadaljevanjih

V letu, ko je slovenska kulturna javnost praznovala stoletnico rojstva urednice, prevajalke in pisateljice Kristine Brenkove, ji je založba Mladinska knjiga poklonila prav posebno darilo, bibliofilsko knjižno izdajo. Knjiga z istoimenskim naslovom Pravljice je sicer prvič izšla že pred 45 leti pri Prešernovi družbi. Pravljice niso zgolj ponatis, temveč prenovljena izdaja. Majhna knjižica s prelepo ilustracijo Ančke Gošnik Godec, majcene deklice v kočiji oziroma žlici, ki jo vozita dve beli miški (norveška pravljica Punčka v travi), ki je burila domišljijo takratnih otrok, je tokrat dobila večji format, razkošnejšo podobo in novo naslovnico (iz sicilijanske pravljice Sončeva hčerka). Dragoceno je tudi, da se ta knjiga za vse generacije končuje s prijazno in argumentirano spremno besedo Kristine Brenkove. Poklon s strani njenih uredniških naslednikov in založbe je, da je omenjena knjiga svoje mesto dobila prav v knjižni zbirki Zlata ptica, ki jo je zasnovala in kot urednica skrbno bdela nad njo prav Kristina Brenkova. (DLV)

Ptičji češnjevi otok in druge afriške pravljice.

Prev. Jana Unuk. Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Študentska založba, 2008, 243 str.

| L | 2. stopnja | ljudsko slovstvo
| Afrika

Zagotovo je eden največjih čarov zbirke afriških pravljic, da ponuja slovenskemu mlademu in manj mlademu bralcu raznolikost kultur in tradicij obsežnega kontinenta, o katerem praviloma vemo zelo malo. Pravljice prihajajo tako rekoč z vseh koncev Afrike (ob naslovu vsake je zapis o njenem izvoru), gradivo pa je bilo zajeto iz različnih zbirk (viri so zgledno navedeni) - posledica obojega je pestrost in raznorodnost zbranega. Ob tem pa se bralec tako rekoč vseskozi srečuje z drugačnostmi; pravljice se dogajajo v živalskih svetovih, kjer nastopajo drugačne živali in veljajo drugačne razporeditve moči,

lastnosti in vlog, kot smo jih vajeni iz nam bližjih ljudskih izročil; srečujemo dobre in zle pravljичne sile, ki jih ne poznamo, njihovo ravnanje pa je drugačno, kot bi ga pričakovali glede na naše literarne in zunajliterarne izkušnje; odpirajo se nam vpogledi v drugačne in med seboj različne družbene strukture, ki pomenijo različna (in drugačna) izhodišča za delovanje junakov; povezave med človeškim, živalskim, čudežnim, čarobnim ... so pogosto nenavadne, nepričakovane ... Skratka, branje je en sam »medkulturni dialog«. Knjigo je užitek vzeti v roke tudi zaradi ilustracij Damijana Stepančiča (ki bi jih bilo lahko več) in oblikovanja v celoti. Radovednejšemu bralcu pa bi vsekakor prav prišla spremna beseda, ki bi lahko vpogled v vse to bogastvo še poglobila in razširila. (MP)

Slovenske ljudske pravljice in pripovedke.

Ilustr. Andreja Peklar. Zbir. in prir. Dušica Kunaver. Ljubljana: Mladika, 2010. (Stopinje), 110 str.
| L | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko slovstvo

Zbirko sestavlja sedemindvajset večinoma znanih ljudskih pravljic in pripovedk iz vseh slovenskih pokrajin, ki jih je Dušica Kunaver premišljeno izbrala in priredila za mlade bralce. K njeni privlačnosti vsekakor prispevajo tudi ilustracije Andreje Peklar, ki zelo dobro upodablja pravljичne osebe, njihove stiske in junaštva. Škoda je le, da tudi oblikovanje ni tako dognano. Na koncu zbirke je kratka predstavitev treh najpomembnejših slovenskih ljudskih junakov, namreč Petra Klepca, Miklove Zale in kralja Matjaža, sledi pa jim nabor virov. Zbirko priporočamo tudi za družinsko branje. (TJ)

Široko morje, beli breg: pravljice iz dežel Sredozemlja.

Prev. Klarisa Jovanović. Ilustr. Dušan Muc. Spr. beseda Marko Kravos. Prir. Klarisa Jovanović. [S. l.], Čedad: Revija Galeb, Zadruga Novi Matajur, 2008, 55 str.
| P | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, priredba

Zbirko 17 pravljic, nabranih iz ljudskega izročila Grkov, Slovencev, Berberov, Hrvatov, Kalibov, Judov, Portugalcev, Bošnjakov, Tunizijcev in Italijanov, 10 narodov torej, ki živijo ob obalah Sredozemskega morja, je sestavila prevajalka, pevka, plesalka in zbirateljica ljudskega blaga Klarisa Jovanović, ki je pravljice tudi prevedla v slovenščino. Čeprav bo ljubiteljem pravljic katera od njih že znana iz kake druge prebrane različice, jih zbirka uglaši na nov, dovolj svež in jezikovno bogat način. Antično zapeljivost, čarobnost bližnjega Orienta, biblijsko premišljenost in istrsko trmo, ki skupaj z občo ljudsko modrostjo odmevajo skozi pripovedi izbranih pravljic, je v tenkočutnih ilustracijah Chagalovske pripovedne barvitosti upodobil Dušan Muc. (VZ)

Tisoč in ena noč.

Prev. Stanka Rendla, Lado Kralj. Ilustr. Jindra Čapek, Renáta Fučíková. Spr. beseda Andrej Ilc. Izbr. Tine Logar. Izbr. Stanka Rendla. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, 2011, 731 str.
| L | 2. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko slovstvo, ponatis, slovar, spremna beseda, za branje v nadaljevanjih
| Arabci, Orient

Slovenci prebiramo "pravljice iz jutrovih dežel" v domačem jeziku že od leta 1880, ko jih je iz nemške predloge izbral in priredil Lipe Haderlap. Sam v predgovoru pove, da je besedilo močno prilagodil razumevanju slovenskega človeka, izpustil pa "spotakljive stvari", tako da pravljice lahko beremo tudi otrokom. Kljub obsežnosti te izdaje (več kot tri tisoč strani prevedenega besedila v 11 zvezkih) in kljub mnogim kasnejšim boljšim prevodom, Slovenci še nimamo prevedenih vseh zgodb, ki uradno pripadajo zbirki Tisoč in ena noč, in le nekaj od njih je bilo prevedenih neposredno iz arabskega

izvirnika. Tudi pričujoča izdaja zaostanka ne zapolni, a je kljub temu čudovit založniški podvig. Po vsebini, izdelavi in oblikovanju je namreč veličastna predstavnica ikonografskega pojma knjige. Zbirka tisoč let žive pripovedi o človekovi domišljiji, trdoživosti, modrosti in ljubezni obsega več kot sedemsto strani velikega formata, ima zlato obrezo in trde platnice v zlati barvi, v njej pa je poleg pravljič, ki jih v slovenščini že poznamo, objavljenih še devetindvajset takšnih, ki doslej še niso bile prevedene. Besedilo je tako kot mojstrske podobe čeških ilustratorjev prevzeto iz nemške izdaje iz leta 2008. Knjiga vsebuje obsežen slovar orientalskih besed, pregled ilustracij ter spremno besedo "Knjiga odpri se!" Andreja Ilca. Po vsebini je zbirka namenjena vsem starostim, v tej izdaji pa je dragocena osnova vsake družinske knjižnice. (VZ)

Veronika z Malega gradu: kamniške povedke in pravljice.

Ilustr. Kostja Gatnik. Spr. beseda Tone Cevc. Spr. besedilo Breda Podbrežnik Vukmir. Spr. besedilo Maja Šinkovec Rajh. Spr. besedilo Andreja Štorman. Kamnik: Matična knjižnica, 2009, 100 str.
| L | 2. stopnja | legende, ljudsko slovstvo, nova izdaja, opombe, spremna beseda, spremno besedilo
| Kamnik, Slovenija

Knjiga je prenovljena in dopolnjena izdaja istoimenske knjige, ki je izšla že pred 10 leti. Prva izdaja je bila končni rezultat zelo uspešnega projekta Matične knjižnice Kamnik, s katerim se je knjižnica podala na zahtevno pot zbiranja gradiva za zbirko ljudskih pripovedi s kamniškega konca, pri čemer je opravila veliko in tudi strokovno pomembno delo. Spodbuda zanj je prišla z lokalnega okolja; v knjižnici so zaznavali potrebe mladih bralcev po dostopni, knjižni izdaji kamniškega ljudskega izročila, ki je bilo sicer raztreseno v številnih, zlasti revialnih izdajah, in v različnih variantah, ki so bile dostikrat težko razumljive in s tem tudi manj dostopne mladim bralcem. Zlasti je bila iskana pravljica o zakleti Veroniki, saj je Kamniška Veronika z Malega gradu del kamniške identitete in tudi slovenske kulturne dediščine (ljudskega izročila). Če bi knjigi lahko kaj "očitali", bi bilo le to, da bi si v njej želeli le še več odličnih ilustracij Kostje Gatnika. Pohvaliti velja sodelovanje knjižnice s strokovnjaki, rezultat tega so opombe in komentarji v knjigi ("raziskovalni aparat"), s čimer knjiga lahko služi tudi raziskovalnim potrebam strokovnjakov. Naj opozorimo še na to, da poleg klasične, papirnate knjige, obstaja tudi interaktivna knjiga, ki zlasti mlade bralce vabi v spletno dogodivščino, kjer se lahko postavijo v različne vloge; od opazovalcev, poslušalcev pa vse do aktivnih udeležencev. Dostopna je na elektronskem naslovu: www.kamniskaveronika.net. Pohvalno je, da knjižica interaktivno knjigo vsako leto posodablja in dopolnjuje z novimi vsebinami. (DLV)

Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice.

Ilustr. Ančka Gošnik Godec, Zvonko Čoh. Spr. beseda Anja Štefan. Ured. Anja Štefan. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Zlata ptica), 238 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], ljudsko slovstvo, spremna beseda

Zbirko Zlata ptica je leta 1956 zasnovala Kristina Brenkova, urednica založbe Mladinska knjiga, da bi slovenskim bralcem prinašala najboljše iz svetovne zakladnice ljudskega slovstva. Doslej je v zbirki izšlo več kot 130 knjig, ki se jim v letu 2011 pridružujejo slovenske pravljice po izboru Anje Štefan. Avtorica je v zbirko uvrstila 54 po večini še ne objavljenih pravljič, ki jih je našla v različnih etnografskih virih ali jih je ob srečevanju z ljudskimi pripovedovalci zbrala sama. V poglobljeni spremni besedi sama razgrne namen, s katerim se je tega dela lotila, in skrb, s katero je želela pravljičam ohraniti avtentičnost in jih obenem narediti berljive in razumljive za otroke in odrasle. V izbor je vključila predvsem tri tematske vidike: tiste o živalih, tiste o vsakdanjih človeških stvareh in tiste o čarobnem in čudežnem. Med pripovedmi se kot ritem pripovedovalčevega vzorca prepletata očarana prostodušnost in hudomušna previdnost dveh vrhunskih ilustratorjev. Tako kot zbirka Zlata

ptica nasploh, tudi ta njena knjiga nagovarja bralce vseh starosti, je odlična izbira za družinsko branje in bogato dopolnilo dobre šolske ure. (VZ)

Zupanc, Lojze: **Kamniti most.**

Ilustr. Maja Šubic. Škofja Loka: Muzejsko društvo, 2010. (Loški razgledi. Doneski; 23), 323 str.
| L | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko izročilo, ljudsko slovstvo, nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, spremna beseda, za branje v nadaljevanjih
| Slovenija, Škofja Loka

Nova izdaja zbirke razlagalnih pripovedk iz Škofje Loke in okolice (prvič je izšla leta 1964 in bila ponatisnjena leta 1973) je ohranila tudi uvodno besedo Lojzeta Zupanca, zgodovinske opombe dr. Pavleta Blaznika pri nekaterih pripovedkah in slovarček manj znanih besed. Žal pa so nekdanje barvne in tudi številnejše ilustracije domačinke, akademske slikarke Maje Šubic, v tej izdaji nadomestile prvotne črno-bele ilustracije Gvida Birolla, ki jih je predstavil in obdelal umetnostni zgodovinar Dušan Koman. Etnologinja in doktorica literarnih znanosti dr. Marija Stanonik je prispevala strokovno in kritično ovrednotenje dela zbiratelja Lojzeta Zupanca, etnologinja Mojca Ferle pa je opisala njegovo življenje in dodala bibliografijo njegovih knjižnih izdaj in v slovenski periodiki objavljenih prispevkov. Gre za dragoceno strokovno in spominsko izdajo, bolj »muzejsko« kot pa privlačno za mladega bralca. (TJ)

Živalske pravljice z vsega sveta.

Prev. Jana Unuk. Ilustr. Marjan Manček. Izbr. Jana Unuk. Ljubljana: Študentska založba, 2007, 180 str.
| L | 2. stopnja | antologija, ljudsko slovstvo
| živali v domišljiji

V knjigi je zbranih enainsedemdeset živalskih pravljic z najrazličnejših koncev sveta, tudi dve slovenski (Mesarjev vol, Kako je Bog ustvaril psa). V njih srečamo tako živalske junake, ki se zdijo z našega stališča precej klasični, mačke in miši, seveda, pa lisice, ježe in medvede, kot tudi bolj eksotične, denimo jaguarje, smrdokavre, kače klopotače, legvane in druge zveri ter zverinice. Izbrane pravljice so enkrat razlagalne, drugič zabavne, tretjič pobalinsko objestne in četrtič napete, večkrat seveda kar kombinacija naštetega, vse zelo primerne za pripovedovanje, skoraj v vseh pa je moč najti, kot se za ljudsko pripovedništvo spodobi, vsaj za ščep modrosti. Besedila, v katera je torej skozi živalske prigode zajetih mnogo nians našega lastnega življenja, spremljajo značilne, vselej nekoliko hudomušne Mančkove ilustracije; škoda, da jih je (pre)malo, z njihovim spremstvom je namreč privilegiranih le devet pravljic. (gk)

STRIPI

Berner, Rotraut Susanne: **Grimmove pravljice v stripu.**

Prev. Polonca Kovač. Bibl. predh. Jacob Grimm. Bibl. predh. Wilhelm Grimm. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Velike slikanice), 51 str.
| P | 2. stopnja | pravljica klasična, priredba

Nemška ilustratorica je izbrala osem klasičnih pravljic bratov Grimm in jih prelila v strip oz. mestoma bolj v zgodbe v slikah. To so: Žabji kralj, Gospa Pehta, Palček, Motovilka, Jorinda in Joringel, Presrečni

Anže, Janček Ježek in Rdeča kapica. Sodobnim otrokom jih je približala že s samim likovnim bogastvom, pa tudi z nekaterimi posodobitvami, toda ne toliko v besedilu kot v elementih ilustracije. Avtorica si je dovolila veliko manj lastnega ustvarjalnega prispevka in šaljivih pripomb v primerjavi s Slovenskimi pravljicami v stripu Matjaža Schmidta, ki so prav tako lani izšle pri isti založbi. Toda na vmesne prazne strani med pravljicami je prav izvirno nanizala ilustracije bralca pravljic, ki ga ne vidimo, ker je pogreznjen v fotelj in obrnjen stran od nas, na vsaki ilustraciji pa vidimo vse več poslušalcev, radovedne živali prihajajo ... branje in pripovedovanje pravljic je namreč čarobno! Gre za korektne predstavitve znanih pravljic, ki jih bodo najbrž z veseljem brali ne le ljubitelji pravljic in stripa, ampak tudi začetni bralci, opogumljeni z malo besedila v velikih tiskanih črkah. Primerne so tudi za družinsko branje in za delo osnovnošolcem (najbrž drugega triletja), ki jih lahko primerjajo z integralnimi pravljničnimi besedili. (TJ)

Bertoncelj, Matjaž: **O škofu, mostu in starem gradu: tri loške pripovedke o starih časih v sliki in besedi.**

Ilustr. Jelena Bertoncelj, Matjaž Bertoncelj. Škofja Loka: Loški muzej, 2010, 16 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip

| Slovenija, srednji vek, Škofja Loka

Škofja Loka s svojo bližnjo in daljno okolico ima bogato kulturno dediščino, na katero so njeni prebivalci že od nekdaj ponosni in jo znajo s pomočjo primernih ustanov (Loški muzej, Muzejsko društvo Škofja Loka idr.) promovirati doma in tudi v tujini. Tako jo ohranjajo živo tudi skozi različne knjižne izdaje; sem sodijo tako ponatisi že objavljenih zbirk pripovedk s tega območja, kot tudi nove in prenovljene izdaje; ena takšnih žlahtnih knjig je izšla tudi letos, to je Kamniti most (glej anotacijo TJ pod zaporedno št. 572). Z loškim območjem, zbiranjem in zapisovanjem ljudskih pripovedk je tesno povezano ime Lojzeta Zupanca. Naj spomnimo, da so leta 2008 pri založbi Viharnik v zbirki Čarobni jantar izšle Pripovedke o Škofji Loki, ki jih je zapisal Lojze Zupanc. Knjiga je narejena po meri mladih bralcev, saj so vse tri pripovedke (Škofjeloški grb, Kamniti most, Srednji stolp) bogato ilustrirane, knjigi pa je dodana krajša, pa vendar z informacijami bogata spremna beseda o zgodovini Škofje Loke. Škofjeločani so se mladim še bolj približali z Bertonceljevo knjigo treh že prej omenjenih škofjeloških razlagalnih pripovedk, ki se jih je lotil uveljavljen in izjemno ustvarjalen stripovski avtor. Prispeval je scenarij in risbe, Jelena Bertoncelj pa je opravila koloriranje. Vse tri pripovedke so brežhibno, kratko in jedrnato predstavljene v stripovskem mediju in bodo nedvomno dobro služile muzejski pedagogiki, tudi pri pouku, pa tudi vsem, ki se želijo na hitro seznaniti z najbolj značilnimi škofjeloškimi pripovedkami. (DLV)

Davis, Jim: **Garfieldove največje uspešnice**, več naslovov.

Prev. Boris Perme. Ilustr. Jim Davis. Izola: Graffit, 2010 -2013. (Garfieldove največje uspešnice), 127 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, knjige so del nanizanke

| mačke, živali v domišljiji

Stripovska figura Garfielda je zaživela leta 1978 v Ameriki (Indiana) in bliskovito požela svetovno slavo, njen avtor pa številne mednarodne in ameriške nagrade, stripe v dolžini ene pasice še vedno objavlja največ časopisov na svetu (med drugim tudi časnik Delo). Garfield je vase zaverovan, predrzen, požrešen, ciničen in izjemno len mački debeluh oranžne barve, ki s svojim odrezavim jezikanjem in sebičnostjo načenja živce svojemu lastniku Jonu. Ta skuša sprva povsem brez uspeha krotiti Garfieldov nenasitni tek (posebno do lazanje, ptičev in rib) in ga usmerjati v zdrav način življenja, a z leti se tudi Jon utruja in postane podoben lastnemu mačku. Poleg Garfielda in Jona

srečamo v stripovski zgodbi še malega mačjega tekmeca Nermala in trapastega nebodigatreba, psa Odija, s katerima se Garfieldu nikakor ne posreči povezati v harmonično hišno sožitje. Podobno kot Jonu ne uspe najti prave rešitve v svoji dokaj neuslišani ljubezni do veterinarke Liz. Smešne in zajedljivo prikazane situacije iz vsakdana, v katerih zlahka prepoznamo sami sebe in naše drobcene narcisoidne muhavosti, so najbrž razlog za Garfieldovo svetovno slavo, kakor tudi skrita želja marsikoga, da bi lahko vsaj kak dan preživel tako kot Garfield – v čistem brezdelju in z dobro hrano v bližini. Stripu in junakom se pozna, da so v več kot tridesetih letih ne samo odrasli, ampak se tudi precej postarali, zato so otrokom pogosto manj razumljivi kot odraslim. Serija stripov je narasla že na skoraj nepregledno količino, nekatere posamične zgodbe se znajdejo v več različnih zvezkih, a večinoma sta tako zgodba kot ilustracija še vedno zelo kakovostni. V tem času je Garfield postal prodajna uspešnica, ki se trži tudi v manj kakovostni izvedbi druge serije stripov, pa v izvrstnih risankah ter popularnih filmih. (IM, KS)

Ferri, Jean Yves: 2 naslova: **Asterix pri Piktih. Asterix v Hispaniji.**

Prev. Mitja Roner. Ilustr. Didier Conrad. Bibl. predh. Albert Uderzo. Bibl. predh. René Goscinny. Izola: Graffit, 2012, 2013. (Asterix; 35), 48 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjige so del nanizanke

Kljub temu da zbirka stripov o Asteriksu obsega že zajetno količino zgodb, te ostajajo na enako visoki ravni. Tega pa ne bi mogli trditi za prevode, ki so precej slabši kot v času prevajanja Aleša Bergerja. Dokaz več, da tudi besedilo, ki je na prvi pogled videti preprosto, prav zaradi kratkosti in jedrnatosti, pa seveda prežetosti s humorjem, potrebuje izkušenega prevajalskega mojstra, ki odločilno pripomore k celostnemu uživanju v celoti izvirnika. Druga opomba velja latinskim delom besedila. Ker je večina bralcev nevešča tega jezika, se jim zaradi umanjkanja opomb s prevodom, kar je praksa v drugih jezikih, izmakne marsikatera domislica, ki pa lahko včasih vpliva tudi na dojemanje celote. (ks)

Goscinny, René: **Lucky Luke**, več naslovov.

Prev. Mitja Roner. Ilustr. Morris. Ljubljana: Graffit, 2009. (Lucky Luke), 46 str.

| P | 2. stopnja | humor, knjige so del nanizanke
| Divji zahod

Končno so v slovenščini začeli redno izhajati vrhunski klasični stripi o Lucky Luku. V devetdesetih letih 20. stol. so pri založbi Didakta izdali en album (Srečni Luka – Poštna kočija), nato pa projekt opustili. Uredniška odločitev, da angleških imen ne prevajajo, je ustrezna, saj sledi francoskemu originalu. Poleg tega imena večinoma niso tako pomenska, da bi komur koli predstavljala prepreko v razumevanju ali mu jemala del užitka pri branju. Lucky Luke je kavboj, ki strelja hitreje od svoje sence, preganja goljufe, tatove in ostale nepridiprave Divjega zahoda. V veliko pomoč mu je njegov izjemno inteligentni konj Jolly Jumper, ki je v kavbojskih spretnostih enako dobro podkovan kot njegov lastnik. Oba v svojem delu uživata in z nasmehom izvajata prebrisane načrte, ko pa kriminalce spravita za rešetke, odjahata novim dogodivščinam naproti. Kljub temu da so stripi nastali že pred 40 leti, se njihova vsebina ni prav nič postarala in prav zato gre za prvovrstno branje za vse generacije. Humorno iskrivost odličnih stripov krasi tudi precizna ilustracija Morrisa, ki, kot pri večini dobrih stripov, besedilo dopolnjuje in nadgrajuje. Težko pa bi presodili, kaj je bolj zabavno – besedilo ali slika ali vse, kar ostane nakazano, a je prepuščeno domišljiji posameznika. (KS)

Goscinny, René: **Iznogud**, več naslovov.

Prev. Kristina Šircelj, Mitja Roner. Ilustr. Jean Tabary. Ljubljana: Graffit, 2008 -2013. (Dogodivščine velikega vezirja Iznoguda; 6), 44 str.

| P | 2. stopnja | humor, knjige so del nanizanke, strip
| vragolije

Serija Iznogud, francoskega komičnega pisatelja, striparja in scenarista, je druga od njegovih dveh, po vsem svetu priljubljenih stripovskih serij. Izhajati je začela že leta 1967 (Asterix je začel izhajati 1959), a epopeja peripetij med neumnim, a dobrim kalifom in njegovim hudobnim vezirjem, končno prihaja med bralce tudi v slovenskem jeziku in to v odličnem prevodu šele po dobrih 40 letih. Tudi v tem projektu, tako kot že pri Asterixu, močno izstopa pisateljeva strastna ljubezen do jezika, predvsem do njegove komične in večpomenske moči. Če se pri Asterixu skupaj z risarjem Uderzom poigrava z resnično ali umišljeno povezanostjo vsakdanjih besed z antičnimi izvori, v seriji Iznogud preigrava sodobne besedne tvorbe na eni in presenetljive pomenske ostaline besed, besednih zvez, rekov in pregovorov na drugi strani ter v različnih okoliščinah in z različnimi osebnostmi išče komičnost in večplastnost. S temi jezikovnimi preigravanji zabava, a hkrati nastavlja orientalsko zrcalo sodobni potrošni in internacionalizirani družbi (že glavni junak Iznogud sam, tisti, ki hoče postati kalif namesto kalifa!, je internacionaliziran že s svojim imenom). Angleščino kot sodoben mednarodni jezik npr. uporabi tudi za ime slavnega pomorščaka Simbada - Itsnosobad). Goscinijev odlični risar Jean Tabary je s serijo nadaljeval tudi po pisateljevi smrti (leta 1977) vse do leta 2004. (VZ)

Hergé: Tintin in njegove pustolovščine, več naslovov.

Prev. Juš Berger. Ilustr. Hergé. Tržič: Učila International, 2003 – 2013. (Tintin in njegove pustolovščine), 61 str.

| P | 2. stopnja | knjige so del nanizanke, strip, za jezikovno vzgojo
| pustolovščine

Serijo stripov o časnikarju Tintinu je več kot 30 let ustvarjal belgijski mojster stripa Georges Rémi, bolj znan po umetniškem imenu Hergé. Prvi zvezek je v originalu izšel že 1930, v slovenščini pa smo strip dobili šele 2003; do danes je izšlo že 22 zvezkov, ki jih je prevajalo kar 5 različnih prevajalcev. Tintin je premišljeno zasnovan glavni junak: mlad, zvit, pogumen in neodvisen. Pot ga velikokrat zanese v eksotične dežele, ki jih avtor izkoristi za vpletanje zanimivih ali zabavnih likov in običajev ter z njimi stripom daje neevropsko razgibanost. A pripovedi, v katerih Hergé z osupljivo zmožnostjo zapletanja govori o Tintinovih podvigih, niso zgolj napete in nevarne, temveč tudi humorne in se ponekod približujejo celo (politični) satiri. K pestrosti dogajanja pripomorejo inteligentni pes Švrk, ki Tintina spremlja v vseh dogodivščinah, neučinkovita detektiva Petek in Svetek, zmedeni profesor Sončnica in dobrosrčni, a štorasti kapitan Haddock. Pripoved je dovolj preprosta, da jo lahko razumejo že začetni bralci, zaradi aluzij na politične dogodke, ki so kljub časovni oddaljenosti večinoma aktualni še danes, pa hkrati lahko v njej uživajo tudi zahtevnejši bralci in odrasli. Morda bodo mlade bralce še najbolj zmedle države, ki zaradi geopolitičnih sprememb ne obstajajo več – takrat bodo pač mislili, da gre le še za eno izmišljeno lokacijo. Ne nazadnje pa so stripi o neumornem Tintinu privlačni tudi po likovni plati. Kljub precej klasičnem u kadriranju in dvodimenzionalni sliki risbe uspešno ustvarjajo občutek vrvenja in akcije ter dajejo vtis napetega ozračja. Avtor zna tudi z minimalnimi sredstvi izvrstno ujeti obrazno mimiko svojih junakov, ter pozornega bralca/gledalca usmeriti k pomenskim podrobnostim. Tintin je strip, ki ne sme manjkati na nobeni knjižni polici, vendar drobno opozorilo ne bo odveč – družbene norme so se v vseh teh letih le nekoliko spremenile, tudi občasni rasizem ni več sprejemljiv in uživanje morske vode med brodolomom bolj škodi kot koristi.

Kos, Božo: **Kavboj Pipec, Rdeča pesa**. 3 naslovi.

Ilustr. Božo Kos. Ljubljana: Koskos, 2011-2013, 38 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], knjiga je del nanizanke, o avtorjih

| Divji zahod, pustolovščine

Gre za zbirko klasikov izpod peresa enega najvplivnejših slovenskih striparjev in ilustratorjev, ki so v Pilu izhajali več desetletij in krojili okus mladih bralcev. Kosov stil je bil vedno svež, energično karikiran in obenem poln blagega, igrivega in nenasilnega humorja. V knjižni izdaji strip morda res deluje nekoliko preveč gosto in občasno fragmentarno, a to je pač neizbežno prekletstvo knjižne izdaje izrazito epizodnega stripa: Pil je pač izhajal enkrat na mesec in takrat so bile tako nabite strani več kot dobrodošle, medtem ko je vijugava in muhasto eksperimentalna zgodba prav tako epizodno delovala odlično, saj si lahko spremljal le en njen del. Povsem enako kritiko bi lahko namenili nespornim mojstrovčinam epizodnega izhajanja, ki se danes ponatiskujejo, kot sta Segarjev Popaj ali Herrimanov Krazy Kat. Edina druga pripomba bi lahko bila, da jezik in šale občasno delujejo malo zastarele, a to velja za vse ponatise več kot trideset let starih stripov. Klub tem opombam ob robu je treba poudariti, da je skrajno dragoceno imeti takega klasika v knjižni izdaji in pohvaliti trud Hiše eksperimentov, da izda čim več Kosovih stripov v trdi vezavi, kar je zelo dobrodošlo. Mogoče bi bilo lahko le malo več uredniškega razmisleka o tem, katere epizode iz tega res orjaškega opusa ponatiskuje. (IL)

Kreitz, Isabel: **Pikica in Tonček**.

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Ilustr. Isabel Kreitz. Bibl. predh. Erich Kästner. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 100 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, priredba, strip

| bogastvo, prijateljstvo, revščina

Pikica in Tonček sta še vedno ista, tista, ki sta glavna junaka romana Erika Kästnerja, vendar pa ju je Isabel Kreitz nekoliko predrugačila – iz romana je nastal strip. Zgodba se ni spremenila, gospodična Roženkrančeva ni kaj prida vzgojiteljica, Tonček je najboljši prijatelj, Krevljov Bine jo še vedno dobi po nosu, zlobni Vražji Robert pa po buči, je pa zgodba povedana drugače. Kot je pri stripu v navadi, povedo ilustracije več kot besede, težko pa bi bilo presoditi, kaj je boljše – roman ali strip? Zagotovo strip lahko pritegne tudi nekoliko mlajše ali oklevajoče bralce. Neizgledne in seveda povsem namerne so podobnosti med temi ilustracijami in ilustracijami Walterja Trierja, ki krasijo vse Kästnerjeve originale ter tudi slovenske izdaje. Čeprav je bil Kästnerjev roman o kapitalističnem svetu objavljen že leta 1931, pa je obdelana problematika v današnji Sloveniji bolj aktualna kot kdajkoli. Zaposleni ali brezbrizni starši, ki jih bolj kot karkoli drugega zanimajo številke na bančnem računu ali modne revije, osamljeni otroci, prepuščeni varuškam ali cesti, brezposelnost, težko dostopno zdravstvo ter nasilje med mladimi so teme, ki jih spremljamo v našem vsakdanu, prav tako pa so pogoste v sodobni problemski literaturi. Odlika tako originala kot stripovske verzije je, da je kljub težki tematiki zgodba humorna in noče biti na prvo žogo vzgojna. Kvaliteta, ki umanjka mnogim naslednikom. (KS)

Manček, Marjan: **Hribci**, 2 naslova: **Sreča ne počiva**, **Zgodbe iz pradavnine**.

Ilustr. Marjan Manček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. (Hribci), 28 str.

| P | 2. stopnja | humor, strip, za jezikovno vzgojo

| družina, prazgodovina

Muster, Miki: **Jubilejna izdaja legendarnih stripov Miki Muster**, več naslovov.

Ilustr. Miki Muster. Ljubljana: Delo, 2005 2006. (Jubilejna izdaja legendarnih stripov Miki Muster), 141 str.

| P | 2. stopnja | knjige so del nanizanke, nova izdaja, o avtorjih, strip, za jezikovno vzgojo
| gusarji, Indijanci, pustolovščine

Mustru, ki nedvomno velja za legendo slovenskega stripa, poznavalci priznavajo tako tehnično dovršenost kot izjemno scenaristično obdelavo. Svoje tri počlovečene živalske junake vedno znova postavlja v (prav vsakič) napeto in razgibano dogajanje, kar doseže z menjavo prizorišč in časovnih okvirjev. Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik tako neumorno dokazujejo svojo neustrašnost in iznajdljivost, situacije, v kakršnih se znajdejo, pa so večkrat začinjene tudi s kancem humorja. Muster, ki je s svojo bogato domišljijo v preteklih desetletjih vzgojil marsikaterega ljubitelja stripov, bo s tokratno jubilejno izdajo svoje poslanstvo lahko še dolgo nadaljeval in nove generacije navduševal za t. i. deveto umetnost.

Muster, Miki: Miki: **zbirka Miki Muster**, več naslovov.

Ilustr. Miki Muster. Spr. beseda Max Modic. Ljubljana: Buch, 2010, 2011. (Miki Muster; 1), 278 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], knjige so del nanizanke, o avtorjih, ponatis, spremna beseda
| pustolovščine

O tem, da je Miki Muster prvi, najbolj znan, bran in prodajan slovenski stripar, ni dvoma, večina bi se verjetno strinjala tudi z izjavo, da je največji – njegovi literarni teksti pa so verjetno tisti, ki jih je z veseljem prebiral največ generacij slovenskih bralcev. Zato je odločitev za izdajo zbirke Miki Muster kljub podobnim nedavnim projektom nedvomno zelo dobrodošla. Zbirka v kronološkem zaporedju objavlja vse pustolovščine Zvitorepca, Lakotnika in Trdonje – od prvih, ki črpajo iz starih slovenskih bajk, pripovedk in pravljic, do poznejših, v katerih imajo lisjak, volk in želva že izoblikovane in vsem poznane podobe in lastnosti. Pri tem izdajatelj izhaja iz izvirnih materialov ali, kadar teh več ni, iz skeniranih starejših izdaj, vidneje popravljene izdaje pa so/bodo objavljene v vseh različicah. Zaradi odločitve za enoten format, izhajanja in starih skeniranih izdaj je razumljivo, da je kakovost nekaterih sličic razmeroma slaba, vendar bi morda pri slabših in majhnih slikah kljub temu koristil večji format. Vsekakor pa zbirka prinaša užitke striparskim sladokuscem, nostalgичnim odraslim bralcem različnih generacij in najmlajšim bralcem, ki še vedno prebirajo več kot pol stoletja stare stripe ter se zabavajo ob napetih in humornih pustolovščinah živalskih junakov s še kako človeškimi/slovenskimi lastnostmi, čeprav zgodovinski, zoološki in drugi podatki včasih niso povsem točni in četudi so naši trije simpatični junaki nepopoljšljivi mačisti. A največjemu slovenskemu striparju, ki je nasmejal že toliko generacij, je pač včasih potrebno pogledati skozi prste. (TB)

Pilkey, Dav: **Kapitan Gatnik**, več naslovov.

Prev. Boštjan Gorenc. Ilustr. Dav Pilkey. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006. (Kapitan Gatnik), 132 str.
| P | 2. stopnja | humor, knjige je del nanizanke, slikogib, strip, za jezikovno vzgojo
| dečki, fantastična bitja, pustolovščine, superjunaki, vragolije

Knjige iz zbirke že na platnicah obljublajo gore akcije, gore traparij in gore slikogiba (gre za animacijsko tehniko, ki omogoča 'slikovito prikazovanje nasilja') in v tem oziru bralca več kot zadovoljijo. V njih je zabavno takorekoč vse: črno-bele ilustracije, dogajanje, dialogi in liki, tudi naravnost postmodernistični prestopi iz fikcije v realnost, predvsem pa je posrečen (parodiran) glavni junak, naokoli skakajoč samo v spodnjicah in rdečem ogrinjalcu, ki ga edino dela podobnega 'pravim' junakom. V Pilkeyevih knjigah imamo opraviti s kombinacijo ilustriranih zgodb, stripa in že omenjenega slikogiba; od takšne forme odstopa le knjiga Prigode Super Pleničkota, ki je v celoti strip,

v katerem se Kapitan Gatnik izjemoma pojavi le kot stranski lik. Prevajalec, ki je nastopil tudi v tokrat neizogibni vlogi prirejevalca, se je odlično spopadel z množico pomensko bogatih imen in besednih iger in našel domiselne, zabavne rešitve. Knjige so mladim nedvomno pisane na kožo!

Schmidt, Matjaž: **Obisk s planeta Beta.**

Ilustr. Matjaž Schmidt. Ljubljana: Forum, 2012. (Minimundus), 72 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih

| besedne igre, fantastična bitja, nezemljani, prijateljstvo, pustolovščine

Ta odlična knjiga otroških stripov je sestavljena iz dveh serij enostranskih prigradov vesoljca iz planeta Beta: prva je v letih 1984–1986 izhajala v Kurirčku, drugo pa so v letih 2007–2008 objavljali v Cicibanu. Čeprav je vesoljcu v prvi seriji ime Radovan, v drugi pa Erlšpik in je prva asketsko črno-bela, druga pa v skladu s sodobnimi zahtevami revij razkošno barvna, igra ključno vlogo pri obeh isti lik. To je dolgovrat in dobrodušen nosan iz vesolja, ki s svoje perspektive zunanega opazovalca zemeljske družbe mimoidočim otrokom, staršem in učiteljem nastavlja zabavno-poučno ogledalo. V prvem delu knjige, ki je izhajal še v časih tonečega socializma, je bila Radovanova satirična ost usmerjena predvsem na razvajenost in egoizem zemeljskih otrok, ki imajo vesoljca očitno radi zaradi njegove koristne vsestranskosti. Drugi, novejši del, je precej bolj direktno smešen (pri tem je daleč najbolj zabavna Erlšpikova popačena raba slovenščine), malo manj moralističen in bolj fantastičen – velik del zgodbe se odvija na drugih planetih –, satira pa prizanesljivejša do otrok in usmerjena zlasti na odrasle; na njihovo stalno pritoževanje in predvsem na njihovo ekološko problematično skrb za svoj planet, katere možne posledice so nazorno prikazano z gulijskim obiskom družine pri onesnaževalcih iz drugih ozvezdij. Obisk s planeta Beta je izšel v Stripburgerjevi zbirki Minimundus, ki je tako po predlanskem ponatisu Mančkovih Hribcev poskrbela za ponovno dostopnost še enega nespornega klasika slovenskega otroškega stripa. Schmidtova knjiga je zbirka mojstrsko izrisanih in smešnih zgodb, ki bodo osem- do dvanaestletnike v isti sapi nasmejale, nevsiljivo podučile in jih spodbudile k razmisleku o navidez nespornih stalnicah človeške družbe. (il)

Schmidt, Matjaž: **Slovenske pravljice (in ena nemška) v stripu.**

Ilustr. Matjaž Schmidt. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Velike slikanice), 63 str.

| P | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, pravljica klasična, priredba

Schmidt je izbral, priredil in narisal sedemnajst slovenskih in eno nemško ljudsko pravljico in si za to upravičeno prislužil nagrado izvirna slovenska slikanica 2010. V vseh ozirih dovršeni knjigi ne manjkajo niti viri, ki radovednim lahko služijo kot iztočnice za nadaljnje branje, pravljice, vključene v izbor, pa sestojijo iz prebranih obratov, pisane palete človeških značajev, različnih etičnih poudarkov in ljudskih modrosti. Najsi knjigo beremo kot žlahten uvod v domače ljudsko izročilo ali kot razgiban razgled po njem, ni dvoma o tem, da ima vse nastavke za to, da bi lahko mlade bralce s sodobnim pristopom navdušila za "staro". Schmidt se ob primerjavi z viri namreč izkaže za izvirnega, domiselnega in duhovitega prirejevalca, ki v besedilih nevsiljivo meša prvine starega in novega (ob nekoliko bolj arhaičnih besedah in stavčnih strukturah naletimo na izjemno sodoben jezik). Avtor jeziku nasploh (zgledno!) posveča veliko pozornosti in z rabo oz. izmenjavo različnih jezikovnih registrov pogosto hitro in učinkovito "označi" junake, njihov družbeni status, značaj, hipno razpoloženje ipd. Dialogi so nasploh živahni in sočni, v njih vznika humorni ton pravljič, ki je prisoten tudi v risbi, predvsem v pozah, obraznih izrazih in kretnjah junakov ter v posrečenih motivih in podrobnostih. (GK)

Valetič, Žiga: **Gugalnica**.

Ilustr. Gašper Rus. Spr. beseda Saša Roškar, Bogdan Dobnik, Onja Tekavčič Grad. Maribor, Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, Ozara Slovenija, Nacionalno združenje za kakovost življenja, 2013, 98 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremna beseda, spremno besedilo, za pogovore o knjigah

| očetje, Pacug, počitnice, samomor, Slovenija, stiske

Gugalnica je nekakšen terapevtski strip o samomoru, skozi oči dečka in pozneje odraslega moškega, ki se sooča s samomorom očeta. V ospredju tako ni teža življenja, ki je nekoga pripeljala do samomora, temveč teža izgube, ki glavnega junaka spremlja vse življenje. Okvirna zgodba namreč prikazuje izlet očeta in hčerke na morje, kjer je oče, po samomoru svojega očeta, preživel čas v poletni koloniji in kjer nato, čez več let, pred hčerko razpre zgodbo o soočanju z očetovim samomorom, o neskončnem guganju in premišljevanju, o prijateljstvu in deljenju občutij ob sorodni izkušnji. Strip je mestoma preveč tendiciozen, saj glavni namen stripa ni literarni užitek, temveč terapevtska pomoč. Rus dovolj mojstrsko obvlada stripovsko pripoved, da nam prek kadriranja, kompozicije in dramatičnih prehodov zgodbo profesionalno pričara. Barvno se je omejil na črno, belo in umazano oranžno barvo, oče v zgodbi pa je likovno prikazan kot nekdo, ki ga že celo življenje nekaj teži in ki je primarno definiran skozi to obtežitev – ostarel in utrujen. Kljub temu tako scenarij kot izvedba ponekod trpita: zgodba je mestoma malo trda, prozaična in preveč pedagoška, sama risba pa bi lahko bila pripeljana dlje v smislu živosti detajla in izrazov, bolj sproščene linije ter gibkejše anatomije. Gugalnica tako namesto kakšne neverjetne mojstrovine ponuja predvsem izjemen dosežek prvega vnaprej plačanega, profesionalno projektiranega slovenskega stripa, narejenega v timu risarja in scenarista, česar bi si pri nas želeli še veliko, veliko več. (TB, IL)

Vidmar, Janja: **Ta slavna Nuška**.

Ilustr. Suzana Bricelj. Dob pri Domžalah: Miš, 2012, 39 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, strip

| dekleta, odraščanje, samopodoba

Watterson, Bill: **zbirka stripov Billa Wattersona o Calvinu in Hobbesu**, več naslovov.

Prev. Jernej Juren. Ilustr. Bill Watterson. Radovljica: Didakta, 2012 - 2013, 127 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjiga je del nanizanke

| besedne igre, modrost, starši, tigri, živali v domišljiji

Ameriški stripar Bill Watterson je verjetno najbolj znan ravno po stripih o Calvinu in Hobbesu, ki jih je ustvarjal kar deset let (v letih 1985–1995) in zanje prejel številne nagrade. Calvin je brihta, Hobbes pa tiger, ali natančneje – Calvin je nadobuden, prefrigan šestletnik, edinec, ki si rad zastavlja filozofska vprašanja in vsak dan postavlja na preizkušnjo živce svojih staršev, Hobbes pa njegov zvesti kompanjon, navadnim ljudem viden kot „zgolj“ plišast tiger. Calvin se z lahkoto prelevi v dinosavra, astronauta Asa in marsikaj oziroma marsikoga drugega, kajti njegova domišljija resnično ne pozna meja, kar njegova starša tu in tam pripelje do vprašanja, če ne bi morali obiskati psihologa. Calvin je tudi zagret nasprotnik obveznega šolanja, v prostem času pa ljubitelj nevarnega sankanja, kepanja, gledanja televizije in briganja zase, ki pogosto vključuje njegove najbližje. Priznati pa je treba, da premore vsaj dobro merico samokritičnosti: „Nikomur ne bi privoščil sebe za otroka.“ Dinamične črno-bele sličice, na katerih bomo našli impresivno paleto najrazličnejših obraznih in telesnih izrazov in inteligentni, duhoviti dialogi zagotavljajo odlično zabavo na visokem nivoju tako za mlade (za najmlajše so absolutno prezahtevni) kot za njihove starše. Slednjim utegnejo Wattersonovi stripi

dobro služiti tudi kot nadomestilo za priročnike iz razvojne psihologije, če ne drugega, pa jih utegnejo potolažiti v trenutkih, ko jih obide bridka slutnja, da imajo najbolj nemogočega otroka pod soncem. (gk)

FANTASTIKA

Barker, Dominic: **Blart**. Trilogija: **Blart: fant, ki ni hotel rešiti sveta, Fant, ki je bil iskan živ ali mrtev - ali oboje, Fant, ki je odjadral na dvomljivo nalogo.**

Prev. Ljubica Karim Rodošek. Ljubljana: Alica, 2009, 310 str.

| P | 2. stopnja | knjige so del enotne zgodbe

| čarovniki, dečki, fantastična bitja, fantastični svetovi

Roman v nadaljevanjih je parodirana fantazijska "epopeja" o svinjskem pastirju Blartu, ki ga čarovnik Capablanca, prepričan, da je fant rešitelj sveta, na silo zvleče s sabo na pot, da bi uničil Zoltaba, gospodarja zla. V drugem delu se izkaže, da je čarovnik Capablanca napravil usodno napako, tako da se mora Blart ponovno odpraviti na pot in brez svojega pristanka še enkrat posredovati z "učinkovito" reševalno akcijo. Poleg že znanih likov doda avtor še lik pohlepnega in brezobzirnega trgovca Utherja, ki je nekakšna sodobna parodija grabežljivega menedžerja. V tretjem nadaljevanju se princ Blat z ladjo Zlati pujs odpravi rešit ugrabljenе princeso Luis in brez pomoči čarovnika ter v boju z okrutnimi pirati in Bratovščino morilcev še enkrat zmaga. Kot že rečeno gre za parodijo žanra, v kateri najdemo precej namigov na kulturno fantazijo Tolkienovega Gospodarja prstanov in drugih podobnih fantazijskih pripovedi, v kateri se avtor ponorčuje iz pustolovskih prigradov potujočih "odrešiteljev sveta" in njihove mestoma tudi z novo duhovnostjo motivirane podvige osmeši do skrajnosti. Knjiga je parodija pravičnih junakov in njihovih junaških akcij, privzdignjenega sloga in vzvišene sporočilnosti, ne nazadnje pa tudi visoke literature naproti trivialni. (IM)

Barrie, James M.: **Peter Pan**.

Prev. Janko Moder. Ilustr. Marlenka Stupica. Spr. beseda Janko Moder. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. (Pisanice), 285 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, o avtorjih

| dečki, fantastična bitja, fantastični svetovi, gusarji, pustolovščine, večni otrok, vile, vzporedni svetovi

Peter Pan in zgodbe o njem sodijo med klasiko svetovne književnosti. V knjigi predstavljeni zgodbi iz let 1906 in 1911 sta doživeli mnogo preobrazb, zato Petra Pana večina pozna po risankah Walta Disneyja, filmih ali popreproščenih priredbah. Peter Pan še zdaleč ni le čudežni leteči deček, ki se skupaj z Izgubljenčki v fantazijski deželi Nije bori proti kapitanu Kljuki in za naklonjenost materinske Vendi, o čemer beremo v pravljici Peter Pan in Vendi, ampak zlasti simbol izginjajočega otroštva in mej, ki ji odrasli postavljamo svoji domišljiji. V prvi pravljici Peter Pan v Kensingtonskem parku je simbolizem še izrazitejši, zato je ta zgodba primernejša za starejše otroke ali celo za odrasle, v njej je tudi manj dogodkov, hkrati pa več pravljičnega. Tudi v drugem delu avtor pogosto presega raven del za otroke, saj bodo vse simbole in aluzije lahko razumeli le odrasli, hkrati pa je besedilo mestoma tudi sintaktično prezahtevno za mlajše bralce. Seveda pa nič od tega ne pomeni, da ob delih Jamesa M. Barrieja ne bi mogli enako uživati tako otroci kot odrasli, kar bo veljalo, »dokler bodo otroci veseli in nedolžni in brezsrčni.« Med klasične in vrhunske pa sodi tudi ilustratorica Marlenka Stupica. Njene ilustracije se stopijo z delom, so pravljične in otroško krute obenem, tako kot samo besedilo, in daleč od kiča, ki kraljuje v večini priredb. (KS)

Boyne, John: **Nace gre od doma: pravljica.**

Prev. Jana Ambrožič. Ilustr. Oliver Jeffers. Dob pri Domžalah: Miš, 2011. (Čiv), 226 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih

| begavci, bolezni, fantje, lutke, Ostržek (literarni junak), prijateljstvo, smrt, starci

Irskega pisatelja Johna Boyna (1971) pri nas poznamo predvsem po odličnem romanu Deček v črtasti pižami in filmu, posnetem po njem. Tudi pričujoča pravljčna knjiga je presunljiva, toda tudi izjemno čarobna, humorna in duhovita, polna navdušujočih domislic. Bralca pa vedno znova preseneča in očara predvsem s tem, kako se pripoved vse bolj pogloblja, zgošča in osredinja. Sprva namreč bralec pomisli, da je Nace zbežal od doma, ker si pač želi dogodivščin, ob srečanju z nenavadnim starcem, izdelovalcem igrac, pa se izkaže, da beži, ker se boji smrti svoje bolne mame. Tedaj mu starec zaupa zgodbo o svoji ljubezni do očeta in o neizpolnjeni obljubi ter mu tako pomaga pri soočenju s problemom, njegovem razumevanju in odločanju. Pravljica o tem, kako bistveno človeka določa njegova končnost, je zelo izvirno upovedovanje bivanjske stiske, vrhunsko literarno besedilo, ki nudi izjemno kakovostno branje, tako mladim kot odraslim bralcem. (TJ)

Boyne, John: **Osupljiva zgodba Barnabyja Brocketa.**

Prev. Jure Potokar. Ilustr. Oliver Jeffers. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. (Čiv), 269 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], naslovniško odprta pripoved, za pogovore o knjigah

| drugačnost, družina, letenje, odraščanje, samopodoba, vrednote

Irskega pisatelja Johna Boyna pri nas poznamo po njegovem mladinskem romanu Deček v črtasti pižami, tokrat pa se nam predstavlja z nenavadno zgodbo o nenavadnem Barnabyju, ki ima to nesrečo, da se rodi v popolnoma navadno in dolgočasno družino, ki nikakor ne more sprejeti njegove drugačnosti. Barnaby zna namreč leteti. Njegova družina se sicer trudi, da bi ga sprejela medse, a je to za starša preveč naporno in se z njegovo drugačnostjo ne znata soočiti. Barnaby se odloči, da bo odšel na čarobno popotovanje, ki ga popelje vse do veselja. Na poti sreča navadne kot nenavadne ljudi, ki ga naučijo, kako naj sprejme svojo drugačnost in oprosti tistim, ki njegove drugačnosti ne razumejo oziroma je ne sprejemajo. Na potovanju sprevi, da v svoji osamljenosti ni sam, ter se nauči, kako lahko ostane zvest samemu sebi, ne da bi postal običajen človek. Iskri, humorna in nežna zgodba, mestoma grenka in temačna, polna fantazijskih junakov, je namenjena tako odraslim kot mladim bralcem, saj je večplastna pripoved. Vsaka plast zase govori svojo resnico, ki vsakemu bralcu sporoča nekaj drugega. Bistvo zgodbe pa je trditev: "Ker tvoja različica normalnega ni enaka različici nekoga drugega, to še ne pomeni, da je s tabo kaj narobe." (PP)

Cowell, Cressida: 3 naslovi: **Kako izuriti svojega zmaja, Kako postati gusar, Učimo se zmajščine: napisal Viki III., Vandalska vahnja.**

Prev. Majda Oblak. Ilustr. Cressida Cowell. Tržič: Učila International, 2007, 2008, 240 str.

| P | 2. stopnja | humor, knjige so del nanizanke, o avtorjih

| fantastična bitja, Vikingi, zmaji

V zbirki sta izšli še dve vikinški zgodbi iste avtorice (prva zgodba Kako izuriti svojega zmaja, 2007, Kako postati gusar, 2008), ki ju družijo humorna, zlasti mlajšim najstnikom namenjena dogodivščina, ki preigrava znane teme zabavne, lahkotnejše zastavljene fantastike, povezane z literarizirano zgodovino, zlasti z vikinškimi in gusarskimi zgodbami pa tudi z nordijskimi pravljicami in miti. V njih si Viki III., nenavadni antijunak, sin poglavarja Vikinškega plemena Kosmati huligani, prav tako kakor

njegov predhodnik Vike Viking, Runerja Jonssona, prizadeva uveljaviti nekoliko drugačno, sodobnejšo različico moškosti, ki ne temelji zgolj na argumentih moči, nasilja, zastraševanja in »neotesanosti višje stopnje«, temveč na argumentih razuma in sodelovanja. Zgodbe so zasnovane kot knjige spominov, ki jih piše že ostareli Viki III. in na ta način predaja svoje izkušnje in razmisleke mlajši generaciji. Posebno pomen ima pri tem vloga jezika, ki je tudi v prevodu doživet in izviren v številnih besednih igrar, neologizmih, pogovornih in slengovskih jezikovnih domislicah. Viki je namreč edini gusar, »ki zna šepetati zmajem«, in je torej večč pogovarjanja in sporazumevanja s pomočjo prepričevanja. Ali kakor pravi Viki III.: »Bojevati bi se morali z močjo svojih možganov, misli in sanj.« (IM)

Dahl, Roald: Čarli in tovarna čokolade.

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Žepnice), 195 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, ponatis, za pogovore o knjigah

| dečki, družina, hrana, revščina, zlorabe

Kronološko je to tretja knjiga (l. 1964) zapovrstjo v obsežnem Dahlovem pisateljskem opusu in hkrati prva, ki je postala svetovna uspešnica. Dahlove knjige so bile še pred pojavom H. Potterja svetovne uspešnice, kljub temu pa ima pisatelj med nekaterimi strokovnjaki status kontroverznega avtorja, čigar knjige imajo škodljiv vpliv na mlade, saj mu očitajo rasizem, vulgarnost, nasilje ... Čarli je fantastična pripoved, ki ima svoje nadaljevanje v knjigi Charlie in veliko stekleno dvigalo, ki je izšla v slovenskem prevodu le enkrat, omenjena knjiga pa je doživela pri nas kar štiri izdaje. Zgodba siromašnega, odrinjenega, a osebnostno bogatega otroka, ki sicer ni sirota, saj ima ljubečo družino, se zaplete ob obisku Čarlja in drugih izbranih otrok v tovarni čokolade gospoda Wonke. Avtor postavi v ospredje motiv otrok – razvajencev, ki so zaradi svojih grdih navad in slabe vzgoje nevredni glavne nagrade čudaškega tovarnarja, ki si jo zasluži le najčistejši in najbolj nepokvarjen otrok. Kot v pravljicah je dobro nagrajeno in zlo kaznovano, Čarli in z njim vsa širša družina pa rešena iz nemogočih življenjskih razmer. K še večji priljubljenosti knjige prispeva tudi novejša filmska upodobitev s slavnim igralcem Johnnyjem Deepom v vlogi nenavadnega tovarnarja, ki je dostopna tudi na DVD-ju. (DLV)

Dahl, Roald: Čarovnice.

Prev. Bogdan Gradišnik. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Žepnice), 200 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja

| babice, čarovnice, dečki

Knjiga je ponatis (zadnja izdaja je iz leta 1996) ene najbolj znanih in s strani nekaterih odraslih (učitelji, literarni teoretiki) tudi "obtoženih" knjig slavnega angleškega pisatelja norveškega rodu. Mojster fantastičnih pripovedi si je s svojim odmevnim literarnim opusom pridobil ugled enega najvidnejših svetovnih mladinskih pisateljev 20. stoletja. Glavna književna oseba pripovedi je sirota, osemletni deček, ki mu umrle starše po svojih najboljših močeh nadomešča ljubeča babica, tudi sama velik otrok, odprta za vse čudežno okrog sebe, in s katero ima deček zelo lep odnos. V dečkovo življenjsko zgodbo je Dahl vtikal precej svojih avtobiografskih elementov, kot npr. njegovo norveško poreklo, smrt staršev ... Ogrožujoč element te pripovedi, ki preti glavnemu junaku z uničenjem, je fantastičen motiv čarovnic. Gre za sodobno različico pravljicnih čarovnic, ki so kolektivni sovražnik vseh otrok, simbol zla, ki obstaja v realnem svetu in kateremu napovesta babica in njen vnuk boj na življenje in smrt. Z lastno akcijo in iznajdljivostjo ga je mogoče premagati, pa čeprav si spremenjen v majhno miško. Biti človek, tako meni avtor, ni vedno najboljša oblika bivanja. Pomembno je, da te ima tvoj najbližji človek rad, ne glede na tvojo zunanjo podobo, pa je vodilno sporočilo knjige. (dlv)

Dahl, Roald: **Danny, prvak sveta.**

Prev. Sunčan P. Stone. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Sanje, 2006, 224 str.

| P | 2. stopnja | humor, za pogovore o knjigah

| dečki, očetje, odraščanje, podeželje, pogum

Delo odlikuje prepoznaven dahlovski slog z obilico humorja, duhovitosti, razburljive akcije in jezikovne inovativnosti, s pogostim poigravanjem s tabuji, z značilnim tokom pripovednega ritma, relativno pogostimi digresijami in prvoosebni pripovedovalcem, ki je kot običajno otrok. Roman je pravi vademekum Dahlova pisanja tudi drugače; v tem zgodnjem besedilu ni težko najti tematskih in motivnih zametkov njegovih kasnejših mladinskih del. Tako se kot eden izmed ekskurzov v pričujočem romanu pojavi embrio kasnejšega Velikanskega dobrodušnega velikana, pogosti so avtobiografski elementi, predvsem neprijetni spomini na čas šolanja in bivanja v internatih (te kasneje razdela v svojih zgodbah iz otroštva Poba in deloma v Matildi), zaslediti je seveda tudi krivolovsko strast, ki ji je tako strastno privržen Dannyjev oče in se kasneje kot osrednja tema ubesedi v Čudovitem lisjaku. V Dannyju, ki je pravi slavospev očetu in očetovstvu, pa lahko nenazadnje razberemo tudi dahlovsko kritiko družbe, prisotno že v njegovi zgodnejši knjigi Charlie in tovarna čokolade; preprost človek kot je Dannyjev oče s pomočjo svoje iznajdljivosti in zdrave pameti osmešiti nadutega in snobovskega bogatina. Fanfare za preprostega človeka in drugi instrumenti dahlovskega pisanja zvenijo v slovenskem prevodu umerjeno.

Dahl, Roald: **Gravža.**

Prev. Ana Barič. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Sanje, 2007, 96 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

| brade, higiena, živali v domišljiji

Tekst je prvič izšel v slovenskem prevodu leta 1990 v antologiji sodobne angleške pripovedi za mladino z naslovom Čarovnica in mavrična mačka pri Mladinski knjigi v Ljubljani v zbirki Sončnica. Izbor tekstov zanjo sta opravila Ifigenija in Veseljko Simonović. Omenjeni, neokrnjen tekst je v antologiji izšel pod naslovom Butač in Butačka v prevodu Ifigenije in Veseljka Simonovića. Krajša komična zgodba v samostojni izdaji navdušuje z značilnim dahlovskim slogom in humornimi domislicami. Iz splošne kritike "kocinarjev", ki v svojih dolgih bradah skrivajo kupe umazanije, Dahl neopazno zdrzne v zabavno pripoved o Gravžu in Gravževki – zakonskemu paru, ki se mu pripiše vse stereotipe ostudnosti in zoprnosti. Po nizu medsebojnih obračunavanj in peripetijah z živalmi, ki nastopajo kot protipol njuni "nagravnosti", nazadnje podležeta skrčavici. Avtorjev specifičen burkaški humor, komična izraba stereotipov in poigravanje z jezikom ustvarijo humorno klasiko, ki v povezavi z zgovornimi ilustracijami Quentina Blaka nedvomno spravlja v smeh. (tb)

Dahl, Roald: **Jakec in breskev velikanka.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Žepnice), 206 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], nov prevod, za pogovore o knjigah

| besedne igre, čarovnije, fantastična bitja, nonsens, potovanja, sirote

Slovenski mladi bralci so se s tem delom prvič lahko srečali leta 1997 v prevodu Jureta Potokarja, čeprav je kultni pisatelj to svetovno znano fantastično pripoved objavil že leta 1961. Po njej so posneli tudi animirani film, ki je še dodatno prispeval, da je zgodba o osirotelem otroku in njegovem nenavadnem potovanju s povečanimi malimi živalmi prisotna med mladimi bralci, tudi slovenskimi. Tokratna izdaja, katere želja je, da bi mladinska klasika živela čim dlje, prinaša nov prevod, ki ga je

prav tako kot prvega opravil prevajalski mojster Milan Dekleva, ki se je že podpisal pod več Dahlovih prevodov, kot so Odvratne rime, Čarli in tovarna čokolade ... Oba prevoda sta ustrezna, duhovita in zvesta izvirniku, v katerem se pripoved prepleta z verzi in recitacijami, le da je v novem morda najti več v celoti poslovenjenih lastnih imen: James Henry Trotter je postal Jakec Henrik Konjar, teta Goba in teta Trlica sta teta Cmok in teta Cvek ... V delu lahko prepoznamo značilne prvine Dahlovega pisanja, kot so: pretiravanje, drzen humor, razburljivo akcijo, jezikovno inovativnost, poigravanje s tabuji in njihovo rušenje. Osnova pripovedi je pravljlična struktura, v kateri je osiroteli in trpinčeni otrok končni zmagovalec, saj s pomočjo fantastične dogodivščine iz krutega preide v lepši svet, nasilneži pa so nazadnje kaznovani. (DLV)

Dahl, Roald: **Jurijevo čarobno zdravilo.**

Prev. Ajda Zavrtanik Drglin. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Sanje, 2008. (Kiosk), 110 str.

| P | 2. stopnja

| čarovnije

Gotovo bodo lahko odrasli, starši, pedagogi, literarni kritiki in drugi pozornejši bralci v fantastični pripovedi, ki je v avtorjevi domovini izšla že leta 1981, izluščili sporne, »škodljive Dahlove vplive« in knjigo branili otroškim bralcem. Lahko jih bo motilo pretiravanje v upodabljanju književnih oseb, predvsem lik babice, ki je prikazana kot zlobna tiranska čarovnica, ki muči celotno Jurijevo družino, najbolj pa seveda dečka Jurija, saj ga hoče kot prava čarovnica ugonobiti, zato je fantov boj za lastno preživetje upravičen. Po zaslugi njegovega inovativnega in prebrisanega načrta je zmaga na njegovi strani, babičin bridki konec pa je kazen za vsa njena hudobna in sprevržena dejanja, in hkrati olajšanje za celotno družino. Pravljlični konec torej, kjer je slabo kaznovano in dobro nagrajeno. Poleg prepoznavnih prvin dahlovega pisanja; pretiravanja, drznega humorja in pisateljskega sloga, razburljive akcije, jezikovne inovativnosti, poigravanja s tabuji in njihovim rušenjem, opazni so tudi prijemi ene temeljnih svetovnih fantastičnih pripovedi, Carrolllove Alice v Čudežni deželi, velja pohvaliti prevod mlade prevajalke, ki je dobro ujela dahlovega duha, smisel za besedne igrarije in čarovnije in mojstra čopiča Quentina Blaka, ki je prispeval iskrive ilustracije. (DLV)

Dahl, Roald: **VDV: [veliki dobrodušni velikan].**

Prev. Ana Barič Moder. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Sanje, 2008. (Kiosk), 239 str.

| P | 2. stopnja | nov prevod, nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih

| dobrota, drugačnost, velikani

V Velikaniji živi devet hudobnih velikanov, ki jim gredo bolj od vsega v slast ljudje, VDV (Veliki dobrodušni velikan), ki je vegetarijanec in zbiralatelj sanj in sirota Zofka. Bosta s pomočjo ravno pravšnje mešanice sanj in angleške kraljice lahko opravila z ogabnimi ljudožerskimi mrcinami? Knjiga je po dahlovsko duhovita in nabita s posrečenimi domislicami ter živahnimi opisi, po jezikovni plati pa je prava eksotika, saj VDV-ju besede delajo »strahopitne« težave, ker se mu pogosto »zacefizlja« jezik; prevajalka, ki se je v zadnjih letih tako rekoč specializirala za prevajanje Dahla in spopadanje z izzivi, ki jih le-ta vselej ponuja na jezikovno-slogovni ravni, je bila zaradi velikanovih govornih težav prisiljena v slovenščini izumiti čisto pravo »čveketajščino«, kar ji je brez dvoma odlično uspelo. (GK)

Dolenc, Mate: **Kraljičin lipicanec in druge zgodbe.**

Ilustr. Adriano Janežič. Ljubljana: Mladika, 2009. (Trepetlika; 52), 69 str.

| P | 2. stopnja

| fantastična bitja, živali v domišljiji

Izšla je že tretja zbirka duhovitih kratkih zgodb, od katerih sta kar dve nominirani za nagrado večernica, Polnočna kukavica in druge zgodbe za leto 2008, zadnja, ki je pred nami, Kraljičin lipicanec in druge zgodbe, pa za leto 2009. Zbirka prinaša 13 novih zgodb, ki se po konceptu ne razlikujejo kaj dosti od prejšnjih, a po kakovosti pa tudi družbenokritičnih in aktualno priostrenih poantah (istospolni, mediji, farmacija in marketing, aktualna politika, asociacije na nekatera klasična literarna besedila) prav nič ne zaostajajo za njimi. Berejo se kot neobvezno in prijetno razmišljanje oziroma kramljanje, ki se razvije ob srečanju z različnimi živalskimi vrstami in pravljimi bitji, s katerimi se avtor pogovarja ali vsaj razume njihovo govorico: npr. z divjimi prašiči z Golovca, bohinjskim medvedom, volkovi z Golega pod Mokrcem, pujskom iz Medveda Puja, bohinjsko jezersko deklico ... Po svoji obliki so pripovedi sodobne živalske pravljice, v katerih se mešajo primesi grozljivke, ekološke pripovedi, pravljice ipd. (IM)

Dolenc, Mate: **Polnočna kukavica in druge zgodbe.**

Ilustr. Adriano Janežič. Ljubljana: Mladika, 2008. (Trepetlika; 49), 81 str.

| P | 2. stopnja | humor

| narava, živali v domišljiji

V zbirki je zbranih 15 kratkih in duhovitih zgodb, v razponu od basni, živalske pravljice, grozljivke, fantastike, vojne zgodbe, ki se berejo kot živahno kramljanje ali neobvezno razmišljanje o vsakdanjih stvareh v slogu priljubljenih kozerij. Tematika je zavestno banalna, napaberkovana iz osebnih doživetij in hipnih razmišljanj nekje ob Bohinjskem jezeru, zlasti ob različnih srečanjih z živalmi, od mačk do klopov, v katerega so med vrsticami in skoraj mimogrede natreseni aktualni in celo obvezujoči razmisleki o potrošništvu in ogrožanju narave (Novi časi v Bohinju), vojnah (Opolnoči) in drugih nesmislih sodobnega sveta (Sporočilo iz veselja, Majhen črn klobuk). Središče tega neobveznega kramljanja nedvomno zaseda duhovita refleksija o lastnem početju: pisateljevanju, snovanju zgodb, načinih njihovega nastanka, poslušanju, branju, pripovedovanju, jeziku in literaturi (Polnočna kukavica, Kengurujev toplogredni prdec, Orlovo spoznanje, Resnična o ježevcu z Rožnika, Mačke našega časa). (IM)

Ende, Michael: **Momo ali Čudna zgodba o tatovih, ki so kradli čas, in o otroku, ki ga je ljudem vrnil:** pravljичni roman: z avtorjevimi ilustracijami.

Prev. Lojze Uršič. Ilustr. Michael Ende. Spr. beseda Lojze Uršič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 332), 259 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, ponatis, spremna beseda, za pogovore o knjigah

| čas, ekologija, pohlep, potrošništvo, prijateljstvo, ura, vrednote, želve, živali v domišljiji

Pravljичni roman uspešnega in večkrat nagrajenega nemškega avtorja Michaela Endeja (1929–1995) sodi med klasike mladinske književnosti, ki so ga leta 1974 nagradili z Deutscher Jugendliteraturpreis in je bil nato preveden v številne jezike. V slovenščini smo dobili prevod leta 1978, tedaj z ilustracijami Janka Testena (nato ponatis leta 1987, obakrat pri založbi Mladinska knjiga), pričujoča izdaja pa je opremljena z avtorjevimi ilustracijami. Vsebina oz. sporočilo besedila je razloženo že kar v dolgem naslovu. Hudobni sivi gospodje so ljudi prisilili, da čedalje več delajo in imajo vedno manj časa. Toda njihovemu zlobnemu načrtu se uprejo osamljena in osirotela deklica Momo, skrivnostni upravnik časa mojster Hora in njegova želva Kasiopėja. Gre za simbolično izraženo obsodbo sodobnega sveta, pridobitno-potrošniškega načina življenja, kjer ni časa za pristne medsebojne odnose, igro in domišljijo, ni prostora za druženje, sočutje in prijateljstvo. Pisatelj verjame v

prvobitno pristno človeško dobro, ohranjeno v otrocih, dokler ne pridejo pod vplive sodobnega sveta, saj se roman konča z optimističnim »koncem, s katerim se nekaj novega začneja«. Besedilo je s svojo kritiko sodobnega načina življenja še vedno aktualno. Prepričata tako pisateljeva bolečina kot njegova vera, silovitost sporočila, privlačno napeto dogajanje in tekoča pripoved (ki je mestoma vendarle malce okorna). To je otroški oz. mladinski roman »za vse čase« (odločilno vlogo odigra želva Kasiopeja, ki je tako rekoč žival z vgrajenim računalniškim ekranom) in za slehernega bralca, tako mladega kot odraslega. A čas je življenje, to pa prebiva v človeških srcih. Ljubezen v najširšem pomenu besede bo po Endejevem prepričanju morala premagati nespametno, narazumno, razčlovečeno delovanje sodobnih »sivih mož«, tatov časa in življenja. (tj)

Flisar, Evald: **Alica v nori deželi.**

Ilustr. Sanja Janša. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG), 2008, 112 str.

| P | 2. stopnja | humor

| ekologija, ekonomija, fantastična bitja, nonsens, politika

Slovensko nadaljevanje "Alice v čudežni deželi" je postavljeno v Poterunijo, kjer se, potem ko ju posrka v eno od Triglavskih jezer, znajdetta Alica in njen stric Skočir. Mala radovednica je sedaj že na pragu pubertete, za seboj pa ima že tri fakultete. V fantastični deželi se s stricem znajdetta sredi ekološke katastrofe, ki jo zahteva skrajno izkoriščanje virov potija v rudnikih pod mestom ter sredi komično priostrenih političnih spletk. Delo je, mestoma sicer pregosto, zapolnjeno z duhovitimi domislicami male nečakinje in njenega strica raziskovalca ter simpatičnimi besednimi igrami z imenom dežele na čelu. Z domišljjskimi elementi, ki Aličino noro deželo približujejo »čudežni« se prepričljivo prepletata sodobna ekološka problematika in vzorci iz politično-ekonomskega sveta. Predvsem z absurdnostjo in pretiranostjo tako avtor na komičen način podčrta nekatere najbolj pereče problematike sodobne družbe. (TB)

Gaiman, Neil: **Coraline.**

Prev. Jolanda Blokar. Ilustr. Dave McKean. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. (Knjižnica Sinjega galeba; 321), 131 str.

| P | 2. stopnja

| dekleta, fantastični svetovi, vzporedni svetovi

Deklico Coraline, ki se je z mamo in očetom preselila v novo hišo, čudaški sosedi kmalu po prihodu opozorita, da je v nevarnosti. V salonu res odkrije skrivnostna vrata, skozi katera vstopi v paralelni svet, kjer živi njena druga mama, ki ima namesto oči črne gumbe in namesto karamel grizlja ščurke. Ko se dekle vrne v resnični svet, z grozo ugotovi, da sta medtem izginila njena prava starša, zato se mora še enkrat podati na »drugo stran«. V mladinski srhljivki ameriškega pisatelja in scenarista Neila Gaimana pomembno vlogo odigrajo tudi maček brez imena, kamen z luknjo, tri ukradene duše in drzna stava ... V napeti pripovedi ne manjka skrivnostnih namigov in scen, ob katerih bo bralec zadrževal dih ali celo dobil kurjo polt, kljub temu pa ji lahko poočitamo, da je mestoma, predvsem na koncu, vendarle nekoliko preveč predvidljiva. (GK)

Gehm, Franziska: **Vampirski sestri. [1], Najboljša prijateljica.**

Prev. Maruša Mugerli Lavrenčič. Jezero: Morfem, 2012, 160 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], knjiga je del nanizanke, o avtorjih

| sestre, skrivnosti, šola, vampirji

Godec Schmidt, Jelka: **Potovalnik.**

Ilustr. Jelka Godec Schmidt. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 337), 254 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| čas, fantastični svetovi, potovanja, vzporedni svetovi

Gombač, Žiga: **Dnevnik legionarja Primusa ali Kako je nastalo mesto Ptuj.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: Simbol, 2011, 80 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, strip

| antika, Ptuj, Rimljani, Slovenija

Gombač, Žiga: **Vitez Miha iz Lendave.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: Simbol, 2011, 40 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, strip

| Lendava, novi vek, Slovenija, stoletje, 17., vitezi, zmaji

Gombač, Žiga: **Živa in Prabled.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: Vilinia, 2012. (Živa iz muzeja), 52 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, knjiga je del nanizanke, strip

| Bled, domoznastvo, Slovenija, srednji vek, zgodovina

Gombač, Žiga: **Živa, vitez in zmaj.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: Vilinia, 2013. (Živa iz muzeja), 60 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, knjiga je del nanizanke, strip

| Dunaj, gradovi, novi vek, Slovenija, vitezi, zgodovina, zmaji

Mlademu bralcu že dobro poznana radovedna in nadobudna Živa iz muzeja (do sedaj so izšle v zbirki Živa iz muzeja tri knjige: Živa in Prabled, Živa, vitez in zmaj, Živa in skrivnost mumije) se zopet spretno izmuzne časovno-prostorskim zakonitostim in s pomočjo zgodovinskega artefakta (tokrat je to veličasten viteški meč) pristane na srednjeveškem gradu Kamen (Begunje na Gorenjskem), kjer se bo v bližnji prihodnosti odvil imeniten viteški turnir, na katerem se bosta pomerila vitez Gašper Lamberger in zmajski vitez Pegam. Živa kot pogumna časovna popotnica v vlogi oprode viteza Gašperja v ključnem trenutku poseže v tok dogodkov in, kot vedno, v duhu pravice in resnice odločno razreši situacijo. Zgodba je napisana po motivih slovenske ljudske balade o Pegamu in Lambergarju. Zbirka knjig o Živi nastaja v sodelovanju s strokovnjaki iz Narodnega muzeja Slovenije in se tesno povezuje z muzejskimi zbirkami in razstavami (Zlati našivek z Bleda, Vitez, dama in zmaj, Mumija in krokodil). S tem prinaša dragoceno dodano vrednost h kakovostnemu povezovanju poučnega in literarnega, čemur je v slovenskem prostoru še vedno namenjeno premalo pozornosti in skrbi. (KP)

Hawking, Lucy; Hawking, S. W. : **Jure in skrivnosti veselja.**

Prev. Andrea Švab, Jan Jona Javoršek. Ilustr. Garry Parsons. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008, 305 str.

| P | 2. stopnja | fotografije, knjiga je del nanizanke, o avtorjih, poučno leposlovje

| pustolovščine, računalniki, skrivnosti, veselje, znanost

Avtorja poizkušata preko zabavne pustolovščine otrokom približati svet znanosti, predvsem sodobne fizike in kozmologije. V zgodbo o Juretu in Anici, njunih pustolovščinah v vesolju, ki jih omogoči super računalnik Kozmos ter pustolovščinah na zemlji, ki jih zakuha profesor Reeper v želji po uporabi Kozmosa za slabe namene, so kot »Kozmosove slikovne datoteke« vložene informacije o vesolju, pospremljene z bogatim slikovnim materialom. Fizikalni in kozmološki elementi so predstavljeni privlačno in razumljivo, hkrati pa ne pretirano poenostavljeno. Svet znanosti je tako otrokom približan na kompleksen način, pri čemer v ospredju ni (le) gola faktografija, temveč tudi oblika sodobnega sistema znanosti. Za razplet je tako ključna tudi, povsem teoretična in v svetu znanosti delno sprejeta, Hawkingova ideja o ohranitvi informacij elementov potegnjenih v črno luknjo. Sam projekt avtorjev je strnjen v zaključku Juretovega referata, ki izpostavi fiziko kot vsem dostopen ključ do znanja o našem izjemnem vesolju in tako hkrati glavno podlago rešitve okoljske problematike. Posrečen projekt popularizacije znanosti, ki izkoristi povprečno, a v delo prepričljivo vpeto zgodbo za inovativno predstavitev poučnih elementov. (TB)

Hawking, Lucy; Hawking, S. W.: **Jure in zakladi vesolja.**

Prev. Andrea Švab, Jan Jona Javoršek. Ilustr. Garry Parsons. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Pisanice), 300 str.

| P | 2. stopnja | didaktične vzpodbude, fotografije, knjiga je del nanizanke, poučno leposlovje, spremno besedilo

| pustolovščine, skrivnosti, vesolje, znanost

Avtorja posrečeno nadaljujeta s konceptom, ki sta ga razprla že v prvem delu Juretovih dogodivščin. Z novimi zapleti v življenju naslovnega junaka se razširja tudi vpogled v svet sodobne kozmologije. Tako na ravni fabule kot na ravni inovativno vpetih poučnih elementov ne gre za ponovitev, temveč za smiselno in dobrodošlo nadgradnjo. Hawkingovi pogledi na znanost so tokrat dopolnjeni s pogledi njegovih kolegov iz svetovne znanstvene smetane, kar avtorja spretno utemeljita z motivom Vodnika po vesolju, ki kot zbornik odgovorov na vedoželjna Juretova vprašanja nastane na znanstveni zabavi v maskah. Eden od osrednjih motivov tako spet odpira del bistva in čara znanosti: "Izmenjujemo si teorije in zamisli, in to je res eden pomembnih – in zabavnih – delov tega, da si znanstvenik." Še eno izjemno poglavje v popularizaciji znanosti med mladimi, podkrepljeno s povprečno, a napeto in prepričljivo dogodivščino. (TB)

Leeuwen, Joke van: **Čiv!**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Joke van Leeuwen. Dob pri Domžalah: Miš, 2007, 154 str.

| P | 2. stopnja | naslovniško odprta pripoved, o avtorjih, simbolična pripoved

| ptice, samopodoba, svoboda

O večkrat nagrajeni knjigi nizozemske pisateljice, za katero je sama prispevala ilustracije in jih dopolnila z izvirnimi besednimi igrarijami, izmišljijami in rimarijami, ni mogoče govoriti enoznačno. Je namreč večplastna, lirična in simbolično-problemska pripoved o zakonskem paru Idi in Edu, ki najdeta nenavadno bitje, pol deklico pol ptico, jo posvojita in začneta zanjo skrbeti kakor za lastnega otroka. Kljub njunemu prizadevanju pa je Ptička svobodno bitje, ki na veliko žalost svojih "staršev" odleti, brž ko je to mogoče. Ida in Edo se odločita, da jo bosta našla. Prav iskanje neujemljivega, ki je vedno nekje blizu, a vedno tudi daleč in nedosegljivo, pa je vodilni, čeprav donkihotski motiv pripovedi, saj ostaneta Ida in Edo, ki iščeta Ptičko skupaj z osamljeno deklico Lučko in razočaranim reševalcem, "praznih rok". Utrujeni od dolge poti popotniki nazadnje pristanejo v "hiši počitka", kjer naletijo na ljudi sorodnega kova – vsi so utrjeni od življenja, v katerem so fantazije, strahovi in sanje postale

resničnost. Vedno aktualna tema: kje potegniti mejo med resničnim in izmišljenim, o čemer se sprašuje tudi reševalec, nakazuje možnost, da fantazijsko zgodbo o Ptički beremo hkrati tudi kot realistično zgodbo o domišljijah blodnjah in neizpolnjenih željah ljudi, ki poskušajo doseči nedosegljivo. Poleg večplastne sporočilnosti navdušuje zlasti avtorčin osebni slog, ki se svobodno spreletava od fantazijskega v realno in ju želi prikazati kot nedeljiva. (im)

Lewis, C(live) S(taples): **Zgodbe iz Narnije**. 7 naslovov

Prev. Miriam Drev. Ilustr. Pauline Baynes. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. (Srednji svet), 176 str.

| P | 2. stopnja | knjige so del enotne zgodbe, nov prevod, nova izdaja

| fantastična bitja, fantastični svetovi, vzporedni svetovi

Zgodbe iz Narnije prihajajo drugič med slovenske bralce, tokrat v celovitem prevodu Miriam Drev (ki je ob prvem izidu zbirke v letih 1994 – 1997 pri celjski Mohorjevi družbi prevedla le prvi dve deli). Clive Staples Lewis (1898 – 1963), britanski pisatelj irskega rodu, je bil Tolkienov sodobnik in sodelavec na Oxfordski univerzi. Njegove Zgodbe iz Narnije veljajo za klasično svetovno književnost, prevedene so v mnoge jezike, večkrat so prenesene v druge medije. Veljajo za eno temeljnih fantastičnih pripovedi, ne le zaradi časa nastanka, ampak predvsem zato, ker so v vseh pogledih izbrušene v mojstrsko literaturo. Štirje otroci v stari vili odkrijejo skrivnostno omaro in skozi njo vstopijo v pravljичno deželo Narnijo, v kateri se dogajajo nenehni boji med dobrim in zlim. V sedmih delih, ki je vsako zase zaokroženo, doživljajo različne pustolovščine in odločilno posegajo v zgodovino Narnije. V dogodkih in osebah fantazijske dežele se prepletajo elementi iz grške, rimske in skandinavske mitologije, svetopisemskih zgodb in tradicionalnih pravljичnih motivov, ki so prepričljivo vključeni v novo celoto domišljijanskega sveta, prežetega s krščanskim svetovnim nazorom. (KS, TJ)

Lindgren, Astrid: **Mio, moj Mio**.

Prev. Nada Grošelj. Ilustr. Ilon Wikland. Spr. beseda Nada Grošelj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Pisanice), 185 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], spremna beseda, za pogovore o knjigah

| dečki, družina, fantastični svetovi, hrepenenje, očetje, osamljenost, sirote, vrednote, zlo, žalost, želje

Mio, moj Mio je prvo delo Lindgrenove iz zvrsti epske fantastike. Stilno je delo pravzaprav razdeljeno na dva dela, v okvirni zgodbi spremljamo Roberta Viljema Olsona - Berta, siroto, ki živi pri rejniških starših, za katere predstavlja predvsem preglasno, preveselo in preveč razigrano nadlogo. Tenkočuten opis dečkovega hrepenenja po pozornosti in ljubezni ima poteze socialnega realizma. Glavni del romana pa predstavlja Bertovo potovanje v Daljno deželo, kjer se združi s svojim kraljevskim očetom, ki ga ima nadvse rad. Tam tudi ugotovi, da mu je pravzaprav ime Mio, spozna nove prijatelje, spopasti pa se mora tudi z vitezem Katom, ki edini v idilični svet Daljne dežele vnaša žalost in nesrečo. Opis dogajanja v Daljni deželi usmerja simbolističen slog, avtorica vseskozi uporablja ljudsko motiviko, predvsem pa slogovna sredstva, ki jih najdemo v ljudski literaturi (ponavljanje, stopnjevanje ...). Ob koncu pustolovščine v Daljni deželi pa se Mio "v mislih" spet vrne v svet Berta, k svoji rejniški družini: Mogoče teta Elza, njegova rejniška mati misli, da Berto le poseda na klopi v mestnem parku in sanjari, a "se moti. O, kako zelo se moti! Na klopi v mestnem parku ni nobenega Berta. Kajti Berto je v Daljni deželi. [...] Tako je to, pa pika. Robert Viljem Olson je v Daljni deželi in se ima krasno, ampak res krasno, pri svojem kraljevskem očetu." Mio, moj Mio v marsikaterih potezah, od povezave okvirne (realistične) in osrednje (fantastične) zgodbe do borbe med dobrim in zlim v fantastičnem svetu in narave osrednjih junakov, zelo spominja na Brata Levjesrčna, enega najbolj znanih romanov Lindgrenove, ki je v slovenskem literarnem prostoru

prisoten že nekaj časa. Brata Levjesrčna sta kompleksnejše in v tem oziru bolj dodelano delo, Mio, moj Mio pa ima več elementov ljudske literature in je, kot bolj preprosto in pravljичno delo, tudi primernejši za mlajše bralce. Pohvaliti gre tudi odličен prevod in obsežno spremno besedilo Nade Grošelj. (TB)

Maar, Paul: **Gospod Bello in modro čudo.**

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Ute Krause. Ljubljana: Družba Piano, 2011, 199 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih

| hišni ljubljenci, preobrazbe, psi, živali v domišljiji

Magajna, Bogomir: **Brkonja Čeljstnik.**

Ilustr. Dušan Klun. Spr. beseda Jože Snoj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1981. (Deteljica), 104 str.

| P | 2. stopnja | ljudsko izročilo, nova izdaja, o avtorjih, ponatis

| velikani

Martin, J. P.: **Stric.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Quentin Blake. Spr. beseda Alenka Urh. Ljubljana, KUD: Sodobnost International, Vodnikova založba (DSKG), 2011. (Novi mladinski klasiki), 163 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjiga je del nanizanke, spremna beseda

| bogastvo, domišljavost, nonsens, pustolovščine, živali v domišljiji

Stric je brezmejno bogat slon, ki je diplomiral na filozofski fakulteti. Rad ima izdatne prigrizke in ne more se upreti ničemur, kar je mogoče metati okrog. Živi na Domačevem in je nekakšen tiran, ki pa z veseljem bogato obdaruje svoje prijatelje in privrženke. Sovražni tabor mu predstavljajo prebivalci Hude luknje, ki ga hočejo strmoglaviti, ampak, roko na srce, enim in drugim bi bilo dolgčas, če se ne bi vsake toliko pošteno zravsali. Kadar Stric ni zaposlen z zbirko pridaničev, telebanov, malopridnežev in drhali, ki proti njemu kuje ogabne zarote, spoznava lastni dom, kajti glavna značilnost Domačevega je, da je še precej neraziskano. V njem je vrsta stolpov, dvigal, predorov, jezer, (naftnih) rek, kaskad, drč, vzmetnih naprav za izstreljevanje, železni strmoglav in sploh presenečenj na pretek. Martin si kot po tekočem traku izmišljuje tudi vedno nove like, ki segajo od slona in drugih živali do ljudi, prikazni, škratov in želatinastega tipa Želiravsja; za vizualno predstavo poskrbijo prikupno "površne" črno-bele ilustracije Quentina Blaka. Martin se prav tako izkaže za mojstra v izmišljevanju bizarnih navad in dogodkov, ki bralca seveda zabavajo, predvsem pa se ob njih čudi, od kod avtorju ideje. Odgovor se menda skriva v sanjah. Besedilo, ki je primer odlične nonsensne mladinske literature, se prav uživaško bere v prevodu Milana Dekleve, ki učinkovito posloveni imena junakov, lovi mestoma namerno vzvišeno dikcijo in nasploh poskrbi za to, da besedilo deluje sočno in živahno. (GK)

Martin, J. P.: **Stric vse uredi.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Quentin Blake. Spr. beseda Milan Dekleva. Ljubljana: Sodobnost International, 2013. (Novi mladinski klasiki), 222 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjiga je del nanizanke, spremna beseda

| besedne igre, domišljavost, nonsens, pohlep, pustolovščine, vrednote, živali v domišljiji

Serijski knjig o slonu, imenovanem Stric, ki si ga je izmislil angleški pisatelj J. P. Martin, upravičeno velja za klasiko mladinske književnosti. Stric je lastnik skrivnostnega Domačeva, oblastnik, ki rad izdatno obdaruje in sočustvuje z vsemi, ki so manj srečni od njega. Seveda ima cel kup privrženecv, pa

tudi nasprotnikov; med najbolj zagriženimi je Bober Ljudomrzič, odvratno bitje, ki se ima za usmiljenega takrat, ko naredi pol manj grdobij, kot bi si jih želel zagrešiti. Nabor karakterjev je nedvomno posrečen in izviren, kjer imamo dobre in slabe (čeravno so tudi dobri obdarjeni s kakšno pomanjkljivostjo v obliki samovšečnosti in drugih razvad), pa imamo seveda tudi zarote, podle načrte, prevare, spopade in reševalne akcije. V knjigi je moč zaslediti tudi socialno problematiko, ki se presenetljivo dobro prilega današnjemu času, čeravno so knjige o Stricu nastajale konec šestdesetih in v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Na videz lahko, igrivo in šaljivo otroško zgodbo lahko torej beremo tudi kot satiro, a za mladega bralca so gotovo na prvem mestu izvirni, bolj ali manj uporabni izmisleki vseh vrst in nenavadni liki, med katerimi bomo našli ljudi, palčke, živali, celo tipa iz želatine in duha, pa duhovitost, ki večkrat meji na odbitost, nonsensne elemente, napetost in živahnost. Za boljšo predstavo o likih poskrbijo črno-bele vinjetne ilustracije Quentina Blaka, za to, da Martinove besede v slovenščini zvenijo sočno, izbrano ali pogovorno, kot je pač kje treba, pa gre zasluga Milanu Deklevi. (GK)

Matè, Miha: **Babica v supergah.**

Ilustr. Samo Jenčič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994, 2011. (Pisanice), 146 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, ponatis

| babice, obutev

McCaughrean, Geraldine: **Peter Pan v škrlatu.**

Prev. Dušanka Zabukovec. Ilustr. Scott M. Fischer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Pisanice), 323 str.

| P | 2. stopnja

| dečki, fantastična bitja, fantastični svetovi, gusarji, pustolovščine, vile, vzporedni svetovi

James Matthew Barrie (1860-1937) in njegova Zgodba o Petru Panu v deželi Nije sodita v klasiko svetovne književnosti. Od prve objave leta 1911 je zgodba doživela nešteto prevodov, pa tudi gledaliških in filmskih priredb. Pisatelj je leta 1929 vse avtorske pravice zanjo podaril Otroški bolnišnici na Great Ormond Street v Londonu, ki je leta 2004 razpisala natečaj za nadaljevanje Petra Pana. Zmagala je angleška pisateljica z zgodbo, ki se dogaja v času po prvi svetovni vojni: Vendi in Izgubljenčki, zdaj že odrasli ljudje z družinami, se vrnejo v deželo Nije in pomagajo Petru Panu rešiti deželo svojega srečnega otroštva pred propadom, kajti tudi tam je čas začel teči. To nadaljevanje sicer spodbuja novo branje in razumevanje Barriejeve zgodbe, nikakor pa v nobenem pogledu ne želi posnemati svojega velikega predhodnika, je povsem sodobno besedilo, dežela Nije in njeni junaki spominjajo na sodobni realni svet. Delo vsebuje celo elemente kritike, predvsem pa je bogato z domišljijo, močno sporočilno in mojstrsko izpeljano. V njem se v bolečini in veličini razpre razlika med domišljijским svetom, kjer čas ne teče, in realnim, v katerem svet teče, zato otroci rastejo in ljudje umirajo. Avtorica sporoča, da je stisko ob tem zavedanju mogoče preseči le z ljubeznijo in z močjo literature. Vsekakor je to delo, ki bo pritegnilo tudi starejše bralce. Omeniti pa velja tudi likovno podobo knjige, saj je kičasta naslovnica na oblazinjenih platnicah pravo nasprotje oblikovanju besedila in izvrstnim, povsem preprostim črno-belimi ilustracijam. (ks, tj)

Moers, Walter: **Mesto sanjajočih knjig: roman iz Zamonije.**

Prev. Stana Anželj. Ilustr. Walter Moers. Ljubljana: Sanje, 2010, 2013. (Sanje. Roman), 457 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| besedne igre, fantastična bitja, fantastični svetovi, knjige, pošasti, pustolovščine

Mesto sanjajočih knjig je že tretje delo iz serije knjig o fantastični deželi Zamoniji, ki ga je v slovenščino mojstrsko prevedla Stana Anželj. Zamonijo bralci že poznajo iz prvega Moersovega v slovenščino prevedenega dela 13 ½ življenj kapitana Sinjedlakca (2000) ter njegovega drugega romana Rumu & Čudeži v temi (2009). Moersu, nemškemu mladinskemu pisatelju in karikaturistu, ki svoja dela sam ilustrira, je tudi v tretje uspelo bralca prepričati z nenavadno, prikupno in prismuknjeno zgodbo o mlademu lintvernu (dinozavru) Blagoradu Basnodolskem, ki se odpravi na pustolovsko popotovanje skozi katakombe mesta sanjajočih knjig Bukvane, v katerih mrgoli nenavadnih bitij in prigod. Trdimo lahko, da je delo namenjeno res pravim ljubiteljem knjig in branja; tako pisateljem in založnikom kot bralcem in knjižničarjem, saj gre za pravi hvalospev knjigam in branju. Knjiga, ki govori o knjigah; kaj več bi si lahko želeli pravi ljubitelji literature!? Dodatna odlika dela je svež domišljjski in skorajda grotesken jezik, ki še bolj razgiba zapletov in duhovitosti že tako poln fantastični roman. Avtor je za Mesto sanjajočih knjig leta 2005 prejel nagrado mesta Wetzlar za fantastično literaturo. (PP)

Moers, Walter: **Rumu & Čudeži v temi: roman v dveh knjigah.**

Prev. Stana Anželj. Ilustr. Walter Moers. Ljubljana: Sanje, 2009. (Sanje. Roman), 698 str.

| P | 2. stopnja

| čarovniki, fantastična bitja, fantastični svetovi, pošasti, pustolovščine

Mladega volpertžana Ruma smo kot stranski lik lahko spoznali že v prvem fantastičnem romanu priznanega nemškega mladinskega pisatelja in karikaturista Walterja Moersa, prevedenega v slovenski jezik, 13 ½ življenj kapitana Sinjedlakca (Cankarjeva založba 2000). Obe zgodbi sta postavljeni v fantastično deželo Zamonijo. V tem inovativnem, zabavnem in iskrenem mladinskem romanu pa se je znašel v glavni vlogi. Mladi volpertžan (rogatemu psu podobno bitje) je skromen in redkobeseden, a v pravem trenutku hraber, širokosrčen in pošten, zato se nam kot lik hitro prikupi. Ruma sprva vzgaja družina palčkov, kmalu pa začuti, da mora slediti svojemu notranjemu glasu, ki se mu prikazuje v obliki srebrnega pramena in ga nestrpno priganja v iskanje končne sreče. Na poti do cilja ga spremljamo skozi številne nevarne pustolovščine, v katerih imajo glavno vlogo pošasti, velikani, fantastična bitja in osupljivi neznani svetovi, spozna pa tudi čudež ljubezni in pomen neomajnega prijateljstva. Knjiga bo všeč tako mlajšim kot starejšim ljubiteljem dobre fantastike, razgibane in sveže pripovedi ter brezmejne domišljije, opozoriti pa moramo na nekaj nasilnih prizorov. Roman je ilustriran s pisateljevimi ilustracijami oziroma kar karikaturami, ki samo še nadgrajujejo že tako bogato in nadvse prepričljivo zgodbo. (PP)

Moers, Walter: **Vreščji mojster: kulinarična pravljica iz Zamonije.**

Prev. Stana Anželj. Ilustr. Walter Moers. Ljubljana: Sanje, 2011. (Sanje. Roman), 383 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| fantastična bitja, fantastični svetovi, hrana, mačke, pošasti, pustolovščine, živali v domišljiji

Vreščji mojster je že četrto delo iz serije knjig o fantastični deželi Zamoniji, ki ga je v slovenščino ponovno mojstrsko prevedla Stana Anželj. Deželo Zamonijo bralci že poznajo iz prvega Moersovega v slovenščino prevedenega dela 13 1/2 življenj kapitana Sinjedlakca (2000), njegovega drugega romana Rumu & Čudeži v temi (2009) ter romana Mesto sanjajočih knjig (2010). Moersu, nemškemu mladinskemu pisatelju in karikaturistu, ki svoja dela tudi sam ilustrira, je z Vreščjim mojstrom ponovno uspelo bralce presenetiti z nenavadno in razburljivo "kulinarično pravljico" o mračku Ehu (mraček zato, ker zna govoriti, razume vse jezike sveta in ima dvoje jeter) ter grozljivem in čudaškem vreščjem mojstru Espinu, ki ga hoče s svojimi gastronomskimi umetnijami spitati, da bi si mrucek nabral čim več sala, ki ga mojster potrebuje za svoje strašljive alkimistične eksperimente. Še ena v

seriji del, kjer lahko pričakujemo duhovite in razgibane domislice ter nenavadne preobrate. Knjiga, pri kateri si boste ob koncu branja obliznili prste! (PP)

Nesbit, Edith: **Pet otrok in Peskodlak.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. H. R. Millar. Spr. beseda Alenka Urh. Ljubljana: Sodobnost International, 2013. (Novi mladinski klasiki), 242 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, spremna beseda

| bratje, družina, fantastična bitja, igra, počitnice, sestre, vrednote, želje

Čeprav je menda raje pisala za odrasle in je za otroke ustvarjala predvsem za zaslužek, si je angleška pisateljica Edith Nesbit ime ustvarila predvsem kot mladinska avtorica. Nekaj njenih del že imamo prevedenih v slovenščino, vsekakor pa bo bralca razveselil tudi najnovejši prevod otroškega romana *Pet otrok in Peskodlak*. Pet otrok sestavljajo dva fanta, dve deklici in njihov mali bratec, Peskodlak pa je starodavno bitje, nagnjeno h godrnjavosti, ki prebiva v pesku in izpolnjuje želje. Kaj drugega bi si otroci, ki preživljajo počitnice na angleškem podeželju, sploh še lahko želeli? Toda kaj kmalu se izkaže, da je z željami križ – malo razburljivosti, veliko nevšečnosti. Pisanje Nesbitove odlikujejo domišljeni zapleti, duhovitost in izjemen posluh za otroke, ki ga je moč čutiti takorekoč v vsakem stavku, ne samo v nagovorih, s katerimi se avtorica obrača direktno na mlade bralce. Sicer da pogosto vedeti, kaj je prav in kaj ne ter kaj bi se v določenih okoliščinah spodobilo, a to napravi na tako simpatično poreden način, da se zdi vse skupaj bolj kot zarota med otroci in avtorico kot moraliziranje odraslega. Sploh ne, slednjemu se dobro ogne! Starost besedila se sicer nekoliko čuti, recimo že v opisih okolja in otroških oprav, nemara tudi v dejstvu, da si deklica Anthea prizadeva nekoč postati dobra gospodinja itd., a nič od tega ni v zgodbi zares pomembnega in zato tudi prav nič ne moti užitka ob branju. (GK)

Nesbø, Jo: **Prdoprašek doktorja Proktorja.**

Prev. Marija Zlatnar Moe. Ilustr. Per Dybvig. Spr. beseda Marija Zlatnar Moe. Radovljica: Didakta, 2012, 207 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, o avtorjih, spremna beseda

| izumi, nasilje, nonsens, prijateljstvo

Slavni norveški avtor kriminalk piše tudi mladinsko literaturo, v kateri pa bomo našli precej prvin, ki so značilne za njegove kriminalne romane, pa čeprav tokrat piše o prdopraških – sumljivce, podle načrte, grožnje, zaplete in podobno. Prdci v mladinski literaturi kot predstavniki t. i. straniščne humorja seveda niso nič novega, se pa razlikujejo po moči in posledicah. Nesbøtov simpatični doktor Proktor izumi dve vrsti prdopraška za dve vrsti prdcev – navadni prdoprašek za nedolžne in zabavne prdce ter prdonavtski prašek za huronske prdce, ki bi se smeli uporabljati zgolj v znanstvene namene. Pri eksperimentiranju in testiranju profesorju prizadevno pomagata soseda in sošolca Liza in Bulle, verjetno najmanjši fant, kar jih boste kdaj spoznali. Hočete nočete pa boste spoznali tudi zlobna, a na srečo ne ravno brihtna dvojčka Trulsa in Tryma, ki se hočeta polastiti profesorjevega izuma in skoraj ogrozita nekaj življenj in praznovanje sedemnajstega maja, norveškega državnega praznika. Tako kot v svojih kriminalkah, se Nesbø tudi tokrat izkaže za duhovitega avtorja, ki zna spretno zapletati in tudi na videz nepovezane dogodke povezati v trdno zaokroženo celoto. Napetemu, zabavnemu in dinamičnemu branju pa avtor zelo subtilno prida še eno plast, dotakne se namreč medvrstniškega nasilja, ob katerem na primeru Bulleja izpostavi pomen trdne samopodobe, zmožnosti samoironije in pozitivnega pogleda na svet. Za vesel značaj knjige poskrbijo humorne ilustracije Pera Dybviga. (gk)

Pilkey, Dav: **Kapitan Gatnik**, več naslovov.

Prev. Boštjan Gorenc. Ilustr. Dav Pilkey. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Kapitan Gatnik), 180 str.
| P | 2. stopnja | humor, knjiga je del nanizanke, slikogib, strip, za jezikovno vzgojo
| dečki, fantastična bitja, pustolovščine, superjunaki, šola, vragolije

Knjige iz zbirke že na platnicah obljublajo gore akcije, gore traparij in gore slikogiba (gre za animacijsko tehniko, ki omogoča 'slikovito prikazovanje nasilja') in v tem oziru bralca več kot zadovoljijo. V njih je zabavno takorekoč vse: črno-bele ilustracije, dogajanje, dialogi in liki, tudi naravnost postmodernistični prestopi iz fikcije v realnost, predvsem pa je posrečen (parodiran) glavni junak, naokoli skakajoč samo v spodnjicah in rdečem ogrinjalcu, ki ga edino dela podobnega 'pravim' junakom. V Pilkeyevih knjigah imamo opraviti s kombinacijo ilustriranih zgodb, stripa in že omenjenega slikogiba; od takšne forme odstopa le knjiga Prigode Super Pleničkota, ki je v celoti strip, v katerem se Kapitan Gatnik izjemoma pojavi le kot stranski lik. Prevajalec, ki je nastopil tudi v tokrat neizogibni vlogi prirejevalca, se je odlično spopadel z množico pomensko bogatih imen in besednih iger in našel domiselne, zabavne rešitve. Knjige so mladim nedvomno pisane na kožo!

Pullman, Philip: Trilogija **Jantarni daljnogled**, 3 naslovi.

Prev. Jakob J(aša) Kenda. Ljubljana: Epta, 2004, 526 str.
| P | 2. stopnja | knjige so del enotne zgodbe
| fantastična bitja, fantastični svetovi, filozofija, odraščanje, pripovedovanje, vzporedni svetovi, znanost, žrtvovanje

Pullman, ki je za trilogijo prejel Whitbreadovo nagrado, se izkaže za mojstra jezika (ta v svoji miltonovski maniri izvrstno doni tudi v slovenskem prevodu) in natančnih, živ(ahn)ih opisov junakov, okolja, premikov v prostoru ter vzdušja. Neumorna domišljija pisatelju nadalje omogoča številne zaplete in preobrate, stopnjevanje in blaženje napetosti, predvsem pa kreacijo izjemnega števila svetov, za katere si izmisli domiselne zakone, hierarhije in lastnosti. Pullman, ki z vsem tem ustvarja novo mitologijo, svoje pisanje aktualizira z izzivajočimi mislimi o religiji, cerkvi, smrti in delovanju sveta. S pomočjo takšnega metafizičnega momenta pa postane Jantarni daljnogled zanimiv tudi za tiste bralce, ki se ne prištevajo med goreče privrženice fantazijskih pripovedi.

Reiche, Dietlof: **Ladja duhov**.

Prev. Alenka Veler. Spr. beseda Ana Duša. Novo mesto: Goga, 2009. (Lunapark), 323 str.
| P | 2. stopnja | spremna beseda
| dekleta, dnevniki, fantje, gusarji, morje, pustolovščine, skrivnosti, zakladi

Pričujoči mladinski roman je spretna žanrska mešanica izmišljeno-zgodovinskega in fantastičnega, družinska zgodba z mnogimi elementi pustolovščine in kriminalke, omenjeni pa so tudi nekateri problemi, značilni za odraščajoče najstnike. Besedilo je privlačno in kakovostno žanrsko branje, ki pa nima neke globlje plasti (psihološke analize, družbene kritike ipd.), česar od tega žanra niti ne pričakujemo. Zgodba se dogaja v obmorskem mestu, Lena je stara 14 let in njen oče ima najeto gostilno, v kateri je glavna znamenitost Dvorana školjk, katere stene so prekrte s školjkami. Tam je tudi slika kapitana in glava ladijske polene, zaščitnice trgovske jadrnice z imenom Nevesta vetrov iz 18. stoletja, ki je v viharju potonila tik pred domačim pristaniščem. Lena po naključju v poleni odkrije fotografijo obešenca in tedaj najde tudi dnevnik krmarja s te ladje. Sproži se niz nenavadnih dogodkov (npr. morje v zalivu usahne, pojavi se razbitina potopljene ladje) in Lena – potomka pomorščakov, ki tudi sama načrtuje podobno življenjsko pot – se čuti "poklicano", da jim pomaga. In res s pomočjo prijatelja Feliksa in novinarka Roze razkrije skrivnost davno potopljene jadrnice, njeno

posadko reši starodavnega prekletstva ter odkrije izgubljeni zaklad. Spremna beseda Ane Duša zanimivo predstavi Leno in njeno tipično mladostniško identiteto. (TJ)

Rowling, J. K.: **Harry Potter**, 7 naslovov.

Prev. Jakob J. Kenda. Ilustr. Mary GrandPré. Ljubljana: Epta, Mladinska knjiga.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], knjige so del enotne zgodbe, o avtorjih, ponatis

| čarovnije, čarovniki, fantastična bitja, fantastični svetovi, prijateljstvo, pustolovščine, šola

Pripoved o mladem čarovniku nekatere motivne drobce in njihovo obdelavo črpa iz zakladnice klasične angleške literature: od Charlesa Dickensa pa do angleških mojstrov kriminalke, v povezavi s tem pa se v romanu prepletajo tudi različni literarni žanri od vodilne fantastike do problemskega in razvojnega romana na eni strani in detektivke na drugi. V izteku sage avtorica še stopnjuje napetost in tempo akcije, ki ju hrani predvsem z večplastnostjo fabule. Slednja se v zadnji knjigi dokončno razpre, pri tem pa domišljen razplet umesti in utrdi fabulo vseh sedmih delov. Protipostavitev črnega in belega se dokončno izkaže za, sicer jasno ločene, nianse bolj in manj sivega, pri čemer ob mestoma stereotipnih in pričakovanih protipostavljenih likih Harryja Potterja in Mrlakensteina, navduši predvsem izjemna izpeljava antijunaka v liku Robausa Rawsa. Napeto, s presenečenji prepleteno akcijo, popestrijo tudi komični elementi, predvsem besedne igre, ki jih uspešno ohranja tudi slovenski prevod, in družbeno-eksistencialna tematika, ki deluje kot prepričljivo ozadje in nadgradnja pustolovskih elementov. (TB)

Rozman, Smiljan: **Čudežni pisalni strojček**.

Ilustr. Božo Kos. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1966. (Knjižnica Sinjega galeba; 113), 255 str.

| P | 2. stopnja

| kralji, nevoščljivost, premetenost, prepir, prijateljstvo, vojne

Sánchez-Silva, José María: **Marcelino Kruh in vino**.

Prev. Miro Bajt. Ilustr. Hernán Valdovinos. Spr. beseda Miro Bajt. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Andersenovi nagajenci), 173 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

| redovniki, sirote, Španija, vera, vrednote, vrline

Sedgwick, Marcus: **Krokarščine**, 3 naslovovi.

Prev. Metka Osredkar. Ilustr. Pete Williamson. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. 249 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], knjige so del nanizanke

| gradovi, krokarji, magija, skrivnosti

Slovenski bralci angleškega pisatelja že dobro poznamo, saj je v slovenščino prevedenih že osem njegovih del (Slutenje, 2006, Moj meč spet poje, 2008, Rdeča kot kri, bela kot sneg, 2008, Revolver, 2012 in serija knjig z naslovom Krokarščine, v kateri so do sedaj izšle štiri zgodbe Poplava in podočnik, 2011, Prikazni in pripomočki, 2012, Norci in naključja, 2013 ter Vampirji in volti, 2014). Tudi v tretjem delu te čudaške nanizanke spoznavamo nove dogodivščine družine Drugoroki, ki je, mimogrede, s svojim morbidnim humorjem in parodijo na gotske srhljivke mladinska različica stripov in njihove kasnejše popularne priredbe za televizijsko nanizanko o ekscentrični družini Addams (1964). Zgodbo o družini Drugoroki pripoveduje ostareli krokar Edgar, ki je tokrat priča nastavitvi nadvse sumljivega domačega učitelja gospoda Mahniča s skrivnostnim lesenim zabojem. Je učitelj Mahnič v resnici

volkodlak? Napeto dogajanje spremljajo zabavni dialogi, ter v duhu mladinske parodije na gotske romane dovolj "odbite" ilustracije in prav taka oprema naslovnice vsakega od poglavij Peta Williamsona, ki so minimalistične, prefinjeno grde, a učinkovite. Nezahtevno žanrsko branje, ki bo zadovoljilo predvsem oklevajoče bralce. (IM)

Stanton, Andy: **Gospod Gnilc**, več naslovov.

Prev. Boštjan Gorenc. Ilustr. David Tazzyman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011 - 2013. 228 str.
| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, knjige so del nanizanke, o avtorjih
| besedne igre, nonsens

Serijski o gospodu Gnilcu, dobitnica nagrade Roalda Dahla za najbolj zabavno otroško knjigo, je smešna, odtrgana, ubrisana, nora. Ob branju se človek vpraša, kaj neki sta avtor in ilustrator jedla, da sta zmožna ustvariti tako nepredvidljive zaplete, tako neverjetne preskoke in hkrati tako preproste dogodivščine, ki bralca spravljajo v smeh na vsaki strani. Ali smo že tako ukalupljeni, tako navajeni določenih pričakovanj, da nas vsak, še tako majhen odstop iz predvidene forme, tudi ko gre za namerno uporabo klišejev in stereotipov, premakne? Vaščanov Poprovega Gradca ne preseneti nič, ne zloba gospoda Gnilca ali nagražnosti Ivana Janeza Tretjega, ne dobrota deklice Poli in srečnosni drekci psa Jaka. V Poprovem Gradcu so vile, ki mahajo s ponvami, enako pogost pojav kot govoreči lectovi piškoti s kupom denarja, goblini, ki hočejo uničiti vas, ali plešoči medvedi. Preskoki se dogajajo tako na ravni vsebine, forme, ilustracije in jezika; zlasti pri slednjem ima velik pomen izjemno delo prevajalca Boštjana Gorenc, saj je slovenski prevod v vseh plasteh enakovreden originalu, prikrajšani nismo za nobeno besedno igro, za noben humorni vložek ali aluzijo, hkrati pa se bralci lahko zaradi poslovenjenih imen junakov in krajev z zgodbo lažje poistovetijo. Kot v vsaki zbirki z več nadaljevanju, je tudi tu prisotno manjše nihanje v kakovosti – prevod ostaja na istem nivoju, zdi pa se, da so zadnje knjige iz serije nekoliko manj domiselne od ostalih. (KS)

Suhodolčan, Leopold: **Naočnik in Očalnik: mojstra med detektivi**.

Ilustr. Aco Mavec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979, 171 str.
| P | 2. Stopnja

Tamaro, Susanna: **Čarobni krog**.

Prev. Vera Čertalič. Ilustr. Adriano Gon. Nova Gorica: Eno, 2012, 184 str.
| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, simbolična pripoved
| potrošništvo, televizija, zasvojenost, živali v domišljiji

Susanna Tamaro je ena izmed najbolj priznanih italijanskih pisateljic. Čeprav je znana predvsem po svojih delih za odrasle, jo je pisateljska pot zadnja leta zapeljala tudi na področje literature za otroke in mladino (v slovenščino sta že prevedeni njeni deli Srce iz špeha in Papirologija). Avtorica slovi po svojem zavzevanju za varstvo in čistost narave, kar se odraža tudi v njenem delu Čarobni krog. Zgodba pripoveduje o dečku Riku, »volčjem otroku«, ki srečno živi med živalmi v gozdu, ki ga prebivalci imenujejo Čarobni krog, v mestnem Parku veselja. Riku mamo nadomešča volkulja Gvenda ter kopica ostalih živali, ki ga vzgajajo po svojih zmožnostih. Nekega dne se prebivalci mesta odločijo, da bodo park zravnali z zemljo, saj zelenilo v novem svetu ni več zaželeno. Rik je primoran zapustiti varno zavetišče in se podati v kruti svet televizorjev, tržnega gospodarstva in trgovskih središč, ki zastrupljajo prebivalce in jih že od malih nog priklepajo na uporabo sodobne tehnologije ter začaranega kroga gledanja televizije in nakupovanja. Kljub vsemu pa Rik v tem svetu vendarle spozna

nove prijatelje. S skupno močjo premagajo človeški pohlep in ravnodušnost ter popeljejo meščane »nazaj k naravi«. (pp)

Vandot, Josip: **Kekčeve zgodbe**.

Spr. beseda Petra Dobrila. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1969. (Satelit), 399 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

Whelan, Gerard: **Vsiljivec v sanjah**.

Prev. Bojana Ivanjšič Mureškič. Spr. beseda Ana Duša. Novo mesto: Goga, 2008. (Lunapark), 252 str.

| P | 2. stopnja

| družina, pomoč, sanje

Irski avtor bralcu razpre stik najstniške Saskie in družine njene tete z domišljjskim svetom. Simon, mali Saskijin bratranec se od selitve v veliko posteljo ponoči zbuja v histeričnem joku, nemočna starša pa vsakič izvesta le, da ga je obiskal Pooshipaw. Po obisku pri babici se izkaže, da ne gre le za slabo otrokovo interpretacijo, temveč za bitje, ki obstaja nekje na robu realnosti in ki malčka počasi jemlje k sebi. S pomočjo skrivnostne ostarele Birdie, ki se je v vasi potihoma drži oznaka čarovnice, se uničujoče nočne more spremenijo v razgibano pustolovščino, ki Simona in Saskio preskrbi z zalogo fantastičnih sanj. Fantazijsko delo odlikuje predvsem močna navezava na elemente iz ljudskega izročila, povezanega s skrajno tragičnimi dogodki, kot je izguba otroka, prisotnega v različnih kontekstih. Fantazijski elementi stalno prehajajo v metaforiko in so tako nosilci dvojnega sporočila. Njihova dvojna vloga, predvsem pa izdelani in kompleksni literarni liki zagotovijo prepričljivost, z dramatičnim stopnjevanjem pa avtorju uspe ustvariti izjemno napeto in tekočo pripoved. (TB)

Woodall, Clive: **Pogumno ptičje srce**.

Prev. Katarina Mahnič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. (Knjižnica Sinjega galeba; 320), 264 str.

| P | 2. stopnja

| diktatura, domoljubje, nasilje, ptice, vrednote, živali v domišljiji, žrtvovanje

Prvenec angleškega pisatelja Cliva Woodalla je epska pripoved o porušenem ravnotežju v deželi Ptičjevini, o zlu, ki ga zlorabi, o boju za osvoboditev izpod tiranije zla ter o ponovni vzpostavitvi naravnega ravnovesja. Osrednja junaka sta v prvi knjigi taščica Kirrick, ki v vlogi odposlanca zbere ptičje rodove v boj zoper okrutno diktaturo srak, v drugi knjigi pa taščica Portia, ki v vlogi odposlanke iz dežel onkraj morja pripelje predstavnike tistih malih ptic, ki so bile v času vladavine srak v Ptičjevini iztrebljene. Z epsko širino pisatelj spretno odstira vse tiste mehanizme, ki so odraslim poznani iz politične zgodovine kot dejavniki trpljenja in vojn. Tako pozitivne kot negativne junake spremljajo v zadostni meri tudi tista psihološka ozadja, ki umeščajo dejanja in nehanja junakov v razumljivo in logično celoto: kriza odgovornosti in primernosti, strahovi in osamljenost tiranov, ter duševna stanja tistih, ki so izpostavljeni trpinčenju ali posilstvu. Vsa ta ozadja so zaradi distance, ki jo omogoča v ptičji svet preoblečena pripoved, mlademu bralcu lažje razumljiva. (vz)

Žilinskaite, Vytaute: **Potovanje na Tandadriko**.

Prev. Klemen Pisk. Ilustr. Gintaras Jocius. Spr. beseda Klemen Pisk. Ljubljana: Sodobnost International, 2013. (Novi mladinski klasiki), 394 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], spremna beseda

| fantastična bitja, igrače, oblast, prijateljstvo, pustolovščine, vesolje, vrednote, vzporedni svetovi

Avtorica, čeprav pri nas še neznana, je izstopajoče ime litovske mladinske literature, prejemnica številnih nagrad. To je njeno prvo delo, prevedeno v slovenščino, ki je v originalu izšlo leta 1984. Gre za znanstvenofantastični otroški roman o šestih odvrženih in poškodovanih igračah (zajčku, psičku, žabi, pingvinu, punčki in pilotu), ki se na silvestrski večer srečajo v gozdu, odkrijejo vesoljsko ladjo in se odločijo za popotovanje na skrivnostni planet igrač – Tandadriko, kjer naj bi spet pridobile nazaj svojo prvotno in resnično podobo. Med potjo jih doletijo številne težave – zaradi okvare na vesoljski ladji so prisiljene pristati na različnih planetih, kjer jih čakajo težke preizkušnje. Potovanje na Tandadriko je tako v več pogledih simbolično, katarzično in očiščujoče dejanje, ki jih v resnici pelje k sebi in svoji notranji resnici. Čeprav se avtorica ob pristankih pomudi ob različnih, še vedno aktualnih družbenih problemih (ekologija, oboroževalna tekma, nove tehnologije ...), pa so bistveni vendarle odnosi med protagonisti, njihove zamolčane skrivnosti, medsebojno zaupanje in nezaupanje, boj za male in velike osebne koristi, za prevlado nad drugimi, ne nazadnje za prestiž in položaj, ki si ga skušajo zagotoviti v skupini. Avtorica je (znanstveno)fantastično pripoved razgrnila kot kuliso, na kateri se odigrava moralna drama, ki presega okvire mladinske literature. S svojimi etičnimi, eksistencialnimi in filozofskimi vprašanji (izrazito je izpostavila problem mirnega sobivanja v svetu), ki so simbolično prepletena z elementi iz litovske mitologije (rogati ptič kukis kot nekakšen litovski ptič feniks), je pripoved namenjena tako otrokom kot odraslim. Pohvaliti velja tudi odličen prevod Klemena Piska. (IM)

RESNIČNOST

Bevk, France: **Grivarjevi otroci ; Pastirci.**

Spr. beseda Stanko Kotnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 182 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, o avtorjih, ponatis, spremna beseda
| družina, otroštvo, podeželje, revščina

Bevk, France: **Lukec in njegov škorec. Pestrna. Tatič.**

Ilustr. Ančka Gošnik Godec. Spr. beseda Janez Kajzer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000. (Domen), 213 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja
| sodobnost, stoletje, 1. pol. 20.

Bodnárová, Jana: **Punčka iz stolpa.**

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Juraj Martiška. Ljubljana: Sodobnost International, 2013. (Zvezdogled), 64 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih
| družina, očetje, osamljenost, sosede, zvezde

Zgodba tenkočutno pripoveduje o deklici Ajki, ki živi v enostarševski družini, z mamo, zelo zaposleno arhitektinjo. Pred kratkim sta se preselili v obnovljeni stolp na robu mesta, ki se ga Ajka boji, ker naj bi v njem strašilo. Ljudem se obe zdita nekako nenavadni, čudni, Ajke tudi sošolci ne sprejemajo prav dobro. Ajko pogosto varuje teta Zita, druži se z njenim očetom Starčkom, doživi prvi poljubček s cirkuškim dečkom Johnnijem, nerada se sooča s tem, da ima mama novega partnerja Daniela. Vsi ti ljudje so simpatično predstavljeni, so zanimivi in izvirni in Ajki v resnici veliko nudijo. Toda Ajka je kljub temu precej osamljena, tudi zato, ker je občutljiva in bistra, razmišlja o svoji dvojnici nekje v

vesolju, mami za božično darilo napiše pravljico O zvezdici brez imena, in takoj nato se izkaže, da je Daniel zvezdogled. Konec zgodbe (tudi s pogledom v čudežno nebo) nakazuje, da bo Ajka sčasoma vendarle sprejela selitev v novo okolje in maminega novega partnerja. Ilustracije čudovito upodabljajo "vesoljno" osamljenost "do neba", tako realni svet in odnose med ljudmi, tudi odnos do živali in narave, kot tudi Ajkina občutja, hrepenenje, sanje ... Knjiga je bila na Slovaškem izbrana za najlepšo knjigo poletja 2011, slovaška sekcija IBBY pa jo je predlagala za UNESCOVO nagrado "strpnost". K slovenskim bralcem prihaja v domišljenem prevodu. (TJ)

Boyne, John: **Deček v črtasti pižami: pripoved.**

Prev. Andrea Potočnik. Spr. beseda Danijel Vončina. Dob pri Domžalah: Miš, 2007, 2009, 2011. (Nekoč), 220 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, ponatis, spremna beseda

| Auschwitz, dečki, druga svetovna vojna, holokavst, Judje, nasilje, Poljska, priseljenci, rasizem, sodobnost, stoletje, 2. pol. 20., večkulturnost, vojne

Roman je v letu 2011 doživel svoj 3. ponatis. Simbolna zgodba o prijateljstvu je postavljena v čas druge svetovne vojne. Doživljamo jo skozi oči devetletnega Bruna, sina upravitelja taborišča v Auschwitzu, ki se spoprijatelji z židovskim dečkom z druge strani ograje. Ko družina, ob bližajoči se kapitulaciji Nemčije, napove svojo vrnitev v mesto, se dečka odločita za poslednjo pustolovščino: Bruno se pod ograjo splazi na drugo stran in se pridruži taboriščniku. Med brezimnimi trupli v "črtastih pižamah" izgine za vedno. Čeprav je zgodba zanimivo postavljena v zgodovinski kontekst, oblikovanje glavnega motiva "prijateljstva preko ograje" nima realne podlage, a prepričljivo deluje na simbolni ravni. Knjiga je tako preplet pristnega vstopa v eno najbolj burnih obdobj svetovne zgodovine in večne zgodbe o prijateljstvu. Zabrisani prehodi med zgodovinskimi in simbolnimi motivi mestoma sicer napeljujejo k napačni interpretaciji zgodovine, a ta primanjkljaj avtor presega s tankočutnim orisom likov ter z napetim in prepričljivim podajanjem zgodbe. (TB)

Colfer, Eoin: **Knjižničarka Mrcina.**

Prev. Urša Vogrinc. Ilustr. Tony Ross. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Pisanice), 92 str.

| P | 2. stopnja | humor

| branje, dečki, knjige, knjižnice

Knjiga tako po številnih plateh besedila kot ilustracije sicer nekoliko preveč posnema groteskno zabavna dela ustvarjalne dvojice Roald Dahl in Quentin Blake. Toda po svoji vsebini vendarle prinaša zanimivo novost: opisuje namreč izkušnjo dveh pobalinov, ki imata odpor do knjig in sta med počitnicami priseljena preživeti nekaj popoldnevov v knjižnici. Sčasoma se jima kajpada pokaže, da je branje vendarle zanimivo in privlačno; knjiga vsaj med vrsticami namiguje, da sta fanta do tega prišla prav zaradi ustrezno nasilne knjižničarke, ki jima je s svojo krompirjevo pištolo predstavljala dovoljšen izziv. A takšnim, nekoliko vprašljivim poantam navkljub, knjižničarji, mentorji branja in starši knjigo vsekakor lahko izkoristimo kot odlično povabilo v knjižnico in k branju, saj na kratko in vsekakor zabavno pouči, da so red in pravila v knjižnici do neke mere potrebni, tako kot bolj ali manj stroga pričakovanja knjižničarjev.

Colfer, Eoin: **Vilijeve težave.**

Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ilustr. Tony Ross. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. (Pisanice), 84 str.

| P | 2. stopnja | humor

| dečki, dedki, težave

Otroški roman svetovno znanega irskega pisatelja, ki se je v svetu mladinske književnosti uveljavil predvsem s knjigami o Artemisu Fowlu, je nadaljevanje njegove pripovedi Knjižničarka Mrcina. Avtor je v njem odkritosrčno ubesedil temo rivalstva med otroki v številni družini. V središču pripovedi je prvoosebni pripovedovalec, devetletni deček Vili, drugorojenec, ki se počuti precej prikrajšanega za pozornost svojih staršev, saj sta zaposlena v tolikšni meri, da jima svojih težav sploh ne more zaupati. Edina zaupna oseba je dedek, razumevajoči svetilničar, s katerim skleneta sporazum, da si bosta v njegovem samotnem prebivališču ob morju vsak konec tedna izmenjala po eno težavo. Sprva prednjači dedek, saj je star 70 let in ima mnogo življenjskih izkušenj. Viliju ga končno le uspe premagati z zgodbo iz zgodnjega otroštva, v kateri dobi rivalstvo med brati neslutene razsežnosti, in bi se lahko tudi tragično končalo. Duhovita, žalostno-vesela pripoved bo k branju pritegnila tudi oklevajoče bralce. Duhovitost in humor pa prinašajo tudi igrive ilustracije ilustratorskega velikega mojstra Tonyja Rossa, ki še dodatno podkrepijo vzdušje knjige. (DLV)

Cottrell Boyce, Frank: **Millijoni.**

Prev. Boštjan Gorenc. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Knjižnica Sinjega galeba; 317), 172 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah

| bogastvo, bratje, denar, družina, svetniki, tatvine, žalovanje

V romanu so trije glavni junaki: osnovnošolec Damian, njegov starejši brat Anthony in torba z več kot 229.000 funti, ki jih je potrebno zapraviti v 17 dneh. Roman lahko razcepimo v tri pramene. Osnovni pramen je soočanje z realnostjo in pomiritev z izgubo matere, pri čemer ima več težav Damian. Tolažbo najde pri svetnikih in njihovih mučeniških dejanjih, po njihovem zgledu si postavi puščavniško kolibo, kamor neke noči pade torba z denarjem, s čimer je uvedena napeta kriminalna zgodba. Povezujoči, precej cinični pramen pa je družbenokritičen. Avtor se norčuje iz finančnih institucij, potrošništva in oglaševanja ter mladim bralcem hkrati predstavlja osnovne zakonitosti denarja: daje nam možnost za korenite spremembe, vendar je pomembno, komu je namenjen; lahko je vir zabave in tudi breme, ki ljudi popolnoma spremeni. Cottrell Boyce nadalje opozarja na različne zbiralce denarja za dobre namene, vedno prisotne izsiljevalce in pijavke ter na hipokrizijo pridigarjev asketskega življenja.

Dolenc, Mate: **Mali princ z otoka.**

Ilustr. Luka Seme. Spr. beseda Matic Pavlič. Radovljica: Didakta, 2012, 202 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], spremna beseda

| Biševo (otok), Hrvaška, morje, otoki, prijateljstvo

Dolinar, Brane: **Dvojne počitnice.**

Ilustr. Božo Kos. Spr. beseda Iztok Ilich. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987. (Zlata knjiga), 178 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, o avtorjih, ponatis

| dvojčki, morje, počitnice, pustolovščine

Erlings, Fridrik: **Benjamin Dove.**

Prev. Urška Pajer. Ljubljana: Grlica, 2008. (Svet je eden), 134 str.

| P | 2. stopnja

| dečki, družčine, igra, nasilje, prijateljstvo, smrt

Prvenec, ki izhaja iz sodobne islandske mladinske književnosti, lahko opredelimo kot literarno delo, v središču katerega je avtor pod natančen drobnogled postavil raziskovanje moralnih (etičnih) vprašanj, ki izvirajo iz poglobljenega ubesedovanja tematike prijateljstva, medvrstniškega nasilja, ljubosumja, pa tudi izdaje zaupanja in prijateljstva zaradi maščevanja, kar privede do tragične posledice: smrti vrstnika in prijatelja. Delo je nesentimentalna, prepričljivo in spretno napisana kompleksna pripoved prvoosebnega pripovedovalca, dvanajstletnika Benjamina, ki se retrospektivno spominja zadnjega poletja svojega otroštva, ki ga nenadoma in nepričakovano pretrga tragedija, ki za vedno zaznamuje njegovo in življenje njegovih sovrstnikov. Sporočilo je humanistično, odlikuje ga avtorjev smisel za natančno psihološko izoblikovanost likov. Na osnovi te doma, in tudi na tujem večkrat nagrajene knjige, je bil posnet celovečerni film, ki je prav tako prejel nagrade na osmih mednarodnih filmskih festivalih. (DLV)

Fienberg, Anna: **Uročeni Horrendo.**

Prev. Primož Kuštrin. Ilustr. Kim Gamble. Dob pri Domžalah: Miš, 2004, 200 str.

| P | 2. stopnja

| gusarji, hrana, morje, pustolovščine, skrivnosti, vrline

Kratki roman scela deluje kot vaja v karikaturi in v svojem pobalinskem pretiravanju močno spominja na Dahla. Zato že njegova zasnova – otoško vasico redno plenijo gusarji, ki v enoletno suženjstvo odpeljejo vse dvanajstletne dečke – učinkuje povsem primerno svoji primarni publiki, saj ni realistično groba. Podobno je tudi z zapletom, do katerega pride, ko v medsebojne odnose otočanov, zakrknjenih od vsega hudega, poseže mladi Horrendo. Ta je namreč uročen z nesebično prijaznostjo, ki je po eni strani kontrast domiselnim zmerljivkam, po drugi pa je prav tako smešna kot čustvena okorelost vaščanov. Prav s tem Fienbergova nadalje uveljavi najpomembnejšo kvaliteto svoje vaje v slogu, saj ji ironični odnos tako do slabega kot dobrega omogoča, da se povsem oddalji od moraliziranja. Po drugi plati zaradi tega nekoliko s težavo pripelje zgodbo do konca, a ker roman vsaj na pripovedni ravni vztraja na delitvi med dobrim in zlim, se zadeva vendarle izteče srečno.

Finžgar, Fran Saleški: **Pod svobodnim soncem: povest davnih dedov.**

Spr. beseda Iztok Ilich. Ljubljana: DZS, 2004, 2012, 485 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, o avtorjih, ponatis, spremna beseda

| Bizanc, Slovani, Slovenci, srednji vek, zgodovina

Gervay, Susanne: **Jaz sem Jack.**

Prev. Alenka Urh. Ilustr. Cathy Wilcox. Ljubljana: Vodnikova založba (DSKG), 2011. (Modra pomaranča), 83 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| fantje, nasilje, šola, ustrahovanje, vrstniki

Ghetti, Noemi: **Diabolični vladar: (življenjska zgodba Niccolaja Machiavellija).**

Prev. Teo Šinkovec. Ilustr. Cecco Marinello. Spr. beseda Teo Šinkovec. Izola: Ark, 2012. (Zgodovinski roman za otroke; 4), 126 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, poučno leposlovje, spremna beseda, spremno besedilo, življenjepis

| Niccoló Machiavelli (1469-1527), novi vek, politika, stoletje, 16., zgodovina

Gilmore, Rachna: **Prijateljica, kot je Zila.**

Prev. Katarina Mahnič. Dob pri Domžalah: Miš, 2005. (Zorenja), 136 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah

| dekleta, drugačnost, narava, počitnice, prijateljstvo, razumevanje, strpnost

Problemska pripoved odpira temo razumevanja in sprejemanja otrok s posebnimi potrebami, saj je v ospredju prijateljstvo med najstnico Nobi in precej starejšo Zilo, ki zaostaja v duševnem razvoju. Idilični odnosi med odraslimi in otroki se zaostrijo ob prihodu Nobijinega strica Chada, problematičnega puer aeternusa, ki mu iz samovšečne zaverovanosti vase in patološke obsedenosti s popolnostjo in čistočo pomaga zgolj strpnost in skrajna potrpežljivost njegovih najbližjih. Stric Chad, ki z veliko muko in precej nespretno navezuje stike z ljudmi, ima tako precej težav pri sprejemanju Ziline drugačnosti, dokler ga njena čustvena trdnost in zrelost ne soočita z lastnimi primanjkljaji. Tekst sicer ni psihološka študija, prej zabeležka, v kateri se posamezni liki in odnosi med njimi komajda razvijejo; kljub svoji skicoznosti pa deluje psihološko prepričljivo in plastično ter podpira razmislek o odraslosti, ki ne stopa vedno vštric z dejansko starostjo.

Golob, Tadej: **Kam je izginila Brina?**

Ilustr. Milanka Fabjančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 202 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| družina, kriminalci, Ljubljana, očetje, psi, pustolovščine, tihotapstvo

Devetletna Brina in sedemletni Lovro sta običajna slovenska otroka v običajni slovenski družini. Brina hodi na balet, Lovro trenira nogomet, oba vadita kitaro in si nadvse želita imeti psa. A za povprečno slovensko družino, ki z mamino redno učiteljsko plačo in občasnimi očetovimi honorarji za pisateljsko dejavnost, bolj ko ne veže konec s koncem, vse otroške želje niso na dosegu roke. Recimo počitnice v Grčiji. Družina se je pred kratkim iz Višnje Gore preselila v prestolnico, na Vič, v blokovsko naselje in otroka spoznavata novo okolico. Takoj navežeta stik s starejšo sosedo, ki ima psičko Brino in izvesta tudi za nič kaj prijaznega soseda, ki stari gospe grozi, da se bo njeni pasji ljubljenci nekaj zgodilo. Ko Brina zares izgine, sta otroka prepričana, da je na delu razbojniška tolpa iz vrtnarije Sončnica, ki ugrablja pse in jih prodaja v Nemčijo. Skleneta, da jih bosta rešila. A noč, ko se otroka odločita za pogumno posredovanje, razkrije povsem drugačno naravo cvetličarske tolpe – gre za nevarne preprodajalce prepovedanih drog, zgodba pa se iz napete "kinološke" pripovedi prelevi v kriminalko. Prvoosebna pripoved devetletne Brine razkiva bistroumne razmisleke o svetu odraslih z več zornih kotov: o družinskih in midsosedskih odnosih ter odnosih med generacijami, pa tudi o trenutni slovenski družbeni klimi. Ob tem so izpostavljene vrednote, kot so nenasilje, strpnost, sobivanje in solidarnost, ki so prikazane na izviren način skozi naivne in zato nadvse duhovite dialoge in komentarje obeh protagonistov. Simpatično in prepričljivo napisana zgodba, ki je dovolj napeta, dinamična, hkrati pa dovolj zabavna in za kanček poučna – kot se za otroški roman z žanrskim prelivom, spodobi. (IM)

Gosciny, René: **Neizdane zgodbe o Nikcu**, več naslovov.

Prev. Aleš Berger. Ilustr. Jean Jacques Sempé. Radovljica: Didakta, 2007 - 2008.

| P | 2. stopnja | humor, knjiga je del nanizanke, o avtorjih

| družina, fantje, vragolije

Gre za projekt založbe Didakta iz Radovljice, da v posebni zbirki z naslovom Neizdane zgodbe o Nikcu v slovenskem prevodu izda njegove še neobjavljene dogodivščine. Ta projekt ima svoj izvor v ideji in

izvedbi Goscinnyjeve hčerke Anne in njegovega prijatelja in sodelavca, ilustratorja Sempéja, da 80 še neizdanih zgodb izdajo v več knjigah (v francoščini so izdane v eni). Junaki, poznamo jih sicer že iz treh v slovenščino prevedenih knjig pri založbi Mladinska knjiga, so navihani in inteligentni, predvsem pa pristno otroški – tako v večnem čudenju, kot v odprtosti in neprikitem čustvovanju, ki jih žene iz smeha v jok in nazaj. Takšen ni le simpatični in prebrisani Nikec, temveč tudi njegovi prijatelji, starši, sosede ... To pa določa tudi naravo humorja, ki je neposreden, predvsem mlajši bralci pa lahko v njem odkrivajo vedno nove plasti in pomene. Kratke zgodbe se vrtijo okoli pretežno vsakdanjih in brezčasnih motivov, ki jih bralec navezuje na svoje lastne izkušnje, in se po pravilu zaključijo s humorno priostrenim sporočilom. Niz zgodb je v osnovi sicer nepovezan, umestitev pa neabsolutna, a avtorjeva doslednost pri orisu stalnih likov in njihovih atributov ter ponavljanje nekaterih stereotipnih motivov, s katerimi še dodatno doseže komični učinek, jih poveže v skladno celoto. (tb)

Goscinnny, René: **Nikec**.

Prev. Tomaž Šalamun. Ilustr. Jean Jacques Sempé. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Žepnice), 191 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, knjiga je del nanizanke, nova izdaja, o avtorjih, ponatis
| dečki, šola, vragolije

Junaki zgodb, knjiga je že četrti ponatis pri založbi Mladinska knjiga, so navihani in inteligentni, predvsem pa pristno otroški – tako v večnem čudenju, kot v odprtosti in neprikitem čustvovanju, ki jih žene iz smeha v jok in nazaj. Takšen ni le simpatični in prebrisani Nikec, temveč tudi njegovi prijatelji, starši, sosede ... To pa določa tudi naravo humorja, ki je neposreden, predvsem mlajši bralci pa lahko v njem odkrivajo vedno nove plasti in pomene. Kratke zgodbe se vrtijo okoli pretežno vsakdanjih in brezčasnih motivov, ki jih bralec navezuje na svoje lastne izkušnje, in se po pravilu zaključijo s humorno priostrenim sporočilom. Niz zgodb je v osnovi sicer nepovezan, umestitev pa neabsolutna, a avtorjeva doslednost pri orisu stalnih likov in njihovih atributov ter ponavljanje nekaterih stereotipnih motivov, s katerimi še dodatno doseže komični učinek, jih poveže v skladno celoto. (TB)

Hof, Marjolijn: **Majhna možnost**.

Prev. Katjuša Ručigaj. Dob pri Domžalah: Miš, 2007. (Prva zorenja), 112 str.

| P | 2. stopnja
| družina, očetje, smrt, strah, vojne

Kratka realistična pripoved o Kiki in njenem očetu zdravniku, ki pomaga na vojnih območjih, je prvoosebna pripoved deklice, ki le težko sprejema očetovo odsotnost: medtem ko njen oče rešuje ljudi v kriznih žariščih, Kiki skupaj z mamo ostaja doma in je vedno bolj zaskrbljena in v strahu, da se mu ne bi kaj zgodilo. Deklica najde izvirno rešitev: zmanjšala bo možnost za nesrečo. Po premisleku, da je manj možnosti imeti hkrati mrtvega očeta in mrtvo miško, Kiki poskrbi za mrtvo miško – trdno odločena, da si bo kasneje po potrebi omislila še mrtvega psa. Pisateljica tenkočutno, na duhovit način, z elementi otroškega govora, utemeljuje notranjo logiko dekličinega razmišljanja, ki si prizadeva, da bi situacijo, na katero ne more vplivati, vzela v svoje roke. Ko ji naključni sprehajalec, ki zadnji hip ustavi Kiki pri pokončavanju psičke Mone, razkrije resnico, da se njenemu očetu s povečevanjem ali zmanjševanjem možnosti ne da pomagati, Kiki naposed sprejme dejstvo, da je negotovost preprosto treba sprejeti. Tedaj pa nekega dne sporočijo, da je njen oče pogrešan in nato, da je ponesrečen. Kiki se skupaj z mamo in babico junaško, skorajda zrelo, spoprime s kruto resničnostjo. Pripoved se konča z očetovo rešitvijo in njegovo trajno poškodbo, zgodba pa med

vrsticami ponuja etični razmislek o mejah človekoljubja, ki na eni strani daje, na drugi pa prikrajšuje. (im)

Hof, Marjolijn: **Mama številka nič.**

Prev. Katjuša Ručigaj. Ilustr. Nina Meglič. Spr. besedilo Nataša Banko. Dob pri Domžalah: Miš, 2009. (Prva zorenja), 158 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, spremno besedilo
| iskanje, matere, posvojitev

Marjolijn Hof, ki se je slovenskim bralcem prvič predstavila z večkrat nagrajeno knjigo Majhna možnost, nas tokrat ponovno navduši z realistično zgodbo o posvojenem dečku Fejzu, željnem spoznati svojo biološko mamo, poimenovano "mama številka nič". Tenkočutna prvoosebna pripoved nas vodi skozi zapleten labirint otroške duševnosti, ki v dilemah in negotovosti išče pravi odgovor na najtežje vprašanje. Družbeno okolje je sicer v vseh pogledih podporno in spodbujevalno, a v končni odločitvi je Fejzo sam; bolj ko se približuje trenutek spoznanja, večji je notranji konflikt, manj je enoznačnih rešitev. Mama številka nič se vedno bolj približuje, a hkrati tudi oddaljuje; s svojo nesnovno prisotnostjo postavlja Fejza pred kočljiva vprašanja o poslanstvu družine, moči njenih vezi in razpok. Preplet navdušenja in strahu je razvit lucidno in psihološko prepričljivo, dečkovi odzivi na novonastalo situacijo so kompleksni. Avtorica nas tako z izjemnim posluhom za občutljivo problematiko popelje v samo jedro otroškega intimnega sveta, kjer skupaj z junakom doživljamo vzpone in padce najglobljih čustvovanj. Odprt konec pomirja in tolaži z dejstvom, da dokončna odločitev lahko počaka na jutri. (KP)

Hulpach, Vladimír: **Zgodbe iz Shakespearja.**

Prev. Nives Vidrih. Ilustr. Dušan Kállay. Bibl. predh. William Shakespeare. Preddvor: Narava, 2012, 157 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, priredba, spremna beseda, spremno besedilo

Ingolič, Anton: **Tajno društvo PGC.**

Spr. beseda Bogomil Gerlanc. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001. (Moja knjižnica), 128 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, ponatis
| družčine, Ljubljana, Slovenija, šola

Jalen, Janez: **Bobri.**

Spr. beseda France Pibernik. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2006. (Izbrani spisi), 623 str.

| P | 2. stopnja
| bakrena doba, barje, Ljubljana, mostiščarji, prazgodovina, Slovenija

Kästner, Erich: **Pikica in Tonček: roman za mladino.**

Prev. Mile Klopčič, Tadeja Petrovčič Jerina. Ilustr. Walter Trier. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2008, 116 str.

| P | 2. stopnja | nov prevod, nova izdaja
| prijateljstvo, revščina

Klasični otroški roman svetovno znanega nemškega mladinskega pisatelja, dobitnika Andersenove nagrade za življenjsko delo na področju mladinske književnosti, je nastal že leta 1931 in od tedaj dalje doživljal prevode v številne tuje jezike, tudi dramatizacije in filmske upodobitve. Čas mu ne more do živega, kar dokazujejo vedno novi in novi ponatise ter izdaje besedila, ki je med mladimi bralci še vedno živo, kot je še vedno aktualno njegovo humanistično sporočilo; to je prijateljstvo in medsebojna pomoč, ne glede na gmotni položaj družine in njen družbeni status, pa seveda medsebojni odnosi v družini in odnosi med odraslimi in otroki. Zanimiv je podatek, da smo Slovenci dobili prvi prevod tega literarnega dela že leta 1937. Opravil ga je Mirko Kunčič, temu je leta 1955 sledil prevod Mileta Klopčiča v knjižni zbirki Knjižnica Sinjega galeba. Tudi ta knjižna izdaja, ki je izšla po 15 letih po izidu zadnjega ponatisa, prinaša že kar klasičen Klopčičev prevod in ilustracije stalnega pisateljevega ilustratorja Walterja Trierja. Opozoriti velja, da je pri tej knjižni izdaji po dolgem času (le v 1. izdaji iz leta 1937 je čisto na koncu pridana Sklepna beseda in potem nikoli več) spet dodana Besedica za konec, ki jo je prevedla Tadeja Petrovčič Jerina. Vprašamo se lahko, zakaj je bila v vseh predhodnih izdajah manjkajoča. (DLV)

Kodrič, Neli: **Na drugi strani.**

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004. (Knjižnica Sinjega galeba; 315), 183 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah

| družina, fantje, Italija, ločitve, nasilje, Slovenija, sodobnost, stoletje, 2. pol. 20., vojne, vzporedni svetovi

Neli Kodrič se tokrat predstavlja z ambiciozno zastavljeno zgodbo, stkano iz dveh časovno oddaljenih realnosti, ki se sočasno odvijata v življenju najstnika Svita. Razvajan in sam sebi prepuščen fant bogatih staršev se na vrhuncu brezsmiselnega zapravljanja časa loti trpinčenja šibkejšega vrstnika. S tem pa ga začne predstavljati na drugo stran, v čas okupirane Primorske med drugo svetovno vojno, kjer se je osamljen in zbehan prisiljen soočiti z vsem, kar je sicer zaničeval in napadal. Specifični čas in prostor druge strani morda ni najbolj trdno povezan s Svitovo stvarnostjo, a vendarle obstaja dovolj povezav, da roman prepričljivo spregovori o etičnih dilemah, pristnosti bivanja in njegovi ogroženosti, hkrati pa je zanimiv dokument o obdobju 2. svetovne vojne. Roman, ki je v osnovi problemski, se nadalje zaradi prehodov v preteklost bere kot napeta akcija.

Kolu, Siri: **Ajda in Razbojnikovi.**

Prev. Julija Potrč. Ilustr. Sanja Janša. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 336), 255 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, za pogovore o knjigah

| deklice, drugačnost, družina, pustolovščine, razbojniki, tatvine, ugrabitve, vrline

Malce nenavaden, celo »odštekan« roman (leta 2010 je prejel prestižno finsko nagrado za literaturo Finlandia Junior Award) bo bralca bo prijetno presenetil s svojo svežino, skandinavsko svobodomiselnostjo, pozitivno drugačnostjo, sproščenostjo, pristno duhovitostjo in prešernostjo. Poln je pustolovščin, saj je pravi roman »on the road« za mlade. Hkrati je tudi pejsaž Finske, njene neokrnjene narave, prikaz običajev (savnanje, kopanje v jezerih, počitnice v vikend hišicah na podeželju ...), tudi kulinarike, v kateri pa prevladujejo sladkarije (bonboni, čokolada). Razbojnikovi: mama Hilda, ata, Strašni Karl, sin Klemen, hčerka Helena, njihov prijatelj Zlatozobi Pero, tudi teta Katra, uspešna pisateljica ljubičev, potujejo skupaj z »ugrabljenim osebkom«, deklico Ajdo, ki ji nenavadna ugrabitve omogoči nenavadne počitnice. Mladostniški roman ni zgolj pustolovska in akcijska pripoved, temveč tudi zgodba Ajdine primarne družine, hladnih odnosov med njenimi člani, odtujenosti, kar je čisto nasprotje družini Razbojnikovih, v kateri vladajo prisrčni medsebojni odnosi,

razumevanje in medsebojna podpora. Je tudi družbeno kritičen pogled na sedanost, na družbene razmere, ki so Razbojnikove nedvomno prignale k temu, da so zapustili urejeno življenje in stopili na zelo nenavadno življenjsko pot razbojništva in cestnega nomadstva. Pohvaliti velja knjigo kot izdelek, ki s svojo vizualno podobo in oblikovanjem kar vabi mladega bralca, da vstopi v zgodbo, pa tudi dober prevod. Po romanu, ki bi ga lahko razumeli kot hvalnico svobodi, je bil posnet tudi film. (dlv)

Konc Lorenzutti, Nataša: **Društvo starejših bratov.**

Ilustr. Tanja Komadina. Dob pri Domžalah: Miš, 2013, 90 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| bratje, družine, družina, nesoglasja, šola

Je lahko v življenju odraščajočega fanta kaj hujšega kot nadležno mlajše bitje, ki izkoristi vsako priložnost za nagajanje, draženje in sabotiranje starejšega brata? Nace, ki se je dokončno odločil, da je situacija zrela za korenit poseg, ustanovi Društvo starejših bratov, katerega namen je zaščita pravic in interesov starejših bratov. Prvi ukrep, ki ga od vsega sveta zapostavljena in spregledana družina sprejme, je ignoriranje malih nadlog; ta naj bi ji povrnil izgubljeni ugled, ki jim je bil po krivici odvzet. A vse le ne gre tako gladko ... Avtorica, večča ubesedovanja vsakdanjih družinskih in šolskih (ne)prilic otrok (Enajstnik, Kakšno drevo zraste iz mačka ...), tudi v tej kratki prozni pripovedi z obilico humorja in besednih iger dodobra začini otroške dogodivščine, spretno in tekoče zapisane za vse male knjižne molje, pa tudi za vse tiste malo manj spretno bralce, ki včasih potrebujejo spodbuden odziv v svet branja. Vinjetne ilustracije Tanje Komadina se sproščeno vklaplajo v besedno-situacijsko komiko in prispevajo svoj delež k privlačnosti knjižnega izdelka. (KP)

Konc Lorenzutti, Nataša: **Enajstnik.**

Ilustr. Suzana Bricelj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Deteljica), 100 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor

| bratje, družina, fantje, sestre

Kuijjer, Guus: **Knjiga vseh stvari.**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Nina Meglič. Spr. beseda Irena Miš Svolfšak. Dob pri Domžalah: Miš, 2008. (Najnaj), 121 str.

| P | 2. stopnja

| družina, nasilje, sreča, upanje, vera

Zgodba nizozemskega pisatelja se dogaja leta 1951 v Amsterdamu. Thomas je občutljiv fant z bujno domišljijo, odrašča v družini z nasilnim očetom, verskim fanatikom, ki nima smisla za humor. Pretepa tako njega kot mamo, ki se mu ne upata upreti; starejša najstniška hči se mu pravzaprav še najbolj postavlja po robu. Thomas ima zvezek, »knjigo vseh stvari«, kjer zapisuje svoja opažanja in občutenja. Med drugim zapiše: »Ko odrastem, bi bil rad srečen človek.« Zdaj pa Thomas trpi in prosi boga, da bi mu pomagal. Na pomoč pa mu priskoči malce nenavadna soseda, za katero vsi otroci v okolišu mislijo, da je čarovnica. Sluti, kaj se dogaja v njegovi družini; opogumlja ga, da bo lahko srečen le, če se ničesar ne bo bal. Thomasu se tedaj začno dogajati nenavadne, odločilne stvari. Pomembno vlogo ob tem odigrajo tudi knjige in branje! Pripoved, ki skozi otroški pogled delno obravnava tudi tabu temo - religijo, je namenjena sicer najstnikom, toda tako silovito in izjemno branje je, da se bo dotaknilo tudi odraslih. (TJ)

Kuijer, Guus: **Zgodbe o Polleke**, 5 naslovov: **Čez obzorje z vetrom na morje; Ej, moje ime je Polleke! Ko sreča trešči kot strela; Naj ljubezen gori kot plamen, amen; Raj je tukaj in zdaj.**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Ilustr. Alice Hoogstad. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 109 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], knjige so del enotne zgodbe

| bolezni, dekleta, družina, odraščanje, smrt, večkulturnost, zapostavljenost

Večkrat nagrajeni nizozemski avtor, tudi prejemnik nagrade ALMA 2012, skozi duhovit in iskren samogovor enajstletne Polleke, bodoče pesnice in razmišljujoče najstnice, prepričljivo in z dobršno mero sentimentalno ironičnega humorja predstavi sodobno (nizozemsko) družbo in njene aktualne probleme. V vsaki knjigi obravnava po sklop problemov; nikakor ne zgublja naboja in čara, nasprotno, celo pogloblja se. V svoji prepričljivosti in privlačnosti je ne le kakovostno branje za mlade, ampak vse bolj tudi za odrasle. Po zbirki so že posneli film (leta 2003) in tudi TV serijo (2005), medtem ko pri nas nestrpno pričakujemo prevod pete knjige v slovenščino. (TJ)

Landa, Mariasun: **Ko so mačke tako same.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Pšena Kovačič. Spr. beseda Barbara Pregelj. Medvode: Malinc, 2013, 123 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], spremna beseda

| dekleta, hišni ljubljenci, ločitve, mačke, odraščanje, osamljenost, pogum, žalost, živali v naravi

Mariasun Landa (1949) je ena najpomembnejših baskovskih avtoric, njena dela za mladino so prevedena v več jezikov in pogosto nagrajena. V svoja besedila poleg oseb pogosto vključuje živali, ki so "nosilke" človeških občutenj, čustev idr. V tej zgodbi se dvanajstletna deklica Maider sooča z morebitno ločitvijo staršev in tudi z drugimi težavami sodobnega sveta. V osamljenosti in žalosti zaradi razmer v družini ji je v tolažbo njena mačka Ofelija. Toda njena mama meni, da mačka ne sodi v mestno stanovanje, zato jo preselijo na posestvo na podeželju, od koder pa mačka pobegne. Pisateljica osamljenost, potrebo po varnosti in ljubezni tako predstavi z dvema osebamama, pogloblja čustva in dogajanja občutljivo stopnjuje. Sporočilo je tako zgovorno, da se dotakne tako mladih kot odraslih bralcev in je lahko enim in drugim v pomoč pri soočanju s podobnimi problemi. Besedilo zaokrožajo imenitne ilustracije in dodatno pojasnjuje spremna beseda urednice. Knjiga je oblikovana tudi v skladu s priporočili za oblikovanje gradiv za bralce z disleksijo. (TJ)

Leeuwen, Joke van: **Ko je oče postal grm.**

Prev. Katjuša Ručigaj. Ilustr. Joke van Leeuwen. Dob pri Domžalah: Miš, 2012. (Čiv), 104 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], simbolična pripoved

| begunci, deklice, družina, ločitve, vojne

Deklica Toda, katere starša sta ločena, na začetku vojne v očetovi deželi beži v materino, sosednjo deželo, kjer je še mir. Njen očka je namreč postal vojak (podoben grmu zaradi kamuflažne uniforme, kakor piše v priročniku Kaj mora vedeti vsak vojak). Ločena starša sta pravzaprav olajševalna okoliščina, »sreča«. Potovanje je polno nevarnosti in dogodivščin, toda deklica pogumno vztraja, saj mora najti svojo mamo. Vojna je izmišljena, simbolična, »vojna vseh vojn«, lahko bi bila celo ena od aktualnih vojn; avtorica želi opozoriti na nesmislenost vojn, njene grozote in trpljenje družin in predvsem otrok. Delo je izjemno tenkočutna pripoved: vojno spoznavamo zgolj skozi doživetje in razumevanje deklice Toda (nekje drugje, nevidna meja, zvezda severnica, upokojeni general ...); prav ganljivi so prijazni medsebojni odnosi, ki kljub vojnemu času vnašajo v zgodbo optimizem; pisateljica v pripovedi uporablja tudi »tuj« jezik, ki si ga je sama izmislila. Joke van Leeuwen, vsestransko talentirana nizozemska ustvarjalka, je besedilo tudi sama ilustrirala: črno-bele ilustracije besedilo

dopolnjujejo in se prepletajo z njim, uporablja pa tudi rokopis, npr. deklice Toda. Vsekakor velja pohvaliti tudi zelo domišljen prevod v slovenščino. Čeprav je besedilo kratko in nezahtevno za branje, je njegovo sporočilo zelo močno, upovedovanje s subtilnim humorjem in slogom pa tako izvirno, da se bo zagotovo dotaknilo tudi starejših učencev (v tretjem triletnju) in odraslih. (tj)

Levoy, Myron: **Čarovnica s Četrte ulice in druge povesti.**

Prev. Uroš Kalčič. Ilustr. Boštjan Plesničar. Ljubljana: Modrijan, 2011, 198 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], besedilo tudi v drugem jeziku, besedilo tudi v obratni smeri
| New York, predsodki, prijateljstvo, priseljenci

Myron Levoy (1930) je ameriški pisatelj, pesnik in dramatik, ki ustvarja tako za otroke kot odrasle. To je prvo delo tega avtorja, prevedeno v slovenščino. V zbirki je osem zgodbic, ki vse opisujejo vsakodnevno življenje različnih emigrantov (družin, otrok, posebnežev), ki so se vsi skupaj v iskanju boljšega življenja znašli v najemniških stanovanjih v isti stavbi in na ulicah New Yorka. Povesti so v osnovi realistične in opisujejo njihovo tedanje dokaj težko in skromno življenje v novi domovini Ameriki, vendar so napisane prijetno, duhovito, z otroške perspektive in z očmi, ki so se sposobne čuditi, se bati, verjeti v pravljice, čarovnice, obenem pa se tudi smejati, se veseliti in igrati. So zgodbe o domotožju, novih začetkih, novih prijateljih in o človeški iznajdljivosti, ki je iz majhnega stanovanjca sposobna narediti pravi pravcati zelenjavni vrt. Izdaja je dvojezična, na eni strani slovenski tekst, na drugi angleški, ker je prevod podprlo ameriško veleposlaništvo v Sloveniji. Prevod je dober, zgodbe prikupne, prijazne, a obenem resne, na trenutke čudaške, pravljичne in celo magične. (ZVS in TJ)

Lindgren, Astrid: **Detektivski mojster Blomkvist.**

Prev. Nada Grošelj. Ilustr. Eva Laurell. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009. (Žepnice), 160 str.

| P | 2. stopnja | nov prevod, nova izdaja, nova likovna obdelava
| dečki, detektivi

Kalle Blomkvist je izjemen detektivski mojster – v svoji domišljiji in sanjah – dejansko pa je le eden izmed najstnikov, ki ne ve prav dobro, kako bi preživel vroče poletne dni. Preiskovanje navideznih primerov je lahko sicer zanimivo, a druženje z najboljšima prijateljema, Andersom in Evo-Lotto, je neprecenljivo. Ko Astrid Lindgren v zgodbi združi oboje, imamo pred sabo eno najboljših mladinskih detektivk, ki je še danes lahko za zgled marsikateremu avtorju. V letu 1946, ko je original izšel, ni bil odveč noben stavek, nobena poteza nasilno umeščena v zgodbo, da bi se zaplet sploh lahko zgodil, vse osebe in dogodki vpeljeni brez očitne predvidljivosti in z veliko mero verjetnosti. Nova slovenska izdaja klasike mladinske literature je zato zelo dobrodošla, saj je od zadnje minilo skoraj 30 let (ponatisnjena je bila 1993). Ob primerjavi prevodov Lene Petrič in Nade Grošelj se sicer lahko vprašamo, čemu je bil novi prevod sploh potreben, saj so razlike skorajda neopazne, redkokdaj je celo sodobnost jezika v prid novejšemu prevodu. Prav tako bi se bilo težko odločiti bodisi v prid izvrstnih ilustracij Marijana Amaliettija iz prvotne slovenske izdaje ali za tokratno različico z originalnimi ilustracijami prve švedske izdaje ilustratorke Eve Laurell. V obeh primerih gre za črno-beli tuš, morda so bile Amaliettijeve nekoliko bolj navihane, te pa so mehkejšje in prijaznejše, a daleč od osladnih. V obeh primerih ilustracije nudijo dodaten užitek ob branju. (KS)

Lindgren, Astrid: **Erazem in potepuh.**

Prev. Edvard Kocbek. Ilustr. Eric Palmquist. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008, 253 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, nova likovna obdelava
| dečki, posvojitev, potepuhi, prijateljstvo, pustolovščine, sirote

Ta mladinski roman je zagotovo eden najsvetlejših zimzelenih biserov v svetovni mladinski literaturi. V slovenščini je v prevodu Edvarda Kocbeka prvič izšel leta 1960 in je kljub takratnim sumničavim kritikam kmalu postal nepogrešljiva mladinska klasika. Nepreklicno pa je zgodba postala »naša« leta 1971, ko sta v vrhunski TV seriji nastopila malce medvedast rajski potepuh Oskar (Dare Ulaga) in pegasti sirotek Erazem z gladkimi lasmi (Dragan Kecman). Slovenska filmska upodobitev je odlična tudi zaradi zvestobe besedilu, ki je, tudi kot prevod, izklesano iz enega monolita in izlito iz ene same izpovedi. Namreč, kljub temu, da se zgodba o fantu, ki je pobegnil iz sirotišnice zaplete v napeto kriminalko, ves čas ostaja himna ljubezni, življenju, svobodi in plemenitosti. (VZ)

Mal, Vitan: **Sreča na vrvici.**

Ilustr. Dunja Kofler. Spr. beseda Svetina Marinka. Ljubljana: Prešernova družba, 2009. (Prešernova koledarska zbirka), 131 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, ponatis

| dečki, družina, Ljubljana, mesta, počitnice, prijateljstvo, psi, Slovenija, živali v naravi

Leta 1975 je Vitan Mal napisal zgodbo z naslovom Teci, teci kuža moj, po kateri je dve leti kasneje nastal film Sreča na vrvici v režiji Janeza Kavčiča, pisatelj pa je hkrati z nastajanjem filma napisal (po snemalni knjigi) tudi knjigo z enakim naslovom. Po 30 letih je film še vedno priljubljen, doma in po svetu (menda nekatere države še vedno podaljšujejo pravice do predvajanja), enako velja za knjigo – to je namreč že šesti ponatis istega dela oz. prvi ponatis izdaje z ilustracijami Dunje Kofler (prvič je izšla leta 2006). Zakaj takšen uspeh? Ne le zato, ker je besedilo uvrščeno tudi že med šolska kanonska besedila, pač pa je doživljajsko blizu mladim bralcem (gre pravzaprav za t. i. družinsko zgodbo), ki je spretno napisana. Zgodba je tako rekoč univerzalna, v prvi plan postavlja prijateljstvo med človekom in živaljo, med dečkom in psom. Junak zgodbe je deček Matic, ki preživlja svoje otroštvo v Betonskem naselju. Njegova mama je prezaposlena, oče je na delu v tujini. Med poletnimi počitnicami Matic sodeluje pri snemanju filma in se med njim spoprijatelji s psom Jakobom. Po snemanju dobi psa v dar. Takrat pa se sprožijo problemi doma, v bloku in med vrstniki, toda tudi zelo veliko veselja in radosti. (TJ)

Mal, Vitan: **Teci, teci, kuža moj.**

Ilustr. Mira Ličen. Celje: Mohorjeva družba, 1975. (Mladinska knjižnica; 3), 160 str.

| P | 2. stopnja

| družine, prijateljstvo, psi, živali v naravi

Mankell, Henning: **Pes, ki je potoval k zvezdi.**

Prev. Irena Madric. Tržič: Učila International, 2004, 176 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah

| družina, očetje, odraščanje, sinovi, strah

Pisatelj nas z večkrat nagrajeno zgodbo o enajstletnem Joelu Gustafsonu prestavi v majhno mesto na daljnem severu Švedske in v čas, ko ni bil nekaj vsakdanjega še niti radijski sprejemnik. Joel je pogosto osamljen – oče je gozdar, mama pa ju je zapustila – in dneve mu popestri bujna domišljija, s katero si umisli nevsakdanjo pustolovščino: sledeč psu, ki se ponoči sam potika po cestah, skuje svojo "tajno nalogo". Prek slednje nadalje sčasoma izve za očetove nočne poti in to mu je sprva povod za skrb in žalost, nazadnje pa za zrelejše doživetje njunega medsebojnega odnosa in odkrite pogovore o družini. Na svojih skrivnih potepih se Joel seznani tudi z dvema izjemno nenavadnima človekoma,

ozdravljenim psihiatričnim bolnikom in pohabljenko, ob katerih lažje razčisti svoje probleme, ki v njuni družbi postanejo majhni in nepomembni. Druženje z dečkom Turejem pa mu pomaga, da dojame predvsem to, kaj je pravo prijateljstvo in kaj nastopaštvo. Pustolovščina tako postane presek odnosov z raznolikimi ljudmi in kalejdoskop različnih življenjskih nazorov, s čimer nam avtor ponuja možnost razumevanja drugačnega. Pri vseh teh kvalitetah slovenski prevod žal ni najboljši tudi zato, ker ni nastal po izvirniku.

Matè, Miha: **Bosopeta družčina; in Kurja vojska.**

Spr. beseda Jože Zupan. Ljubljana: Karantanija, 2013. (Najhit), 235 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, ponatis, spremna beseda
| družčine, fantje, počitnice, podeželje, prijateljstvo

V knjigi sta ponatisa dveh zgodb, ki sta izšli že dvakrat, Bosopeta družčina v letih 1982 ter 1994 in Kurja vojska v letih 1985 in 1996, vsakikič v samostojnih knjigah. V obeh primerih gre pravzaprav za 25 oz. 19 zgodb, ki tvorijo dve pripovedni nanizanki. V njih Miha Matè (1942 - 2006) ne popisuje avtobiografsko svoje mladosti, toda dogajalni čas (obdobje po 2. svet. vojni) in prostor (vaško okolje), obenem pa tudi mnoge dogodivščine in izkušnje segajo v njegovo mladost. Glavne osebe so fantje, družčina kakšnih desetih radoživih in nabritih fantov, ki se igrajo, včasih tudi nagajajo odraslim ali jim priskočijo tudi v pomoč, če se sami tako odločijo. Bosopeta družčina se dogaja v poletnih mesecih, med počitnicami, Kurja vojska pa je njeno nadaljevanje, nastopajo iste osebe, tudi pripovedni postopek je enak, in se dogaja med šolskim letom. Radožive družčinske zgodbe odlikuje avtorjev humor ter »duh« nekega časa in načina življenja, ki pa sodobnim mladim bralcem ne more biti več doživljajsko blizu. Že ob prvih izdajah pisca spremnih besedil Janez Kajzer (v Bosopeti družčini, 1982) oz. Berta Golob (v Kurji vojski, 1985) opozarjata, da zgodbe fantov iz vaškega okolja v času pisateljeve mladosti najbrž niso povsem blizu tedanjim mladim bralcem, večinoma v mestnem in delavskem primestnem okolju. Za sodobne mlade bralce, ki se v glavnem ne družijo več, da bi se skupaj igrali, ampak se povezujejo prek interneta, pa so te zgodbe še bolj oddaljene, skorajda domišljjske, fantastične. Toda prav zato pa morda lahko pritegnejo (nekatero) mlade bralce, češ, kako so njihovi dedje v otroštvu skupaj preživljali svoj prosti čas. Ali pa je pričujoča knjiga lahko skupno, medgeneracijsko branje sodobnim vnukom in dedom! Prisotne in poudarjene pa so vrednota, ki so/naj bi bile večne, namreč prijateljstvo, zavezništvo, medsebojna pomoč idr. Podobno kot v prvih izdajah sta tudi tej dodana nabora »manj znanih in posebnih izrazov«. Toda v tej izdaji ni črno-belih ilustracij Marjance Jemec Božič, ki so krasile prvi izdaji obeh del, in tako izpade mnogo bolj »spominska« kot pa namenjena neposredno mladim bralcem; Matètove zgodbe pa so zagotovo tisti del slovenske mladinske literature, ki naj bi jo (s)poznali tudi kasnejši rodovi otrok, kar poudarja tudi pisec spremne besede Jože Zupan. (TJ)

McKay, Hilary: **Prigode družine Casson**, 3 naslovi: **Indigo: nova zvezda; Permanentno Rožnata: konec poletja; Žafran: izgubljeni angel.**

Prev. Petra Berlot Kužner. Tržič: Učila International, 2006, 264 str.

| P | 2. stopnja | knjiga je del nanizanke, za pogovore o knjigah
| dečki, družina, odrasčanje, umetnost

Seznam uvršča pod skupni naslov Prigode družine Casson trojico knjig ameriške pisateljice: Žafran, Indigo ter Permanentno rožnata. Cassonovi so povsem običajna družina potrošniškega sveta, saj so deležni večine običajnih problemov, predvsem prezaposlenosti, stalne priložnosti novih zvez, nejasnosti vlog družinskih članov in odvisnosti od denarja. Pač pa Cassonovi na te probleme reagirajo neobičajno, in sicer na podlagi umetnosti, ljubezni in zavezništva. Z umetnostjo zaznamujejo vse

'njihovo' (tudi imena otrok), z ljubeznijo rešujejo probleme posameznika v družini (z njo tudi kaj zapletejo), z zavezništvom pa se spopadajo z okolico, kadar jih hoče nasilno spremeniti. Poleg tega vsaka od knjig izpostavi še poseben vidik sodobne družine: Žafran je posvojenka, Indigo je primer otroka, ki nase prevzame vlogo starševstva, Permanentno Rožnata pa je otrok-car, ki prevzame krpanje zakona svojih staršev. Vseskozi humorna in dinamična pripoved sporoča, da je družina kljub vsemu 'kul'!

Mihelič, Mira: **Pridi, mili moj Ariel.**

Ilustr. France Mihelič. Spr. beseda Alenka Puhar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. (Biseri), 153 str.
| P | 2. stopnja | nova izdaja, ponatis
| deklice, otroštvo, spomini

Milčinski, Fran: **Butalci.**

Ilustr. Uroš Hrovat. Spr. beseda Miha Mohor. Ljubljana: Karantanija, 2001. (Domače branje), 108 str.
| P | 2. stopnja | humor, satira

Milčinski, Fran: **Skavt Peter.**

Ilustr. Meti Buh Gašparič. Ljubljana: Zveza tabornikov Slovenije, 2011, 109 str.
| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih, ponatis, spremna beseda
| dečki, pustolovščine, taborjenje, taborniki

Minne, Brigitte: **Pripoved o gospe Veverici in ostalih živalih v mamini glavi.**

Prev. Irena Hrast. Ilustr. Marja Meijer. Spr. beseda Sana Čoderl. Ljubljana: Ozara Slovenija, 2008, 93 str.
| P | 2. stopnja
| drugačnost, družina, duševne bolezni, pomoč, razumevanje, stiske

Zgodba je poskus razmisleka ob terapevtsko vzpodbujenem pisanju »knjige,« s katero deklica Jantar postopoma razkriva stisko svoje družine, ki se znajde v posebnih okoliščinah. Ali kakor Jantar zapiše: »Moja mama je drugačna od drugih mam: je veverica, cirkuška opica, zajec, kača in medvedek hkrati.« S temi besedami Jantar opiše duševno stanje svoje mame, ki počasi načenja stabilnost sicer drug drugemu vdanih družinskih članov: očeta, ki mora zaradi ženine duševne bolezni krmariti med delom in družino, malega bratca, ki ga kaotično stanje plaši ter pogumne in odgovorne Jantar, ki prevzame nase večji del družinskega bremena, skrb za mlajšega bratca ter gospodinjstvo, in se ob tem bori še zase in za svoje sanje: za vstop v fantovsko nogometno ekipo. Kljub podpori sošolca in prijatelja Nasta se družinska situacija zaostri v tolikšni meri, da je mama končno le prisiljena sprejeti strokovno pomoč. Čeprav je v spremni besedi zapisano, da je besedilo namenjeno »otrokom staršev, ki se soočajo z duševnimi motnjami«, pa je kratka pripoved o pogumni Jantar, pravzaprav še veliko več. Je predvsem zelo svetla, z upanjem obsijana knjiga o zvestobi sebi in drugim. Mojstrsko izrisani značaji, postopno stopnjevanje napetosti, bistri razmisleki prvoosebne pripovedovalke, izostreni skozi prizmo otroške naivnosti, so zato tudi nadvse duhoviti in predstavljeni s posebno neposrednostjo, ki jo podpira tudi minimalistična, docela premišljena in učinkovita pripovedna zgradba. (IM)

Möderndorfer, Vinko: **Kot v filmu.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 236 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, za pogovore o knjigah
| družina, fantje, ločitve, mladostniki, očetje, odraščanje, stiske

Prvoosebni pripovedovalec Möderndorferjevega mladinskega romana je skoraj dvanajstletni Gašper. Senzibilen fant z bujno domišljijo je v stiski, saj čuti, da zveza med mamo in očetom škripa, za nameček pa sta s prijateljem Markom še žrtvi razrednega nasilja. Gre torej za problemsko naravnano pisanje, ki pa sicer resne probleme obravnava z lahkotnejšim pristopom in humorjem. Potem ko se Gašperjeva mama odseli, oče sina preseli na podeželje k Maksu, ki se izkaže za fantovega pravega očeta. Gašperja to odkritje sprva vrže iz tira, a že kmalu je zmožen treznega razmisleka. Če avtor pred razpletom Gašperjevo stisko opisuje prepričljivo in si za to vzame čas, pa prepričljivost na koncu izpuhti – vse niti so povezane na hitrico, odpravljene z levo roko. Berljivo delo, ki ga je z domiselnimi vinjetami na začetku vsakega poglavja opremil Damijan Stepančič, je avtorju prislužilo nagrado modra ptica Založbe Mladinska knjiga 2012, ter nagradi desetnica in večernica 2014. (GK)

Modiano, Patrick: **Katarina, mala balerina.**

Prev. Nadj Dobnik. Ilustr. Jean-Jacques Sempé. Ljubljana: Družba Piano, 2007, 96 str.

| P | 2. stopnja | naslovniško odprta pripoved, o avtorjih
| balet, deklice, očetje, otroštvo, Pariz

Prikupna knjižica navduši že s svojo podobo in ilustracijami Jeana-Jacquesa Sempéja. Niz prigradov male Katarine je vpet v okvirno zgodbo fiktivne pripovedovalke, newyorške balerine, ki se spominja svojega otroštva v Parizu. Nostalgичno nizanje spominov ohranja čarobnost dogodkov iz otroštva in ne prehaja v dokumentiranje. Prepredeno je z domiselnim humorjem, vse zgodbe pa povezuje slikanje intimnega odnosa med očetom in hčerjo, ki živita v svojem idiličnem svetu, v katerem pa je slutiti nekatere nepojasnjene skrivnosti. Tenkočutno opisovanje in odprto nizanje prigradov se povezuje z motiviko otroških sanjarij, drobnih prijateljstev in ur baleta. Zgolj na videz lahkotno branje, ki pa zaradi prepričljivo ustvarjenega vzdušja idiličnosti in nostalgичnosti po čarobnem otroštvu, pritegne bralce vseh starosti. (tb)

Moj bog, tvoj bog: zbirka novel o iskanju smisla življenja.

Prev. Meta Ornik. Ilustr. Eva Schöffmann-Davidov. Spr. beseda Aleš Debeljak. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. (Odisej), 199 str.

| P | 2. stopnja
| strpnost, večkulturnost, verstva

V zbirki novel, posvečenih petim svetovnim religijam, nastopajo tipični najstniki, kritični do svojih nedoslednih staršev in potrošniškega okolja, "globalizirani" z mobijem in netom, radovedni, osamljeni in ranljivi. V njih spoznamo Američanko Shanon in budizem kot način doživljanja sveta; Indijko Kalpano in hinduizem kot potovanje iz življenja v življenje; Turka Tarika in islam kot zakon spodobnega in dobrotljivega življenja; Judinjo Šošo in judovstvo kot postavbo besede in zgodovine; brezdomca Simona in krščanstvo kot zapoved ljubezni in odpuščanja. Nobena od novel ver ne ocenjuje in nobena ne misionari. Celo z osnovnimi verskimi informacijami so skrajno racionalne. Pač pa vsaka zase in zbirka kot celota legitimizira občutje svetega kot eno od temeljnih občutij človeka in človeške kulture. Novelam je dodano razmišljanje Aleša Debeljaka Stili verskega čustvovanja v modernem urbanem svetu.

Muck, Desa: **Blazno resno o šoli.**

Ilustr. Matej De Cecco. Spr. beseda Lado Bizovičar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 2012. (Blazno resno o ...), 213 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, ponatis, spremna beseda

| šola

Knjiga je dopolnjena in posodobljena izdaja "Vodnika za lažje preživetje v šoli" iz nekdanje uspešne serije Blazno resno o ... (Mladinska knjiga, 2000, z ilustracijami Igorja Ribiča). Obravnava "večne" probleme otrok v osnovni šoli, kot so: učne težave, zamujanje, "špricanje", težave pri telovadbi, odnosi med sošolci, vrstniško nasilje, "špecanje", prve ljubezni, težave z učitelji, nesporazumi s starši idr., med njimi pa tudi sodobnejše pojave, kot npr. mobing. Pisateljica je razumevajoča, na strani otrok, pa vendar jim nedvoumno in odločno sporoča, kaj je prav in kaj ne. S pozitivno naravnanim in humorstvom pristopom tako spretno krmari med vzgojnostjo in uporništvom, kar je še posebej privlačno in dobrodošlo. Pohvaliti velja tudi ubeseditvev odnosa učenec-učitelj, kjer avtorica jasno podčrta kompleksnost, raznolikost in spremenljivost značajev, tako odraslih kot otrok, s čimer preseže togo črno-belo slikanje vlog. Knjiga je priročnik z nešteti nasveti, kako si "udomačiti šolo", obenem pa se bere tudi kot privlačna zgodba, ki pa – prav zaradi vzgojnosti – nima večjega literarnega presežka. Na koncu knjige je nekaj koristnih e-naslovov, kamor se lahko obrnejo učenci v tiskani, na hrbtici strani knjige pa simpatično vabilo Lada Bizovičarja k branju. Tudi črno-bele (razen na platnicah) ilustracije Mateja de Cecca so nove, sodobnejše, mestoma stripovske, predvsem pa bolj v skladu s posodobitvami v besedilu, ki ga odlično dopolnjujejo in poglobljajo. Osrednje osebe v zgodbi so učenci v sedmem razredu, kar je simpatično naključje: knjigo so v šolskem letu 2011/2012 v okviru projekta "Rastem s knjigo" dobili v dar vsi učenci 7. razredov osnovne šole. (TJ)

Nopola, Sinikka; Nopola, Tiina: **Risto Bobnar, odklenkalo ti je.**

Prev. Julija Potrč. Ilustr. Aino Havukainen, Sami Toivonen. Ljubljana: Sodobnost International, 2013, 98 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, knjiga je del nanizanke

| dečki, sosede, tete

Ilustratorja knjige Risto Bobnar, odklenkalo ti je sta pri nas znana predvsem kot knjižna starša izumiteljskih bratov Tineta in Bineta, sestre Nopola pa sta bili do sedaj pri nas neznanki, v rodni Finski pa sta priljubljeni in nagajevani avtorici, ki sta svoje mesto našli tudi na častni listi IBBY. In Risto? Zagret bobnar, sicer pa precej običajen pobič, ki si izzive vsakdana deli s teto Cvetko, simpatično gospo z bujno domišljijo. Živahna in duhovito napisana zgodba je vseskozi napeta, saj do konca ostaja nepojasnjeno, kdo v Ristovem bobnanju ni prepoznal talenta in mu namesto čestitk pošilja grozilna sporočila. Predvsem pa se v zgodbi ves čas veselo zganja cirkus in povsem naravno je, da se Risto Bobnar, odklenkalo ti je konča – v cirkusu. Zgodba je dejansko polnokrvna komedija zmešnjav, njen humoristični značaj pa še potencirajo zelo sodobne ilustracije s smislom za vsakovrstno in seveda nadvse zgovorno obrazno mimiko junakov in za zabavne detajle, ki še nadgradijo besedilo. Ristu seveda še ne bo odklenkalo, saj je v letu 2014 že izšlo nadaljevanje Risto Bobnar in strašna salama. (GK)

Nöstlinger, Christine: **Capasta Loreta.**

Prev. Ana Grmek. Celovec: Mohorjeva založba, 2011, 96 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| dekleta, fantje, zaljubljenost

Nöstlinger, Christine: **Rozi Rigler, dobri duh.**

Prev. Ana Grmek. Ljubljana: Družba Piano, 2009, 159 str.

| P | 2. stopnja

| deklice, duhovi, namišljeni prijatelji, strah

Redkokdaj je kakšnemu avtorju uspela tako dobra kombinacija sodobnega mladinskega romana in kritike nekega zgodovinskega obdobja, ki bi bila povrh vsega še zelo zabavna. Roman o Rozi Rigler je prav toliko tudi roman o Nasti in Tini, oba pramena zgodbe se neprestano prepletata in oplajata. Deklici sta pravzaprav povsem navadni najstnici, precej egoistični in zato nezmožni opaziti probleme druga druge. Rozi Riegler pa je duh gospe, ki je leta 1938 umrla pod kolesi tramvaja, ko je želela posredovati ob šikaniranju judovskega urarja. Nasti duh pomaga premagovati strahove, s pripovedmi iz obdobja 2. svetovne vojne in svojim ravnanjem v sedanosti pa Nasti, Tino in bralce tudi vzgaja (a brez vzgojnega kazalca) v spoštovanju soljudi, videnju težav drugih in odkrivanju dobrega. Kljub temu da so glavni trije liki ženske, duhovita zgodba ni namenjena le dekletom (vsaj drugega triletja), v branju bi morali uživati tudi fantje. Pohvaliti velja tudi dober prevod, ki je vseskozi na visoki kakovostni ravni. (KS)

Nöstlinger, Christine: **Tako in tako in sploh: roman.**

Prev. Ana Grmek. Celovec; Ljubljana; Dunaj: Mohorjeva založba, 2006, 114 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih, za pogovore o knjigah

| bratje, družina, ločitve, očetje, sestre

Krajši, problemsko naravnani roman Nöstlingerjeve naseljujejo (in izmenično upovedujejo) trije glavni junaki – petnajstletna Karli in njena brata, trinajstletni Ani in sedemletni Spidi. Avtorica se z njihovo pomočjo loti skrhanih družinskih odnosov, ki pripeljejo do tega, da iz ene družine nastaneta dve. Pri tem njena pozornost velja predvsem otrokom in njihovem spoprijemanju z družinsko krizo in rošadami družinskih članov. Z (iz)menjavo pripovedovalcev avtorica doseže večplastno karakterizacijo likov in zanimivo dinamiko, tako na kompozicijski kot na vsebinski ravni. Škoda je le, da je trojica prepovršno izoblikovana na jezikovno-slogovni ravni; po tej plati namreč Karli in Ani delujeta kot en in isti pripovedovalec. Nöstlingerjeva sicer resno temo mehča z duhovitostjo in bralcem, ki so se nemara znašli v podobnem položaju kot njeni junaki, ponuja optimistično vizijo življenja z ločenima staršema.

Novak, Bogdan: **Bela past.**

Ilustr. Rudi Skočir. Spr. beseda Iztok Ilich. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. (Zvesti prijatelji), 97 str.

| P | 2. stopnja

| družine, gore, psi, pustolovščine, taborjenje, zima, živali v domišljiji

Orr, Wendy: **Nimin otok.**

Prev. Carmen Lašič. Ilustr. Kerry Millard. Dob pri Domžalah: Miš, 2008, 127 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

| deklice, divjina, morje, pogum, pustolovščine

Na majcenem otoku sredi oceana živi s svojimi nenavadnimi morskimi prijatelji deklica Nim. Stik s svetom ji omogoča satelitska antena za sprejemanje spletne pošte in ptica burnica po imenu Galilejo, ki ji občasno prinaša pisma njenega očeta, nasledlega na enem izmed bližnjih otokov. Čeprav se Nim s svojim izjemnim pogumom uspešno zoperstavlja vsem težavam, kmalu spozna, da vendarle

potrebuje pomoč prijateljev. Tekoče in brezhibno napisana robinzonska zgodba, podložena z iskrivim besediščem, vzdrami še tako hladnega bralca, saj ga s svojo pustolovsko dinamiko ves čas drži v prijetni napetosti. Simpatične in hudomušne ilustracije, zabavne domislice in rahlo bizarni vložki (kot je npr. zapis o izginotju Nimine matere), nudijo svojevrsten bralni užitek, dodatno nadgrajujejo besedilo in ga naredijo še bolj všečnega. K edinstveni samosvojesti teksta pa več kot očitno doprinese premišljeno stapljanje literature in stvarnosti, ki vzajemno vplivata druga na drugo in se medsebojno prepletata. S tovrstnim poigravanjem prehajamo v globlje plasti fikcije, ki razodevajo precizno domišljeno kompozicijo. (KP)

Partljič, Tone: **Hotel sem prijeti sonce.**

Ilustr. Aco Mavec. Spr. beseda France Forstnerič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1981. (Knjižnica Sinjega galeba; 235), 113 str.

| P | 2. stopnja

| otroštvo, spomini

Pausewang, Gudrun: **Dam ti še zadnjo priložnost, Bog!**

Prev. Urša Vogrinc. Ilustr. Uschi Schneider. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999. (Knjižnica Sinjega galeba; 297), 98 str.

| P | 2. stopnja

| mačke, matere, odgovornost, usmiljenje, vera, zaupanje

Paver, Michelle: **Kronika starodavne teme**, več naslovov.

Prev. Tamara Bosnič. Ilustr. Geoff Taylor. Dob pri Domžalah: Miš, 2004 -2008. (), 292 str.

| P | 2. stopnja | knjige so del enotne zgodbe, o avtorjih, za pogovore o knjigah

| dečki, demoni, Evropa, gozdovi, kamena doba, mitologija, odraščanje, volkovi, zgodovina, živali v naravi

Serija romanov Kronika starodavne teme nas popelje v davno preteklost, ko je severozahodno Evropo še v celoti pokrival Gozd in so ljudje živeli v rodovnih skupnostih ter v tesnem sožitju z naravo. Po eni strani temačna, saj je v ospredju skrivnostna in kruta obrednost, po drugi strani pa naravi zavezana je tudi posebna usoda glavnega junaka, dečka Toraka: ko mu očeta ubije demonski medved, se mora skupaj z udomačenim Volkom vedno znova spopadati z izjemnimi okoliščinami. Prepričljivo napisane zgodbe so zanimiv spoj zgodovinskega romana s fantazijo, pri čemer se oboje naslanja na iste premise primitivnega verovanja, mitologije ipd. Prepletenost fantazijskega in stvarnega je tudi psihološko utemeljena: v ospredju pripovedi je vsakič nekoliko drugačna predstava demona, poosebljenega zla, s katerim se mora deček spoprijeti, da bi prestal zahtevno iniciacijsko preizkušnjo, zaradi katere mu bo družba, na robu katere živi, pripravljena priznati njegov posebni status.

Philipps, Carolin: **Bela kava in Posipanec.**

Prev. Tamara Bosnič. Ilustr. Nina Meglič. Dob pri Domžalah: Miš, 2009. (Prva zorenja), 149 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

| drugačnost, prijateljstvo, rasizem, strpnost

Krajši roman, ki se kompleksno, a ne pretenciozno ukvarja s problemom rasizma. Postavljen je v sodobno Nemčijo, vodilna tematika pa je vpeta v razdelan družbeni kontekst – povečana brezposelnost v državi vodi v nezadovoljstvo, ki zahteva grešnega kozla, tega pa je najlažje videti v

priseljencih. V središče zgodbe sta postavljena črni Sammy in pegasti Boris, razredna rivala, uspešna tako v šoli kot pri igranju klavirja, ki ju v tekmovalnosti še podžiga družbena situacija. Čeprav mestoma stereotipno, je problem razizma obdelan z obeh strani horizonta, kompleksno, a hkrati enostavno, predvsem pa v bralcem poznanem kontekstu. Knjiga tako poleg bralske avanture ponuja tudi zanimivo izhodišče za pogovore o aktualnih družbenih problemih. (TB)

Pregl, Slavko: **Geniji v kratkih hlačah.**

Spr. beseda Valter Samide. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996. (Domen), 155 str.

| P | 2. stopnja | nova izdaja, ponatis

| dečki, družčine, novinarstvo, šola

Pregl, Slavko: **Odprava Zelenega zmaja.**

Ilustr. Marjan Manček. Ljubljana: Študentska založba, 2013, 115 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, nova likovna obdelava, ponatis, spremna beseda

| družčine, fantje, pustolovščine

Miha, Pipi in Andrej prepričajo Boba, da jih bo z rabljenim avtom OLD PUNCA odpeljal na izlet proti Vršiču, toda Andrej doživi nezgodo in ostane doma. Fantje v gorah naletijo na Janjo, ki je pobegnila od doma in rešujejo njen problem, pa vendar se ustavijo tudi na Bledu, kjer počitnikuje Bobovo dekle. Treba je omeniti še prostor v kleti bloka, kjer bi fantje imeli radi prostor za disko.

Gre za družčinsko pustolovsko zgodbo, ki ne more skriti dogajalnega časa (pred skoraj pol stoletja, ko so bili ljudje bolj družabni, medsebojni odnosi so bili pristnejši itd.). V času torej, ko še ni bilo interneta in mobilnih telefonov, so se otroci več kot danes družili in se spuščali v dogodivščine/pustolovščine v živo. Doživetja glavnih oseb pa bodo zagotovo doživljajsko blizu tudi sodobnim bralcem. Besedilo je privlačno in duhovito, pripoved tekoča in gibka; ilustracija ga humorno dopolnjuje.

Zgodba Odprava zelenega zmaja je prvič izšla leta 1976 skupaj z zgodbo Velika pustolovščina, v eni knjigi z naslovom Odprava zelenega zmaja, po kateri so posneli tudi televizijsko nadaljevanko. Zdaj sta zgodbi vsaka v svoji knjigi in v novi podobi, sodobneje oblikovani (mdr. je večji tisk). Ilustrator Marjan Manček je prispeval še nekaj več ilustracij, avtor Slavko Pregl pa je v besedilu spremenil nekaj malenkosti in tako zgodbi delno približal današnjemu bralcu, čeprav vzdušje »iz minulih časov« ostaja. Kljub vsem kvalitetam pa se zdi, da obe deli preveča določena nostalgija (po dobrih starih časih, ki so blizu le sodobnim odraslim); prav gotovo pa je posodobljen ponatis upravičen, saj sodita med osrednja besedila slovenske mladinske literature. V obeh knjigah je ista spremna beseda Slavka Pregla pod naslovom Stare zgodbe in mladi junaki.

Odprava zelenega zmaja se lahko bere kot nadaljevanje Velike pustolovščine, lahko pa tudi kot samostojna knjiga. Knjiga je v šolskem letu 2014/2015 v projektu Rastem s knjigo, za učence 7. razreda. (TJ)

Pregl, Slavko: **Spričevalo.**

Ilustr. Arjan Pregl. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005, 2007. (Knjižnica Sinjega galeba; 318), 171 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah

| družina, fantje, prestopniki, šola, tatvine

Avtor postavi v ospredje pripovedi povprečno slovensko družino: prezaposlena starša z dvema najstnikoma, ki ju sumljiva družčina zaplete v krajo koles. Starejši Matej se ob tem sooči z neprijetno življenjsko preizkušnjo, ki ga hipoma strezni in postavi v realnost: ločiti mora zrnje od plev in urediti

odnose s svojimi najbližjimi, zlasti s starši in »prijatelji«. Roman je zanimiv zlasti zaradi pripovedne perspektive, ki je humorna in skuša na prvi pogled zmanjšati težo problema, ob tem pa razkrije avtorjevo nesporno simpatijo in zaupanje v mladega človeka, ki zaradi svoje naivnosti zabrede v težave. Kljub humornim poudarkom je pripoved kritika nemoči sodobne družbe, zlasti družine in šole, ki najstnika izgubljata s svojega zornega kota in ga prepuščata samemu sebi. V tem smislu je veriga, ki jo vodja tatinske tolpe na koncu zgodbe podari Matejevemu mlajšemu bratu Lenartu, simbol, ki napoveduje ponavljajočo se zgodbo.

Pregl, Slavko: **Usodni telefon.**

Ilustr. Arjan Pregl. Ljubljana: Prešernova družba, 2004. (Koledarska zbirka), 116 str.

| P | 2. stopnja | za pogovore o knjigah

| fantje, nasilje, šola, tatvine

K nastanku romana, ki je v letu 2005 prejelo nagrado desetnica, je verjetno precej pripomogla pisateljeva realna družinska izkušnja. Avtor namreč v njem izpostavlja znano problematiko vrstniškega nasilja, izsiljevanja in kraj, a na način, ki je izrazito aktualen. Skladno s tem so živo slovenski tako mladi junaki kot njihovi starši, nadalje pa se s trenutnim slovenskim duhom izvrstno spoji tudi Preglov samosvoj, igrivo ironični humor, čeprav je v pričujočem delu občasno okoren ali celo dolgovezen. Roman poleg tega v avtorjevem značilnem slogu, pa tudi v slogu slovenskega egalitarizma, ostaja težavam navkljub optimističen, kar se najbolj očitno kaže v izrazito srečnem koncu: pisatelj celo "negativcu" Denisu in njegovi nasilniški družini ponudi še eno priložnost za poskus sodelovanja z njihovimi dosedanjimi žrtvami.

Pregl, Slavko: **Velika pustolovščina.**

Ilustr. Marjan Manček. Ljubljana: Študentska založba, 2013, 115 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, nova likovna obdelava, ponatis, spremna beseda

| družine, fantje, pustolovščine

Miha, Pipi in Bob, nabriti mestni fantje, se z rabljenim avtomobilom OLD PUNCA odpravijo na pot v Dubrovnik; pravzaprav se eden od njih odpravi z avtostopom in tekmujejo, kdo bo prej prišel na cilj. Vsak po svoje doživljajo imenitne pustolovščine; zelo napeto pa je tudi njihovo srečanje z deklico Sanjo ali pa morda še bolj dogodivščina s šejkom. Gre za družinsko pustolovsko zgodbo, ki ne more skriti dogajalnega časa (pred skoraj pol stoletja, ko so bili ljudje bolj družabni, medsebojni odnosi so bili pristnejši itd.) in dogajalnega kraja, ki je medtem postala »tujina« (Jugoslavija). V času, ko še ni bilo interneta in mobilnih telefonov, so se otroci več kot danes družili in se spuščali v dogodivščine/pustolovščine v živo. Bistrost in neugnanost glavnih oseb pa bo zagotovo doživljajsko blizu tudi sodobnim bralcem. Besedilo je privlačno in duhovito, pripoved tekoča in gibka; ilustracija ga humorno dopolnjuje.

Zgodba Velika pustolovščina je prvič izšla leta 1976 skupaj z zgodbo Odprava zelenega zmaja, v eni knjigi z naslovom Odprava zelenega zmaja, pri tej anotaciji najbrž brez tega: po kateri so posneli tudi televizijsko nadaljevanko. Zdaj sta zgodbi vsaka v svoji knjigi in v novi podobi, sodobneje oblikovani (mdr. je večji tisk). Ilustrator Marjan Manček je prispeval še nekaj več ilustracij, avtor Slavko Pregl pa je v besedilu spremenil nekaj malenkosti in tako zgodbi delno približal današnjemu bralcu, čeprav vzdušje »iz minulih časov« ostaja. Kljub vsem kvalitetam pa se zdi, da obe deli preveča določena nostalgija (po dobrih starih časih, ki so blizu le sodobnim odraslim); prav gotovo pa je posodobljen ponatis upravičen, saj sodita med osrednja besedila slovenske mladinske literature. V obeh knjigah je ista spremna beseda Slavka Pregla pod naslovom Stare zgodbe in mladi junaki. (TJ)

Prežihov Voranc: **Solzice.**

Spr. beseda Jože Koruza. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002, 2010, 2011. 108 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, o avtorjih, spremna beseda

| ljubezen, matere, otroštvo, revščina, spomini

Zbirka črtic je zadnja knjiga Prežihovega Voranca (1883–1950), ki je prvič izšla leta 1949. Med njegovimi deli je doživela največ izdaj in ponatisov ter tudi največ prevodov v tuje jezike. Velja za enega najboljših in najbolj branih tekstov slovenske mladinske književnosti, tako kot Prežihov Voranc velja za enega najbolj priznanih slovenskih književnikov. Solzice »vsi« poznamo iz šolskih obravnav, domačih branj ali branj za Bralno značko. Naše doživljanje tega besedila zato ni brez nekega privzgojenega/podeljenega narodnotvornega občutenja, tako da jih v resnici težko kritično vrednotimo. Kljub temu nedvomno velja, da so črtice človeško prepričljivi spomini na mladostna doživetja, očitno napisane literarno dognano in brez vzgojnega namena. Danes pa se ob njih vsekakor poraja vprašanje, v kolikšni meri so dejansko še mladinsko delo oziroma književno delo, ki ga lahko brez zadreg priporočamo sodobnim mladim bralcem. Prežihov Voranc v Solzicah namreč popisuje svojo mladost in mladost drugih kmečkih in delavskih otrok, prezgodaj vpreženih v delo, prekmalu dozorelih in zagrenjenih. K razumevanju in doživljanju črtic do neke mere lahko prispeva spremna beseda Jožeta Koruze, ki je prav tako na neki način kanonska, »klasična« – vsekakor bi jo veljalo ovežiti! –, in ki spominsko prozo Prežiha poskuša razložiti z analizo njegove družine, otroštva in mladostništva, tedanjih družbeno-zgodovinskih razmer, načina življenja idr. Črtice ob tem mladi bralci morda lažje doživljajo kot pričevanje o nekem davnem otroštvu, drugačnem, kakor ga poznajo sami, najbrž pa se jih obenem dotaknejo tudi nekatere večne resnice o medsebojnih odnosih, življenju ipd. Ta žlahtna zbirka spominskih črtic se tako danes zdi vedno bolj »over-cros« literatura, dostopna torej »vsem« bralcem, toda doživljajsko zagotovo bližja odraslim kot mladim bralcem, kar na svoj način poudarjajo tudi zlato patinirane platnice z ilustracijo Milana Bizovičarja na naslovnici. (TJ)

Quarzo, Guido: **Kratke zgodbe iz prazgodovine.**

Prev. Teo Šinkovec. Ilustr. Sergio Vezzali. Izola: Ark, 2013. (Ritem časa), 109 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih, poučno leposlovje, spremno besedilo

| čas, prazgodovina, zgodovina

Knjiga kratkih zgodb iz prazgodovine italijanskega pisatelja in osnovnošolskega učitelja ima bolj poučno kot leposlovno tendenco – ob njih se da otroke naučiti ali jim razložiti tudi tako zapletene pojme, kot so čas, prostor ali nič. Kako so ljudje te abstraktne kategorije dojemali od pradavnine dalje, ter kaj jih je spodbudilo k pomembnim odkritjem in izumom, kot sta denar in pisava, so vsebine sedmih gostobesednih in na svoj način duhovitih zgodb z zgodovinsko tematiko. Prvoosebni pripovedovalec je nekakšen avtorjev alter ego, saj zgodbe pripoveduje tako, da z njimi zabava ter hkrati uči in vabi k razmisleku. V tem duhu je tudi knjiga zgodb iz pradavnine razdeljena na leposlovni in poučni del. V prvem delu avtor pripoveduje o zgodovini sprememb, pojasni, kako se je življenje ljudi od pradavnine do danes spreminjalo skozi čas, in kako se je v času tudi ustalilo in si zagotovilo temelje za solidno sobivanje v človeški skupnosti. V drugem delu pisatelj o istih temah spregovori še v poučnem jeziku, tokrat s številnimi stvarnimi zgodovinskimi dejstvi, podatki in slikami – pri udejanjanju tega domišljenega poučno-leposlovnega koncepta pa mu vseskozi sledi odličen ilustrator in grafik Sergio Vezzali s svojimi preprostimi in učinkovitimi ilustracijami. (IM)

Seliškar, Tone: **Bratovščina Sinjega galeba.**

Ilustr. Matjaž Schmidt. Spr. beseda Pavle, Svetina, Peter Učakar, Slavica Remškar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Knjižnica Sinjega galeba; 330), 156 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], nova izdaja, nova likovna obdelava, o avtorjih, ponatis, slovar, spremna beseda

| družčine, ladje, morje, prijateljstvo, pustolovščine, tihotapstvo

To je največkrat ponatisnjeno temeljno delo slovenske mladinske literature, po katerem je bila posneta tudi priljubljena TV nadaljevanka. Dalo je tudi ime zbirki mladinskih knjig, ki je še danes živa: v njej je kot 330. knjiga izšla pričujoča (23.!) izdaja Bratovščine Sinjega galeba, ki je jezikovno prenovljen natis besedila iz leta 1936. Po vojni je pisatelj prvotno besedilo za drugo objavo precej popravil in ga tako prilagodil spremenjenim družbenim razmeram. Peter Svetina v spremni besedi trdi, da je bil tako odstranjen del duhovnega obzorja, ki je upošteval strpnost, mišljenje in argument drugega. Če bo pričujoča izdaja, ki je na mnogih mestih globlja in bolj poetična, prispevala kaj k premisleku o tem, bo to veliko. Imenitno napisane dogodivščine namreč ostajajo iste. Zagotovo so dobrodošle jezikovne posodobitve, ki jih je prispeval najprej Peter Svetina (arhaizmi, pravopisne zastarelosti), še nekoliko bolj pa je besedilo posodobila Slavica Remškar in spremembe v spremni besedi tudi razložila (srbohrvatizmi, zastareli manj rabljeni izrazi). Knjiga je še posebej dragocena zaradi ilustracij, ki zaključujejo življenjski opus Matjaža Schmidta; o tem piše v spremni besedi Pavle Učakar. Ilustracije so črno-bele risbe, nekatere še skice, zdaj monumentalne, zdaj skorajda "gibljive" kot na TV. V celoti je nova izdaja Bratovščine Sinjega galeba dragoceno poglobljeno založniško dejanje, lep prispevek k ohranjanju slovenske literarne dediščine. (TJ)

Selznick, Brian: **Dežela čudes.**

Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ilustr. Brian Selznick. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 637 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], za pogovore o knjigah

| družina, gluhot, iskanje, muzeji, prijateljstvo, sirote, skrivnosti

Ameriški pisatelj in risar, ki je slovenske bralce navdušil že s Hugom Cabrejem, tudi roman Dežela čudes pripoveduje z dvema pisavama: zgodbo o deklici Rose, gluhonemi begavki, ki leta 1927 išče bližino in pripadnost, pisatelj pripoveduje z risbo; zgodbo o oglušelem dečku Benu, ki po smrti svoje mame leta 1977 išče svojega neznanega očeta, pa avtor niza z besedo. Obe zgodbi neodvisni druga od druge tečeta vzporedno, a po tihem za sabo puščata označevalna mesta (za pisatelja značilno pomembne elemente, kot so knjige, muzeji, knjižnice), ki se nazadnje razkrijejo kot mreža stičišč ene same zgodbe babice Rose in vnuka Bena. Poleg dokumentarne prepričljivosti obeh načinov pripovedovanja, podprte s skrbnimi avtorjevimi raziskavami časa in okolja, v katerem živita junaka, roman "zveni" od simbolne govorice v prenesenem in dobesednem pomenu, npr. v času, ko bralec vstopa v svet gluhih, se v zgodbi rojeva zvočni film; volkovi zasledovalci v sanjah so v resnici prijazna sled do očeta; dežela čudes v muzejih se prepleta z deželo čudes posameznikovega življenja; grom ki utiša sluh; ...; zunanje združenje obeh načinov pripovedovanja v končno razumljivo zgodbo poteka ob hkratnem zbližanju sliščega in gluhega sveta znotraj zgodbe v en razumljiv in dober svet. Za samostojne bralce vseh starosti nepozabno doživetje, za mladinsko književnost pa izjemen literarni poklon kretalni govorici. (vz)

Selznick, Brian: **Hugo Cabret: roman Briana Selznicka v besedi in sliki.**

Prev. Andrej Hiti Ožinger. Ilustr. Brian Selznick. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009, 533 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih, spremno besedilo

| film, Georges Méliès (1861-1938), Pariz, roboti, sirote, skrivnosti, sodobnost, stoletje, 1. pol. 20.

V eni najboljših knjig za mladino tega leta v slovenščini ameriški pisatelj in ilustrator, dobitnik prestižnih ameriških knjižničarskih in založniških priznanj, združuje dva načina pripovedovanja, in sicer likovnega in besednega. Obe enakovredni pisavi si podajata romaneskno pripoved o usodi osirotelega Huga, nekakšnega mladega Quasimoda osrednje pariške železniške postaje, ki se za preživetje skriva za identiteto svojega nedavno umrlega strica, upravitelja ur na tej postaji. Razburljiva, povsem izmišljena zgodba Pariza v letu 1931 sloni na resničnih dejstvih (propadla pariška muzejska zbirka mehanskih igrac-avtomatov) in zgodovinskih osebah (pionir fantastičnega filma Georges Méliès). Roman, ki je genialen spomenik pionirjem filmske čarovnije, bolj gledamo kot beremo, saj steče pred nami kot na filmskem platnu črno-bela predstava, tako da skoraj ne opazimo, kdaj strani izjemno pripovednih risb s svinčnikom preidejo v strani s tiskanim besedilom in te zopet nazaj v risbo. Tekoče branje je namenjeno samostojnim bralcem vseh starosti in okusov, avtor pa je v stilu urarske natančnosti junakov knjigi dodal tudi vse potrebne podatke o okoliščinah zgodbe in o virih, ki so bili podlaga za zgodbo. Vsak, ki bo sledil navedenim virom, se bo srečal z bogato in zanimivo zgodovino začetkov filma ter z neverjetnim mojstrstvom predračunalniške finomehanike. (VZ)

Snicket, Lemony: **Zaporedje nesrečnih prigod**, več naslovov.

Prev. Tamara Maričič. Ilustr. Brett Helquist. Ljubljana: Tuma, 2004. (Zaporedje nesrečnih prigod), 212 str.

| P | 2. stopnja | humor, knjiga je del nanizanke
| absurd, bratje, sestre, sirote

Zbirka temelji na rahlo absurdnem, a prikupno mračnjaškem ponavljanju nesrečnih dogodkov v življenju Violete, Klause in Sunnija Baudelaire; odkar so jim umrli starši, jim grozi konec v najrazličnejših oblikah predvsem po zaslugi ljubko zlobnega sorodnika, grofa Olafa v njegovih brezštevilnih in venomer samosvoje prismojenih vlogah. Pisanje je ob vsem tem izvrstno za promocijo branja med manj veščimi bralci, saj želi ugajati brez vsakršne globlje poante, obenem pa je vendarle na zabaven način poučno; avtor se na primer pogosto na grotesken način obrača na bralca in mu s sinonimi ali razlagami širi besedni zaklad. Pri tem zbirka sicer predvsem v prvih knjigah močno šepa po prevajalski plati (aliteracije iz naslovov in geografskih imen denimo v slovenščini nekako umanjajo), tudi v zadnjih pa bi si nadalje želeli boljše lekture.

Spinelli, Jerry: **Jajca**.

Prev. Valerija Cokan. Ljubljana: Genija, 2012, 173 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], za pogovore o knjigah
| družina, fantje, izguba, matere, prijateljstvo, smrt, upanje, žalovanje

Spinnen, Burkhard: **Konrad, Fridz in kunec**.

Prev. Tamara Bosnič. Dob pri Domžalah: Miš, 2013. (Zorenja), 249 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih, za pogovore o knjigah
| dekleta, družina, fantje, ločitve, odraščanje, prijateljstvo, pripovedovanje, sosedge

Selitev v novo hišo sredi nedograjenega naselja kjer, razen svoje družine, prav nikogar ne poznaš, je težavna za vsakogar. Tudi za značajsko družabnega in komunikativnega desetletnika Konrada, ki mu je glavna skrb v novem domu, da si v soseski čim prej najde prijatelje. Pri tem, kljub velikemu trudu, ni prav uspešen. Edini vrstnik s katerim se mu uspe malce bolj zblížati je rdečelas in še deklica povrhu. Friderika ji je ime, a vsi, ki jo poznajo, ji pravijo Fridz. Deklica je precej odločna in malo posebna, zato

se ji skoraj moški vzdevek kar dobro poda. Med Konradom, ki živi v t. i. 'urejeni družini' in Fridz, katere starši so se pred kratkim razšli, se začne plesti odnos, ki sčasoma preraste v pristno prijateljstvo. V njune dogodivščine, kjer ima posebno vlogo od Fridzinega odsotnega očeta 'pozabljeni' orjaški belgijski kunec, avtor spretno vtke tudi zahtevne in boleče vidike odnosov med starši, vendar pri tem ostaja na strani mladega bralca, saj uporablja njegovo govorico. Knjiga se zdi najbolj prepričljiva prav v opisovanju otroškega pogleda na probleme odraslih. Ob tem pa pisatelju uspe natrositi pravo mero humorja, tako da problemi ostanejo resni, življenje pa znosnejše. (TO)

Steinhöfel, Andreas: **Mulca.**

Prev. Neža Božič. Ilustr. Tanja Komadina. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pisanice), 171 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], o avtorjih

| bratje, družina, vragolije

Knjiga, ki se ne trudi biti nekaj več, pa je presežna prav zaradi tega. Andreas Steinhöfel nas je prepričal že s svojo serijo zgodb o Riku in Oskarju, vendar pa je ta knjiga v njegovem opusu še bolj izstopajoča, saj mu je uspelo z izjemno preprostostjo prikazati normalno družinsko dinamiko. Ker je v funkciji pripovedovalca najstarejši otrok, sedem- oziroma osemletni Andrej, je avtor v pripoved lahko vključil preprostejši jezik, bolj obarvan z otroškim dojemanjem sveta in določenim filtrom »nerazumevanja« zapletenejših okoliščin, če citiram: »Odrasli so včasih enostavno preneumni.« Napačno bi bilo misliti, da knjiga, sestavljena iz poglavij, ki vsako predstavlja zaključeno celoto, svojo dinamiko gradi le na smešenju odraslih. V majhne zabavne dogodke, ki včasih že mejijo na katastrofo, a jih pozitivna naravnost vpletenih prevesi v del vsakdanjega mozaika, so vključeni vsi nastopajoči, glavna igralca Andrej in Domen, njun mlajši brat Brin, sošolci, starši ter ostali sorodniki. S humorno nepretencioznostjo in brez vsiljive vzgojnosti uspe avtorju razčistiti tudi s predsodki npr. o priseljencih, pomenu videza in večvrednosti moških. Slovensko izdajo bogatijo tudi črno-bele ilustracije Tanje Komadina, ki so se z besedilom zlijejo v neločljivo celoto. Knjiga, ki je primerna tako za družinsko branje, kot za začetne samostojne bralce ali za izkušene požiralce knjig. (ks)

Steinhöfel, Andreas: 3 naslovi: **Riko, Oskar in kamnita tatvina; Riko, Oskar in senčne prikazni; Riko, Oskar in zlomljeno srce.**

Prev. Neža Božič. Ilustr. Peter Schössow. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Knjižnica Sinjega galeba; 334), 327 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], knjige so del nanizanke, o avtorjih

| detektivi, drugačnost, družina, fantje, kamni, prijateljstvo, pustolovščine, smrt

Prvi dve knjigi v seriji prigrad, Riko, Oskar in senčne prikazni ter Riko, Oskar in zlomljeno srce, so z velikim navdušenjem sprejeli tudi slovenski bralci. Tokrat se nam v branje ponuja (na žalost) zadnji del nanizanke o nenavadnem, malo »posebnem«, a simpatičnem junaku Riku, ki se skupaj z najboljšim prijateljem Oskarjem in psom Porschejem vedno znova zapleta v vznemirljive in razburljive dogodivščine. Andreas Steinhöfel, eden najbolj priljubljenih nemških mladinskih pisateljev, ki je za knjigo prejel tudi več nemških literarnih nagrad, nam ponovno predstavi napeto, zabavno in skrivnostno zgodbo, ki nas vodi vse od Berlina do Baltskega morja. Zgodba se začne, ko Riko in Oskar na stopnišču odkrijeta truplo sosedu Fitzkeja. Fitzke Riku v oporoki zapusti zbirko, iz katere skrivnostno izgine kamen. Bralni užitek, poln zabavnih prigrad in hudomušnih domislic, se lahko prične. (pp)

Suhodolčan, Leopold: **Mornar na kolesu.**

Ilustr. Aco Mavec. Spr. beseda Jože Zupan. Spr. besedilo Marija Suhodolčan Dolenc. Ljubljana: Karantanija, 2010. (Lastovka), 126 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], ponatis, spremna beseda, spremno besedilo
| odraščanje, spomini

To je že tretji ponatis zbirke dvajsetih črtic, ki je prvič izšla leta 1973. Leopold Suhodolčan (1928–1980) v njej popisuje spomine na otroštvo in mladost, ki se je sicer dogajala v nekem drugem času in v drugačnih življenjskih razmerah, vendar je njegova pripoved osredinjena na dogodek, ki ostaja blizu tudi doživljanju sodobnih otrok, predvsem pa je besedilo tekoče in privlačno, radoživo in napisano brez moraliziranja. Črno-bela ilustracija Aca Mavca duhovito in posrečeno upodablja jedro vsake zgodbe; tudi slikovna plat je s svojim dinamičnim ritmom torej blizu mladim bralcem, le na naslovnici žal ni dovršena (oblikovanje, barva, manjša izostrenost ilustracije). Na koncu knjige najdemo izvleček iz obsežne bibliografije Leopolda Suhodolčana, ki razkriva neizmerno bogastvo njegove ustvarjalnosti za otroke in mladino, od knjig do gledaliških, lutkovnih, radijskih in televizijskih iger, vključno z njegovimi deli, prevedenimi v tuje jezike. Knjiga je izšla ob petdesetletnici Bralne značke, ki sta jo osnovala prof. Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan, tedanji ravnatelj OŠ Prevalje, o čemer pripoveduje spremna beseda Jožeta Zupana. (TJ)

Timm, Uwe: **Dirkalni pujs Rudi Rilec.**

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Axel Scheffler. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pisanice), 145 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO]
| delo, družina, hišni ljubljenci, pujsi, živali v domišljiji

Prikupna zgodba o malce nenavadni družini s tremi iznajdljivimi otroki, brezposelnim očetom egiptologom in zaposleno mamo učiteljico se zaplete, ko na srečelovu najmlajša članica družine zadene čisto pravega prašiča. Živalco želi obdržati, vendar je življenje s pujskom v najemniškem mestnem stanovanju težavno, stanodajalec pa ni nič kaj navdušen nad novim hišnim ljubljencem. Družina se zato preseli na športno igrišče, kjer oče dobi službo oskrbnika, Rudi pa sprva postane maskota tamkajšnje nogometne ekipe, nato pa se razvije celo v vrhunskega dirkalnega pujsa, ki zmaguje na vseh prašičjih dirkah. Kljub temu je vse bolj malodušen, saj pogreša sebi primerno družbo, zato ga njegovi rejniki nazadnje oddajo v oskrbo prijaznemu kmetu, kjer se Rudiju kmalu skoti osem ljubkih mladičkov. Lahkotno in prijetno branje, ki bo navdušilo vse male ljubitelje živali; obstaja le nevarnost, da si bodo tudi sami zaželeli kako nenavadno domačo žival. Knjiga, ki so ji dodane tudi prepoznavne ilustracije Axla Schefflerja, je leta 1990 prejela nemško nagrado za mladinsko književnost. (ZSV)

Vannuccini, Vanna: **Berlinski zid: Vzhodni Berlin leta 1989.**

Prev. Teo Šinkovec. Ilustr. Alessandro Baronciani. Izola: Ark, 2012. (Zgodovinski roman za otroke; 6), 123 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], za pogovore o knjigah
| begunci, Berlin, družina, meje, Nemčija, politika, revščina, socializem, sodobnost, stoletje, 2. pol. 20., totalitarizem, zgodovina

Vidmar, Janja: **Kebarie.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2010, 2013. (Prva zorenja), 145 str.

| P | 2. stopnja | [ODLIČNO], za pogovore o knjigah
| deklice, drugačnost, družina, krivice, nepismenost, očetje, revščina, Romi, večkulturnost

Romska deklica Kebarie, torej deklica druge kulture, obiskuje slovensko šolo in je zato nenehno v sporih s sošolci, z učiteljico in s širšim okoljem. Toda tudi v svoji družini ima vrsto problemov, predvsem zato, ker ji prikrivajo, kje je njen nenadoma odsotni oče. Zgodba, členjena na dneve v tednu in podprta z ilustracijami Damijana Stepančiča, je privlačna za branje. Besedilo je s kombinacijo tekstovnega in likovnega ter domišljenega oblikovanja prilagojeno dožemanju sodobnih (mlajših) bralcev. Predvsem pa gre pohvaliti dinamično in napeto pripoved, ki jo avtorica Janja Vidmar z jezikom, obogatenim z romskimi izrazi, gradi domišljeno, s sodobnimi sporočili o drugačnosti in sožitju, medkulturnem dialogu in večjezičnosti, zasebnem in družbenem, obenem pa prepleta z večnimi sporočili o temeljnih človeških vrednotah, kot so ljubezen, resnica, zvestoba idr. Prav do ganotja je prepričljiva v upovedovanju dekličine navezanosti na očeta in pripadnosti romskemu izročilu. Posebej velja omeniti tudi to, da ji oče pripoveduje čudovite pravljice in jo spodbuja k branju (»domači so ji rekli Kedi, kar v romskem jeziku pomeni brati«!). V besedilo je tako vloženo tudi prepričanje o nujnosti pripovedovanja zgodb in branja! Delo je v vseh pogledih sodobno in kakovostno, zato vsekakor lahko prispeva k zorenju mladih bralcev, obenem pa je žlahtno bralno doživetje tudi za odrasle. Uvrstilo se je med finaliste za nagrado večernica za leto 2010. (TJ)

Vidmar, Janja: **Otroci sveta.**

Spr. beseda Vlasta Nussdorfer, Milena Zupančič. Fotogr. Benka Pulko. Ljubljana: Undara studio, 2013, 135 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda, za pogovore o knjigah
| drugačnost, otroci, otroštvo, večkulturnost

Prvo, brezbržno prelistavanje knjige pusti na bralca negotov vtis – otroci sveta, ki s fotografij zvedavo zrejo v svet, bržkone vabijo v branje dokumentarnega gradiva; ob podrobnejšem pregledu se izkaže, da gre za kombinacijo stvarnega, fotografskega gradiva in literarne fikcije v osemnajstih kratkih zgodbah. Sum, da tovrstna kombinacija ni najbolj posrečena, se razblini ob prebiranju prve, z naslovom Modrec, kjer fotografija brezimnega fanta spretno oživi v humorni zgodbi o Kanyju/Modrecu, bodočem Petru Klepcu, ki s svojo iskreno in nepopustljivo otroško držo bralca povsem razoroži. Že naslednja pa daje slutiti, da vse zgodbe niso enako intonirane, kar se v nadaljevanju izkaže za ključno prednost zbirke. Zadušljiv vrvež revolucij in terorizma, mistična kontemplacija na meji resničnega, hipnotičen utrip zemlje, ki določa ritem življenja vsega živega ...; unikatne slike miljejev, tiho mimobežne ali usodno pretresljive, puščajo mogočne in neizbrisne sledi. Narava in človek, ki dajeta in jemljeta, tu in v zadnjem kotičku sveta – univerzalno sporočilo preglasi raznorodnost tem, ki jih na prvi pogled ne povezuje rdeča nit. To uravnoteženo valovanje pa ni spodbujeno zgolj z notranjo formo; jezikovne lege kot pridušeno mrmranje žiraf skrbno in zvesto sledijo zgodbenim nitim, stvarno, odkrito in brez nepotrebnih zastiranj razkrivajo dobro in zlo, kot ju vidi in občuti otrok. Kratke, razsekane povedi in minimalistične dialoge mestoma prekrivajo lirični vstavki, ki s svojim nežnim tonom spretno poustvarjajo atmosfero zgodb in prehajajo ponekod v pesniško prozo. Avtentičnost, ki se ob tem poraja, se tako do skrajnosti približuje nosilni fotografiji; na ta način celota zvito gradi iluzijo resničnosti, ki vodi v nekaterih zgodbah do presenetljivih učinkov verodostojnih pričevanj (Kačji princ, Ombahe, Drevo nepovratnik ...). Vsaka zgodba je torej s pripadajočo fotografijo svojstven mikro svet; kot tihi čuvár s pravo mero spoštljivosti in opomina zamrzne hipni utrinek v večnost.

Vidmar, Janja: **Prijatelj.**

Ilustr. Katarina Štrukelj. Ljubljana: Mladika, 2003. (Liščki), 50 str.

| P | 2. stopnja

| drugačnost, prijateljstvo, sožitje, strpnost, vera, verstva

Dogajanje v knjigi je osredinjeno okrog dveh fantkov, ki sta kljub verskim in kulturnim razlikam najboljša prijatelja. Jakob in Amir se pri svojih druženjih pogosto pogovarjata o Bogu in Alahu, a se humorno prikazanim razlikam predvsem čudita in zaradi drugačnosti nista drug do drugega nestrpna. Mnogo večje težave pa imata vsak v svoji družini: Jakoba pesti nova družinska članica, sestra Iva, Amir pa ravno nasprotno zaradi selitve v tujem okolju pogreša svoja stara starša. Do mladi publiki primerno nepretresljivega zapleta pride prav zaradi slednjega, ko se junaka na lastno pest odpravita s kolesom iskat Amirjeva stara starša. A relativno napeta fabulativna plat niti ni tako pomembna kot iz nje izhajajoča poanta: kako prijetna je strpnost med različnimi versko-kulturnimi skupinami.

Welsh, Renate: **Pozor, žeparji!**

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Stefanie Scharnberg. Ljubljana: Ebesede, 2012, 123 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

| fantje, tatovi

DRAMATIKA

Dekleva, Milan: **Magnetni deček.**

Spr. beseda Boris A. Novak. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985. (Mladi oder), 67 str.

| P | 2. stopnja

Flisar, Evald: **Alica v nori deželi: ekološka farsa.**

Spr. beseda Peter Poterunkovič. Ljubljana: Sodobnost International, Vodnikova založba (DSKG), 2010. (Izbrana dela. Drame), 111 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], parodija, priredba, spremna beseda

| ekologija, medbesedilnost, nonsens, potrošništvo

Gre za avtorjevo dramatizacijo njegovega proznega dela z naslovom Alica v nori deželi (Vodnikova založba (DSKG), 2008), ki je menda nastala zato, da bi prav to prozno besedilo predstavil širšemu krogu bralcev. To ni razumljivo, saj slovenski mladi bralci redkeje berejo dramatiko kot prozo in manj hodijo v gledališče kot berejo. Ta cilj bi farsa dosegla le, če bi bila predvajana na televiziji.

Dramatizacija je opravljena ustrezno, dosledno po proznem besedilu, ki vsebuje bogato zalogo dialogov. Skoraj preveč je dosledna, saj v primerjavi s prozo ne prinaša ničesar novega. V ekološki farski je torej samo to, kar je bilo že zapisano za prozno delo: »Z domišljijskimi elementi, ki Aličino noro deželo približujejo 'čudežni', se prepričljivo prepletajo sodobna ekološka problematika in vzorci iz politično-ekonomskega sveta. Predvsem z absurdnostjo in pretiranostjo tako avtor na komičen način podčrta nekatere najbolj pereče problematike sodobne družbe. (TB)« Spremlna beseda Petra Poterunkoviča je sicer duhovita, toda vprašanje je, ali bo v tem zafrkljivem in ironičnem načinu razumljiva prav vsem (mladim) bralcem. (TJ)

Fritz, Ervin: **Sreča in nesreča: igrice.**

Ilustr. Marjan Manček. Ljubljana: Društvo Knjižna zadruga, 2010, 230 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]

V knjiga je sedem krajših dramskih besedil, ki so duhovita in humorna, večina izmed njih pa se tematsko opira na ljudsko slovstvo in naše starejše literarno izročilo. Zanimivo je, da jih Fritz v prvi vrsti ni namenil uprizorjanju, ampak branju. Na začetku knjige namreč najdemo njegovo navodilo mladim bralcem, kako naj se lotijo branja dramskih besedil, temu pa sledi zagotovilo, kakšno bogastvo človeškega duha jim bo s to spretnostjo dostopno. Besedila so grafično oblikovana tako, da bodo mladi bralci čim lažje vstopili v dialoge, posebej so izbrane oblika, velikost in barva črk, presledki med vrsticami so zračni, didaskalije so natisnjene v kurzivni pisavi. Avtor in drugi ustvarjalci knjige so se potrudili; knjiga je skrbno pripravljena in oblikovana, da bi bila razumljiva in lažje berljiva mladim bralcem. K temu naj bi prispevale tudi duhovite črno-bele ilustracije Marjana Mančka. Toda bati se je, da knjiga ciljne publike že na prvi pogled ne pritegne, saj deluje kot »priročnik« (zaradi barve in kvalitete papirja ter broširane izdaje, kar sicer velja posebej pohvaliti). Vloga mentorjev pri tem, da jo bodo mladi bralci vzeli v roke, bo torej še toliko pomembnejša. (TJ)

Milčinski, Fran: **Zvezdica Zaspanka.**

Spr. beseda Matjaž Loboda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1994. (Mladi oder), 100 str.

| P | 2. stopnja

Puntar, Frane: **Hojladrija in druge radijske igre za otroke.**

Ilustr. Dunja Kofler. Spr. beseda Djurdja Flere, Rosanda Sajko. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993. (Mladi oder), 106 str.

| P | 2. stopnja | o avtorjih

POEZIJA

Dahl, Roald: **Odvratne rime ; Zverine grdine.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pisanice), 70 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], besedilo tudi v obratni smeri, humor, pripoved v verzih
| besedne igre, medbesedilnost, nonsens

Pod naslovom Odvratne rime; Zverine grdine se skrivata dve Dahlovi deli, ki ju je v slovenščino odlično prepesnil Milan Dekleva. Na eni strani knjige so rimane predelave oziroma nove inačice šestih klasičnih pravljic v »neolepšani različici«. Dahl je Pepelko, Sneguljčico in ostale pravljичne like spustil v svojo domišljijo in nam jih nato ponudil na šaljiv, zabaven in predrugačen način. Pepelka tako zavrne princa in se raje poroči s preprostim fantom, Sneguljčica, ki se je je lovec usmilit, pa odštopa do mesta in postane uspešna poslovna ženska. Druga stran knjige z naslovom Zverine grdine (v slovenščino prevedene prvič) ponuja devet Dahlovih izvirnih rimanih zgodbic iz živalskega sveta, v katerih pisec domišljiji pusti prosto pot in nam skozi duhovite in pristrčne like predstavi »niti malo krotke zverine«. Rimane zgodbice so opremljene z ilustracijami Quentina Blakea, ilustratorja, ki je z Dahlom sodeloval več kot petdeset let. (PP)

Eliot, Thomas Stearns: **Mačke.**

Prev. Milan Dekleva. Ilustr. Axel Scheffler. Spr. beseda Milan Dekleva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Sončnica), 74 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, spremna beseda
| mačke

Dramatik, esejist in eden najpomembnejših pesnikov dvajsetega stoletja T. S. Eliot je Mačke izdal že leta 1939, in sicer opremljene z lastnimi ilustracijami. V slovenskem prevodu jih spremljajo simpatične in duhovite slike Axla Schefflerja, ki ga domači bralci verjetno poznajo predvsem v tandemu z Julio Donaldson (npr. Zverjasec, Zverjašček itd.). Seveda so to tiste Mačke, po katerih je nastal tudi eden najuspešnejših muzikalov vseh časov. V Eliotovih igrivih verzih, ki jih je večinoma odlično prevedel oziroma prepesnil Milan Dekleva, bo uživalo tako staro kot mlado, celo tisti, ki so sicer bolj kot mačkam naklonjeni psom. V pesmih se bo bralec seznanil s prigodami iz mačjega sveta, saj pesnik v njih dokaj duhovito slika mačje portrete, njihove poklice, radosti in bremena. Mačke z veliko začetnico so torej za zabavo, z mačkami z malo pa menda ni šale. (GK)

Fritz, Ervin: **Vrane.**

Ilustr. Matjaž Schmidt. Spr. beseda Ervin Fritz. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007, 2008. (Deteljica), 69 str.

| P | 2. stopnja | ponatis

| ptice, vrane, živali v domišljiji

Fritzevo pesniško zbirko, ki nemara na prvi pogled priča o avtorjevi fascinaciji s pticami, v resnici pa izpričuje tenkočutno razumevanje vsega človeškega, bi lahko povzeli v nekaj besedah - vrane na trideset načinov. Jezne, bojvito razpoložene, svobodne, zaljubljene, stare, mlade, site in sestradane, bele, delovne, vrani »tepci, cepci in pogrebci«, letalski veterani, anarhisti in še bi lahko naštevali vloge, v kakršne Fritz postavlja svoje pernate in vendar »človeške junake«. Vse to in najbrž še kaj drugega s(m)o namreč ljudje, nam dopoveduje pesnik, z mnogo simpatije do vseh svobodnih, neprizemljenih in klateških živih bitij, ki s svoje »ptičje perspektive« izpričujejo neomajno in še neukročeno energijo mladosti oziroma mladostnosti. Jezik niha med najsodobnejšim, torej jezikom sms sporočil, elektronske pošte in internetnih klepetalnic in nekoliko arhaičnim, ki prikliče skoraj nekoliko eksotičen okus starožitnosti. Tematsko so pesmi izjemno pestre in povečini prav aktualne in aktualistične. Tudi po vzdušju se gibljejo v širokem razponu, od nežnih in liričnih do igrivih in zabavnih, od otožnih do veselih, od krvoločnih do miroljubnih. (GK, TJ)

Golia, Pavel: **Gospod Baroda in druge ljudske pesmi.**

Ilustr. Kristina Krhin. Spr. beseda Igor Saksida, Tone Pavček. Trebnje: Knjižnica Pavla Golie, 2009, 131 str.

| L | 2. stopnja | antologija, ljudsko slovstvo, nova izdaja, o avtorjih, spremna beseda

Knjižnica Pavla Golie Trebnje je to pesniško zbirko izdala ob 50. letnici smrti Pavla Golie (10. 4. 1887-15. 8. 1959), častnika, pesnika, dramatika, prevajalca in publicista. Gre za ponatis pesniške zbirke, ki je z ilustracijami Jožeta Ciuhe prvič izšla že po pesnikovi smrti (Mladinska knjiga, 1966). Toda ne gre le za "praznični, jubilejni" ponatis, ampak za dobro premišljen ponatis za sodobni čas: k temu prispevajo nove čudovite ilustracije Kristine Krhin in odlično oblikovanje, predvsem pa spremni besedi dr. Igorja Saksida in pesnika Toneta Pavčka. Prvi – pod naslovom Svet veselja in prevar – (mladim) bralcem kot strokovnjak mladinske književnosti najprej predstavi Golio kot dramatika, potem pa jih spretno vodi od ene do druge pesmi, opozarja na motive, vzdušje, mnogoplastnost pomenov idr. Golia je svobodno prepesnjeval pesmi iz zbirke Slovenske narodne pesmi dr. Karla Štreklja, hkrati pa svoje preoblikovanje teh pesmi primerjal s prepesnitvami ljudske poezije Franceta Prešerna. Dramatičnost in pretresljivost v prepesnitvah Pavla Golie se dotakneta tudi sodobnih bralcev. Tone Pavček pa se ga v zapisu z naslovom Vitez verza, vesti in vina – Pavel Golia – na svoj svetli zanosni način – spominja

kot svojega učitelja pri pesnjenju in pitju ter svojemu dolenskem rojaku posveti prigodnico za petdesetletnico smrti. (TJ)

Pavček, Tone: **Majnice: fulaste pesmi.**

Ilustr. Kostja Gatnik. Spr. beseda Jože Horvat. Ljubljana: Mladika, 2010. (Trepetlika), 83 str.

| P | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], nova izdaja, ponatis, spremna beseda

| ljubezen, mladostniki, odraščanje

Pesmi so prvič izšle leta 1996 pri založbi Mladika v Ljubljani v zbirki Trepetlika z ilustracijami Kostje Gatnika. Zanje je Pavček takoj naslednje leto prejel nagrado večernica. Leta 2007 je novo izdajo Majnic ilustrirala Teja Gorjup z novo barvno energijo in s tem tekstu dodala nove možnosti doživljanja. V okviru projekta »Rastem s knjigo OŠ 2010« so se odločili ponatisniti prvo izdajo, torej tisto s kakovostnimi ilustracijami vrhunskega umetnika Kostje Gatnika, ki pesmi ne le ilustrira, temveč jih skupaj s pesnikom soustvarja. Slikar riše poseben, s stripom in z novimi mediji zaznamovan predstavi svet mladoletnikov. O naravi pesniške zbirke vse pove že sam naslov: pesnik sledi ljubezni, tako v brezskrbno veselje in privzdignjeni trans kot v samotne kotičke koprnenja po dvojini. Ves čas pa to čustvo skuša ugledati z vidika najstnikov, ki ljubezen srečujejo nekje med šolskimi klopki in Mac Donaldom. Pesmi tako segajo od komičnih, ki so najpogostejše pisane v slengu in obarvane z ironičnim podtonom, do eksistencialnih, ki intimneje izpostavljajo ljubezen kot vodilo in cilj. Morda so najstnikom, ki le redko prenesejo veristično ogledalo svoje »fulavosti«, slednje še bliže. Pesniško zbirko tako odlikujeta predvsem pogumen in pretežno osamljen poizkus ustvariti poezijo posebej za najstniške bralce ter seveda Pavčkov značilni hudomušni podton, ki se povezuje z melodičnostjo pesmi in večplastno izrabo jezika. (TB, TJ)

Štampe Žmavc, Bina: **Svilnate rime: izbrane pesmi za otroke.**

Ilustr. Daniel Demšar. Spr. beseda Igor Saksida. Izbr. Igor Saksida. Bibliografija Katja Kemperle.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Sončnica), 131 str.

| C | 2. stopnja | [ODLIČNO], antologija, o avtorjih, spremna beseda, spremno besedilo

Antologija vsebuje izbor pesmi osmih pesniških zbirk, ki jih je avtorica izdala med leti 1990 (Čaroznanke) in 2008 (Vprašanja srca), razdeljena pa je na pet vsebinskih enot, med seboj povezanih s "svilnato prejo" pravljčnosti (naslov) ali "poprhom pravljčnine" (Igor Saksida v spremni besedi). Vsaka enota zase predstavlja zaokrožen svet pesničine pripovedi: prva govori o spoznavanju svojega izvora in gnezda, v katerem raste samopodoba, druga govori o svetu izven gnezda, ki ga je treba raziskati in izkusiti, tretja enota pripoveduje o hišnih ljubljencih in ob njih lušči vprašanja odnosov. Četrta enota je posvečena naravi in njeni edinstveni govorici, peta pa širjavam neba, na katerih se pojavljajo večna vprašanja o sreči, našem začetku in našem koncu. Antologijo, avtorico in težo njenega literarnega ustvarjanja v spremni besedi poglobljeno predstavi dr. Igor Saksida. Skupaj z izjemno poetiko ilustracij knjiga predstavlja dragocenost ne le za posamezne bralce poezije ampak tudi za kako odličnejšo uro pouka v šolah. (VZ)

Vegri, Saša: **Kaj se zgodi, če kdo ne spi.**

Ilustr. Marjan Manček. Spr. beseda Berta Golob. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. (Sončnica), 137 str.

| P | 2. stopnja

Splošno o vedah in znanjih

Bark, Jaspre: **Leonardo da Vinci: izumi genija.**

Prev. Andrej Tomše. Ilustr. David Lawrence. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 16 str.
| 0 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica postavljanke, zavihki
| izumi, izumitelji, Leonardo da Vinci (1452-1519)

Murphy, Glenn: **Izumi.**

Prev. Samo Kuščer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.
| 0 | 2. stopnja | [ODLIČNO]
| iznajdbe, izumi, izumitelji, zgodovina

Trnovšek, Tadej: **Zaklad pisarja Bernarda.**

Ilustr. Damijan Stepančič. Stična: Muzej krščanstva na Slovenskem, 2011, 36 str.
| 0 | 2. stopnja | [ODLIČNO]
| knjige, pisanje, redovniki, samostani, Stična, zgodovina

Poučno slikanico, ki jo je izdal Muzej krščanstva na Slovenskem iz Stične, priporočamo vsem, ki jih zanima, kako so nastajale prve knjige v času, ko še nismo poznali tiska. Skozi zgodbo o pisarskem mojstru Bernardu nas avtor slikanice Tadej Trnovšek (drugače kustos v Muzeju krščanstva na Slovenskem) popelje skozi pisarsko delavnico, ki je okoli leta 1180 delovala v samostanu Stična. Opiše, kako je pisarski mojster Bernard, na povabilo opata Folklanda, v samostanu ustvaril skriptorij, ki je postal eno izmed glavnih zbiralšč evropskih mojstrov takratnega pisarskega ustvarjanja in knjižnega slikarstva; v samostanu so ustvarjali za takratni čas ene izmed najlepših knjig, med njimi tudi Stiški rokopis v slovenščini. Zgodbo pripoveduje menih Robert in v njej nastopajo osebe, ki so takrat res živele in delovale v samostanu. Slikanica je opremljena z 21 ilustracijami priznanega ilustratorja Damijana Stepančiča, ki še bolj nazorno in prepričljivo prikažejo zgodbo o pisarju Bernardu in njegovem zakladu. (PP)

Enciklopedije

Velika ilustrirana otroška enciklopedija.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 598 str.
| 0 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], enciklopedija, nova izdaja, ponatis

Etika

Stalfelt, Pernilla: **Knjiga o ljubezni.**

Prev. Mita Gustinčič Pahor. Ilustr. Pernilla Stalfelt. Radovljica: Didakta, 2009, 27 str.
| 1 | 2. stopnja
| čustva, ljubezen

V svobodomiselnem duhu Pike Nogavičke (Porednice z razlogom) prihajata po Knjigi o kakcu (Ciciban, 2003) k nam še dve zanimivi knjigi švedske pisateljice in ilustratorke, ki na izviren način spregovorita o dveh stalnicah človekovega življenja; prva govori o ljubezni in druga o smrti. Ljubezen je sicer s svojimi podobami-maliki danes "medijsko razprodana", zato pa njena etična in socialna razsežnost postajata vedno večji tabu. Knjiga o ljubezni se loti tega posebnega čustvenega stanja na način otrokovega opazovanja okolice, ki to čustvo ali doživlja ali o njem govori. V fragmentarnih sporočilih po vzoru šolskih grafitov razgrne tako emocionalne, biološke, družbene in umetnostne resnice in domnevanja o ljubezni, pa o resnih in šaljivih vzrokih in posledicah njene energije. Avtoričine zabeleške s preprostim humorjem spretno blažijo tako pretirano povečevanje kot nekoristno vulgarnost sporočil o ljubezni, s katerimi odrasli zasipavamo otrokov svet radovednosti. Odlična slikanica torej spodbuja pogovore med starši in otroki o stvareh, ki sicer obdajajo otroka, a se ne najdemo, kako o njih spregovoriti. (VZ)

Psihologija

Stalfelt, Pernilla: **Knjiga o smrti.**

Prev. Mita Gustinčič Pahor. Ilustr. Pernilla Stalfelt. Radovljica: Didakta, 2009, 27 str.

| 1 | 2. stopnja

| čustva, smrt

V svobodomiselnem duhu Pike Nogavičke (Porednice z razlogom) prihajata po Knjigi o kakcu (Ciciban, 2003) k nam še dve zanimivi knjigi švedske pisateljice in ilustratorke, ki na izviren način spregovorita o dveh stalnicah človekovega življenja; prva govori o ljubezni in druga o smrti. Čeprav je smrt kot spektakel stalno prisotna v medijih, v računalniških igriceh pa ima celo opcijo ponavljanja, je iz vsakdana potisnjena v specializirane ustanove in kot naravno dejstvo postaja vedno večji tabu. Knjiga o smrti govori na način otrokovega opazovanja okolice, ki smrt ali doživlja ali o njej govori. V fragmentarnih sporočilih po vzoru šolskih grafitov razgrne emocionalne, biološke, družbene in umetnostne resnice in domnevanja o smrti, govori pa tudi o resnih in šaljivih okoliščinah njene neizbežnosti. Avtoričine zabeleške s preprostim humorjem spretno detabuizirajo govorjenje o smrti, pa tudi izenačijo potrebni distanci tako do znanstveno-filozofskih kot do religioznih opredelitev smrti in stanja po njej, s tem pa dragoceno osvobajajo otrokov svet radovednosti. Odlična slikanica torej spodbuja pogovore med starši in otroki o stvareh, ki sicer obdajajo otroka, a se ne najdemo, kako o njih spregovoriti. (VZ)

Verstva in mitologije

Coats, Lucy: **100 grških mitov za otroke.**

Prev. Taja Kramberger. Ilustr. Anthony Lewis. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, 264 str.

| 2 | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, miti

| antika, Grčija, mitologija

Zbirka je spreten preplet dveh pripovednih lokov: preprostega potopisa po pomembnejših krajih antične Grčije ter "poti" skozi kozmogonijo in teologijo starih Grkov. Po svoji zgradbi ta lok spominja na Dekamersona, le da je tu pripovedovalec en sam, Krečan Atik, ki se odloči, da bo sodeloval na velikem pripovedovalskem festivalu v Troji. Kratki postanki na njegovi dolgi poti so hkrati tudi uvodi v vložene zgodbe, s katerimi sebi in oslici Melisi krajša čas. Začne z zgodbami o nastanku sveta, tik pred

Trojo pa pove zadnjo zgodbo o trojanskih vojnah, pri čemer sta vsebina in jezik njegovih pripovedi tekoča ter otrokom razumljiva. Besedilo verno spremljajo miniaturne ilustracije, dva različna likovna karakterja ilustracij pa bralcu povesta, v katerem spletu pripovedi se nahaja. Avtorica tudi domiselno nadomesti navajanje virov za svoje priredbe: v kazalu vsakemu naslovu doda podnaslov, s katerim si bralec lahko pomaga pri iskanju dodatnih podatkov.

Krščanstvo

Konc Lorenzutti, Nataša: **Nihče ne ve ...: prilike v stripu in verzih.**

Ilustr. Peter Škerl. Spr. beseda Jurij Bizjak. Ljubljana: Družina, 2011. (Mavrična knjižnica), 42 str.
| 2 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], slikanica poučna, spremna beseda, strip, verzi
| svetopisemske zgodbe

Watts, Murray: **Sveto pismo v zgodbah.**

Prev. Anamarija Beniger. Ilustr. Helen Cann. Koper: Ognjišče, 2012, 352 str.
| 2 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis, priredba
| krščanstvo, svetopisemske zgodbe

Družboslovje

Cox, Alexander; Lock, Deborah; Star, Fleur: **Kdo je glavni?**

Prev. Jože Stabej. Spr. beseda Andrew Marr. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011, 96 str.
| 3 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda
| demokracija, diktatura, politika, zgodovina

Pregl, Slavko: **Med delom in denarjem.**

Ilustr. Tomaž Lavrič, Marjan Manček, Rosie Brooks, Mike Phillips. Besedilo o slovenskih znanstvenikih Sandi Sitar. Ljubljana: Karantanija, 2008. (Moj denar), 44 str.
| 3 | 2. stopnja
| denar, gospodarstvo, podjetništvo

Poučne knjige za otroke, ki bi govorile o osnovah gospodarjenja, predvsem pa o ravnanju z denarjem, so na moč redke, zato je naravnost razveseljivo, da je slednjo napisal avtor, ki je odličen slovenski mladinski pisatelj in ekonomist hkrati, saj mu strokovni izrazi, kot so trgovinska bilanca, trg in plan, državni proračun, uvoz, izvoz in zaslužek, niso neznanka. O teh, za marsikoga puščobnih temah, zna namreč spregovoriti preprosto in duhovito in jih popestriti še s prepričljivimi primeri iz vsakdanje prakse. Prav zgodbe o uspehu, tako meni avtor, lahko otroke navdihujejo, vzpodbujajo in usmerjajo, kadar razmišljajo o delu in denarju. Zato bralcem predstavi nekaj svetlih zgledov: življenjske zgodbe znanih slovenskih podjetnikov, poslovnežev, inovatorjev, umetnikov in športnikov. Ti zagotavljajo, da so uspeli predvsem, ker so sledili svojim sanjam, ob čemer je denar samo rezultat njihovega vztrajnega dela. Pisatelj nato natrese nekaj zanimivih predlogov, kako lahko otroci tudi sami kaj zaslužijo, ob tem pa poudari, da ima v poslu pomembno mesto tudi dobra ideja – torej ustvarjalnost in domišljija. Osrednja avtorjeva poanta je zagotovo razmislek o ravnotežju med glavo in žepom, ki

pravi takole: »Človek nosi denar v žepu. Zelo narobe je, kadar – narobe – denar v žepu nosi človeka«. (IM)

Etnologija

Mlakar, Vlasta: **Pradavna bajeslovna praznovanja skozi zodiakalni koledar.**

Ilustr. Irena Gašperšič. Spr. beseda Janez Bogataj. Ljubljana: Morfem, 2007, 32 str.

| 3 | 2. stopnja

| letni časi, meseci, mitologija, prazgodovina, prazniki

Pravljичne pripovedi razkrivajo pradavne korenine bajeslovnih praznovanj skozi koledarsko leto, ki je razdeljeno na dvanajst mesecev in dvanajst zodiakalnih znamenj. Opisujejo razne oblike in pojave ljudskega verovanja v poganski pradavnini, ko je bila človekova povezanost z naravnim in kulturnim okoljem najbolj pristna, spontana in popolna. Sodobnim bralcem tako predstavljajo našo pradavno duhovno dediščino, obenem pa na ta način skušajo predvsem mladi generaciji sporočiti, da imata tudi današnja (popularna!) astrologija in horoskop svoj izvor v prastarih magičnih predstavah, ki se nanašajo na ljudsko verovanje v dobre in zle duhove narave ter v razne načine čarovnega delovanja, tudi vedeževanja. Prof. dr. Janez Bogataj v spremni besedi poudari, da gre v pravljичnih pripovedih "v nekem smislu za naša sodobna vstopanja v razmere pradavnih časov" in "da nas provokativno opominjajo tudi na naša sodobna odtujevanja in odmikanja od popolne povezanosti z naravo, s svetom in kozmosom, kot so nekdaj obdajali naše prednike". (tj)

Naravoslovje

Oftring, Bärbel: **Gremo v gozd!: 88 namigov za odkrivanje in doživljanje gozda.**

Prev. Barbara Vitez. Olševsek: Narava, 2012, 92 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, priročnik

| gozdovi, narava

Poučna knjiga nam skuša pokazati, da je narava zabaven, prijazen in vznemirljiv prostor za ustvarjalno in kakovostno preživljanje prostega časa, zdrav in aktiven razvoj, poleg tega pa se v njej lahko še veliko naučimo. V gozdu lahko najdemo raznovrstne živali, rastline in ostale gozdne dobrine, o katerih morda ne vemo prav veliko. Prav v ta namen je avtorica zasnovala pričujočo priročno knjižico, ki je namenjena vsem družinskim članom, saj se v njej skriva 88 namigov, kako lahko celotna družina na zabaven način odkriva in doživlja skrivnosti gozda v vseh letnih časih. Otrokom lahko pokažemo, kako prepoznati živalske sledi, pomladanske cvetlice, kako nevsiljivo opazovati živali, poiskati užitne gobe ali jih naučimo, kaj pomenijo oznake na drevju. Poskusite, otroci bodo zagotovo uživali. (pp)

Saan, Anita van; Haag, Holger; Stichmann Marny, Ursula: **Moj prvi vodnik po živalskem in rastlinskem svetu.**

Prev. Špela Novak. Kranj: Narava, 2013, 256 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, priročnik

| rastline, živali v naravi

Zelo dobro domišljen, oblikovan in urejen vodnik, ki bo otrokom pomagal prepoznati živali, ki jih srečujejo v svojem vsakdanjem okolju. Razlage so natančne in razumljive, ključ za prepoznavanje živali je lahko obvladljiv, ilustracije pa so estetske in nazorne. Odločitve, katere podatke o posameznih živalih vključiti v omejeni prostor, namenjen posamezni živali, se zdijo dobro premišljene, podatki (opis živali, posebnosti, kje jo najdemo, "Si vedel?") pa so pregledno razvrščeni. Pohvaliti gre tudi prenos iz nemškega v slovenski prostor, saj so zapisi pri posameznih živalih smiselno dopolnjeni (prevajalec in urednik sta se tako odločila, da na primer tjulenj ostane v knjigi, a je pri njegovem opisu razloženo, da ga v našem morju ni, ter hkrati pojasnjeno, kje ga najdemo), je pa, zaradi razlike med nemškim in slovenskim okoljem, del o obrežju in morju za slovenske bralce najmanj uporaben, saj nekaterih živalskih ali rastlinskih vrst, ki jih najdemo v sredozemskem morju, v knjižici ni. Pri opisu drugih okolij je teh odstopanj zelo malo. Zelo dobrodošla knjižica, ki med tovrstnimi izdajami vsekakor izstopa po svoji kvaliteti in uporabnosti. (TB)

Vogt, Richard Carl: **Deževni gozd.**

Prev. Samo Kuščer. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije

| deževni gozd

Zbirka Pustolovec nadaljuje s kvalitetno predstavitvijo otrokom zanimivih tem, tokrat predvsem iz živalskega sveta. Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, kvaliteta predstavitve pa jih nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so razdeljene na dela "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Takšen pristop je zelo primeren za prikaz živalskih razredov (na primer žuželk in pajkov ali plazilcev), kjer so v delu "pregledno" predstavljene posamezne lastnosti razreda, v delu "natančno" pa najbolj zanimive vrste iz predstavljenega razreda (npr. metulj monarh). Nekoliko manj samoumevna, čeprav še vedno posrečena je bila ta razdelitev v delu Deževni gozd, kjer so v delu "pregledno" predstavljene splošne lastnosti deževnih gozdov in rastlinje, v delu "natančno" pa, sicer nadalje pregledno na razrede razdeljeni, živalski svet. Vsak del zaključuje slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. V delu Ognjeniki in potresi se tako mladi bralec postopoma seznaja s številnimi, a za razumevanje tematike potrebnimi, strokovnimi izrazi, hkrati pa lahko v tekstu razložene pojme, če morda poglavij ne bere linearno, ali pa si novih izrazov ob prvi razlagi ni zapomnil, najde tudi v preglednem slovarčku. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, bogato slikovno gradivo pa naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, jasno in nazorno. (tb)

Zorec, Miha: **Zabavna naravoslovna delavnica.**

Ilustr. Miha Zorec. Fotogr. Miha Zorec. Grosuplje: Knjigca, 2013, 95 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje

| naravoslovje

Knjiga združuje številne poizkuse, ki jih otroci ob pomoči staršev ali učiteljev lahko izvedejo doma ali v šoli, nekoliko starejši otroci pa se jih lahko lotijo kar sami. Poizkusi so dobro izbrani, večinoma za njihovo izvedbo potrebujemo le pripomočke, ki jih najdemo doma, otrokom pa prikažejo nekaj najbolj vsakdanjih in zanimivih zakonov narave. Poizkusi so nazorno, razumljivo in točno razloženi in pospremljeni z nazornimi fotografijami, ki omogočajo njihovo pravilno izvedbo. Na fotografijah najdemo tudi simpatični lutki, katerih vloga pa ni povsem jasna (lutki sta predstavljeni na prvi strani, nato pa avtor v tekstu le še enkrat omeni t. i. Ančko). Knjiga se deli na dva dela: v prvem so predstavljeni poizkusi, v drugem delu ("Strani za radovedneže") pa so nekateri poizkusi še dopolnjeni.

Avtor v uvodniku pojasni, da osnovni namen knjige ni poučevanje, temveč na zabaven način približati naravoslovje in tehniko otrokom in njihovim staršem, zato so nekatere natančnejše razlage predstavljene v drugi del. A načini dopolnitev so zelo različni, umestitev na konec knjige pa nekoliko kaotična. Dopolnjeni so le nekateri izmed poizkusov, vrstni red dopolnitev pa ne sledi vrstnemu redu dopolnjenih poizkusov, predstavljenih na začetku knjige. Večja konsistentnost, z enako mero razlag v prvem delu pri vseh poizkusih in natančnejšo opredelitvijo, kaj v drugi del sploh spada, bi prav tako doprinesla k bolj dodelanemu, celovitemu konceptu knjige. Zelo vprašljiva pa je odločitev za obliko izdaje z zelo tankimi platnicami, ki skorajda spominjajo na revialni tisk in se zdijo za knjigo s poizkusi, ki naj bi jo otroci uporabljali večkrat, po možnosti "na terenu", zelo neprimerne. Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa je pred bralci simpatičen izdelek, katerega osnovni del – predstavitev poizkusov – je dobro domišljen in bi lahko ob pomoči staršev in učiteljev marsikateremu otroku razprl zanimivosti naravoslovja. (TB)

Ekologija

Mckay, Kim; Bonnin, Jenny: **Postani ekofaca!: 100 stvari, ki jih lahko narediš, da rešiš planet.**

Prev. Primož Trobevšek. Ilustr. Marian Kyte. Spr. beseda David de Rothschild, Samuel Žbogar. Ljubljana: Rokus Klett, 2010, 143 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, spremna beseda, spremno besedilo
| ekologija, okolje, varstvo okolja

Zavedanje o ekologiji je danes na prelomnici, na kateri postaja ekološki aktivizem tržno mikaven, zato sta tudi v tovrstnih knjigah objektivnost in uporabnost pogosto ogroženi. Avstralski avtorici v pričujoči knjigi, ki sta jo prvič izdali v Avstraliji (2008), pozneje pa je predvsem s pomočjo Društva National Geographic izšla v mnogo deželah po svetu, pasti aktivizma uspešno obideta. Pogum in prednost tega dela sta v »pogledu okoli sebe«, sledenju našemu ravnanju v vsakdanjih stvareh od trenutka, ko vstanemo, do trenutka, ko spet zaspimo. Poleg standardnih tem o varčevanju z energijo, recikliranju in onesnaževanju se knjiga loteva tudi vsebin, kot so higiena, zabava, hobiji, druženje, reklame, zvezdniki ter odnos do dnevnih poročil, politike, lastnega zdravja in osebne počutja. V vsakem poglavju najdemo predlog, kaj lahko naredimo za izboljšanje določenega problema in kako se pri tem tudi zabavamo. Na koncu sta knjigi dodana obsežen seznam spletnih naslovov (tudi slovenskih), urejenih po abecedi ekoloških tem, ter slovarček ekoloških pojmov. Slovenski prevod je domačim razmeram prilagodil mag. Robert Špendl. Knjiga je natisnjena na ekološkem papirju s potrdilom FSC. (VZ)

Astronomija

Dyer, Alan: **Zvezda: od rojstva do črne luknje.**

Prev. Urška Pajer. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi
| astronomija, vesolje, zvezde

Fiammingo, Raphaël: **Galilejeva življenja: popotovanje skozi čas in astronomijo.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 44), 38 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip
| astronomija, Galileo Galilei (1564-1642), zgodovina

Francoska serija stripov o znanosti je končno spregovorila tudi v slovenščini. V zbirki Presekova knjižnica sta izšla prva dva zvezka Fiamijevih popotovanj skozi zgodovino znanosti: Einsteinova in Galilejeva življenja. Fiami si je na vprašanje, kdo sploh je ta, vsem »znani« Galileo?, odgovoril z noro zabavnim zasledovanjem idej, ki so, rojene v tisočletjih in stoletjih pred našim štetjem, končno pristale v glavi kakega Einsteina ali Galileja in od tod naprej v naša podstrešja, ki dostikrat niso nič bolj prezračena kot tista tisočletja nazaj. S svojim svetovljanskim humorjem in človekoljubjem Fiami razume Einsteina (in druge znanstvenike) kot otroka mnogih kultur, tako časovnih kot zemljepisnih in nazorskih. Pokaže tudi, kako veliko so si podarile druga drugi kulture, ki so danes videti nezdružljive, in kako usodno je medsebojno spoštovanje velikih verstev in kultur vplivalo na razvoj znanosti, ki jo poznamo danes. (VZ)

Hawking, Lucy; Hawking, S. W.: **Jure in prapok.**

Prev. Andrea Švab, Samo Kuščer. Ilustr. Garry Parsons. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pisanice), 287 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, knjiga je del nanizanke, spremno besedilo
| astronomija, pustolovščine, skrivnosti, vesolje, znanost

Fizika

Fiammingo, Raphaël: **Einsteinova življenja: popotovanje skozi čas in zgodovino fizike.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 43), 38 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip
| Einstein, Albert, fizik (1879-1955), fizika, zgodovina

Francoska serija stripov o znanosti je končno spregovorila tudi v slovenščini. V zbirki Presekova knjižnica sta izšla prva dva zvezka Fiamijevih popotovanj skozi zgodovino znanosti: Einsteinova in Galilejeva življenja. Fiami si je na vprašanje, kdo sploh je ta, vsem »znani« Galileo?, odgovoril z noro zabavnim zasledovanjem idej, ki so, rojene v tisočletjih in stoletjih pred našim štetjem, končno pristale v glavi kakega Einsteina ali Galileja in od tod naprej v naša podstrešja, ki dostikrat niso nič bolj prezračena kot tista tisočletja nazaj. S svojim svetovljanskim humorjem in človekoljubjem Fiami razume Einsteina (in druge znanstvenike) kot otroka mnogih kultur, tako časovnih kot zemljepisnih in nazorskih. Pokaže tudi, kako veliko so si podarile druga drugi kulture, ki so danes videti nezdružljive, in kako usodno je medsebojno spoštovanje velikih verstev in kultur vplivalo na razvoj znanosti, ki jo poznamo danes. (VZ)

Kemija

Fiammingo, Raphaël: **Življenja Marie Curie: žena v zgodovini kemije.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2011. (Presekova knjižnica; 45), 40 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], humor, strip

| Marie Curie-Skłodowska (1867-1934), pravičnost, zgodovina, znanost, ženske

Društvo matematikov, fizikov in astronomov je izdalo tretji zvezek švicarskega striparja in avtorja duhovitih popotovanj skozi zgodovino znanosti. Tokrat je zvezek posvečen poljsko-francoski znanstvenici Mariji Skłodowski-Curie, izšel pa je (tudi v slovenščini) natanko 100 let po tem, ko je Marie Curie prejela svojo drugo Nobelovo nagrado, tokrat za kemijo. Zgodba je razdeljena na šest zabavnih epizod, ki predstavljajo šest mejnikov v zgodovini kemije, od epizode do epizode, ki mimogrede razkrivajo še zgodovino družbenega položaja žensk in še posebej pravice žensk do izobrazbe, pa kot rdeča nit "raste" Marie Curie: najprej kot drobna Aristotelova sužnja, potem zbegana pubertetnica pri Paracelzusu, guvernantka pri Lavaoisieru, Mendelejeva študentka, nazadnje kot ona sama v letu, ko je vdova z dvema Nobelovima nagradama in dvema lačnima hčerkama, in ... znanstvenica danes, ki jo lahko srečamo sami. (VZ)

Saan, Anita van: **101 poskus z vodo.**

Prev. Andrej Tomše. Ilustr. Charlotte A. Wagner. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2009, 136 str.

| 5 | 2. stopnja | priročnik

| poizkusi, voda

Na podlagi skrbno izbranih poizkusov z vodo avtorica bralca postopoma uvaja v svet fizike, kemije in biologije. Poizkusi so nazorno razloženi, kar dodatno poudarjajo živahne in zgovorne ilustracije ter zračna in pregledna ureditev teksta. Od preprostih, a še vedno atraktivnih poizkusov bralec počasi prehaja k zapletenejšim, a še vedno izvedljivim. Sami poizkusi tako ne ostanejo "sami sebi namen", temveč lahkotno, predvsem pa v slogu "žive", aktivne znanosti tvorijo kompleksno mrežo znanja, povezanega z eno izmed najpomembnejših molekul. Knjiga, namenjena predvsem starejšim osnovnošolcem, ob večjem angažmaju staršev ali mentorjev pa tudi tistim iz nižjih razredov, je tako primerna za samostojne akcije že navdušenih "mladih znanstvenikov" in hkrati kot podlaga za razpiranje sveta znanosti s strani starejših navdušencev. (TB)

Winston, Robert: **Elementarno!: naj kemija spet poka.**

Prev. Seta Oblak. Murska Sobota: Pomurska založba, 2008, 96 str.

| 5 | 2. stopnja

| kemija

Priljubljeni angleški avtor znanstvenih TV oddaj o človeškem telesu, zdravnik in eden vodilnih svetovnih strokovnjakov na področju oploditve, je avtor odlične knjige o kemiji. V njej nam razkriva gradnike našega sveta in neverjetne lastnosti, ki ji ti elementi imajo. Knjiga je hkrati vznemirljivo popotovanje od alkimije do sodobnih znanstvenih laboratorijev, od prapoka in vesoljskega prahu do pomembnih procesov v našem telesu. Hkrati pa je s svojo skrbno organiziranostjo besedila in ilustracije ter s profesionalnim oblikovanjem odličen učni pripomoček vsem, ki se učijo kemije. In ker je knjigo prevedla Seta Oblak, strokovnjakinja s področja naravoslovnih ved, je toliko manj skrbi, da se v njej pasejo popularna mašila brez vrednosti, ki pogosto polnijo premnoge razkošne poljudnoznanstvene izdaje. (VZ)

Geologija, vremenoslovje

Bavec, Miloš: **Zgodbe iz podzemlja: geologija za vse otroke.**

Ilustr. Tina Žen. Ljubljana: Študentska založba, Geološki zavod Slovenije, 2013. (Čuvaji planeta), 58 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO]
| geologija

V letošnji pičli beri izvirne poučne literature za otroke je delo priznanega slovenskega geologa ena izmed svetlih izjem, ki dokazuje, da je mogoče vsako znanost na zanimiv način približati tudi mladim bralcem. Knjiga, v kateri avtor nenehno nagovarja svojo publiko, je zasnovana izrazito komunikativno in pripovedno, odlikuje pa jo dejstvo, da je strokovni natančnosti in znanstveni ažurnosti navkljub zelo berljiva. Zasluge za to ima poleg vsebine, ki otroke nasploh vznemirja, saj jih spodbuja k razmišljanju in domišljijam potepom v preteklost, ki je tako zelo oddaljena, da je že skoraj pravljica, zagotovo avtorjev duhoviti slog pisanja. Tudi najbolj zapletene razlage geoloških pojavov namreč podaja lahkotno, privlačno, razumljivo in predvsem z obilico humorja. Kot da bi pripovedoval zgodbe, se po uvodnem delu, v katerem opiše nastanek vesolja in planetov ter geološki poklic, loti posameznih osnovnih vej izredno pestre geološke vede: mineralogije (o mineralih) in petrologije (o kamninah), paleontologije (o fosilih), vulkanologije (o vulkanih) in tektonike (o premikih zemeljskih plošč), seizmologije (o potresih), klimatologije (o podnebnih spremembah), dotakne pa se celo z geologijo povezanih znanosti o človeku, antropologije in arheologije. Knjigo sklene z realističnim pogledom na prihodnost našega planeta, nazadnje pa mlado generacijo povabi k odgovornemu ravnanju in sodelovanju pri zanimivem in tehtnem raziskovanju, ki ga opravljajo geologi. Zgodbe iz podzemlja so izrazito pomembno delo, saj v slovenskem prostoru knjige, ki bi geologijo celovito, sistematično in načrtno predstavljala prav otrokom, doslej še nismo imeli. Bavčev prispevek k popularizaciji geologije je zato izjemen, škoda je le, da likovna in oblikovna plat knjige po kvaliteti ne dosega besedilne ravni. Vsekakor obvezno branje za vse otroke, pa tudi odrasli naj se jim pridružijo. (ZSV)

Ganeri, Anita: **Ošabni oceani: grozna geografija.**

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Mike Phillips. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 160 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor
| morje, naravoslovje, oceanografija, zemljepis

Kot nekakšna protiutež grôzi, ki jo mnogim sodobnim otrokom predstavljata šola in šolske knjige, so začele izhajati "grozne" zbirke; letos so se slovenskim prevodom Groznih leksikonov Francesce Simon (ki so v Angliji začeli izhajati leta 2011) pridružili še prevodi iz zbirke Grozne knjige. Štirje prevedeni naslovi so le drobec obsežnega projekta, ki ga je pred 20 leti začela britanska založba Scholastic s knjigo Enkratni Egipčani. Danes ta projekt s knjižnimi in neknjižnimi izdajami pokriva vsa področja znanosti, v njem pa sodelujejo različni strokovnjaki in ilustratorji. Osnovni koncept zbirke je "grozno" množico dejstev, ki tvorijo podobe posameznih ved, na humoren način reorganizirati v pustolovščino raziskovanja in radovednosti, za kar še posebej poskrbi stripovska ilustracija. Po pravilu humor pri tem ne pomeni banaliziranja znanstvenih ali zgodovinskih dejstev, ampak zdravo spodbujanje, da lahko o vsaki stvari na tem svetu pomislimo tudi na drugačen način. Mnoga poglavja v posameznih knjigah so aktualizirana z dogodki, ki naj bi jih otroci poznali. Knjigam je na koncu dodano sicer "grozno", pa vendar povsem stvarno kazalo pojmov in imen. Odlomki znanja prvih štirih prevodov pripadajo geografiji, zoologiji, anatomiji in zgodovini. (VZ)

Mogil, H. Michael; Levine, Barbara G.: **Nevarno vreme.**

Prev. Lučka Kajfež Bogataj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| vreme

Rubin, Ken: **Ognjeniki in potresi.**

Prev. Maja Šukarov. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije

| potresi, vulkani

Zbirka Pustolovec nadaljuje s kvalitetno predstavitev otrokom zanimivih tem, tokrat predvsem iz živalskega sveta. Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, kvaliteta predstavitve pa jih nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so razdeljene na dela "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Takšen pristop je zelo primeren za prikaz živalskih razredov (na primer žuželk in pajkov ali plazilcev), kjer so v delu "pregledno" predstavljene posamezne lastnosti razreda, v delu "natančno" pa najbolj zanimive vrste iz predstavljenega razreda (npr. metulj monarh). Nekoliko manj samoumevna, čeprav še vedno posrečena je bila ta razdelitev v delu Deževni gozd, kjer so v delu "pregledno" predstavljene splošne lastnosti deževnih gozdov in rastlinje, v delu "natančno" pa, sicer nadalje pregledno na razrede razdeljeni, živalski svet. Vsak del zaključuje slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. V delu Ognjeniki in potresi se tako mladi bralec postopoma seznanja s številnimi, a za razumevanje tematike potrebnimi, strokovnimi izrazi, hkrati pa lahko v tekstu razložene pojme, če morda poglavij ne bere linearno, ali pa si novih izrazov ob prvi razlagi ni zapomnil, najde tudi v preglednem slovarčku. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, bogato slikovno gradivo pa naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, jasno in nazorno. (tb)

Palenontologija (dinozavri, fosili)

Long, John A.: **Dinozavri.**

Prev. Katja Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], ponatis

| dinozavri, paleontologija, paleozoologija, prazgodovina

Simon, Francesca: **Grozni Gašper. Dinozavri.**

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2012. (Grozni leksikon), 111 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| dinozavri, paleontologija

Rastlinstvo

Bajd, Barbara: **Moji prvi listavci.**

Fotogr. Luka Praprotnik. Celovec: Mohorjeva založba, 2012, 27 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik

| botanika, drevesa

Burnie, David: **Drevo: od drobnega semena do mogočnega gozda.**

Prev. Irena Modrijan. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi
| drevesa, gozdovi, rastline

Živalstvo

Arnold, Nick: **Gnusna golazen: grozna znanost.**

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Tony De Saulles. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 141 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih
| živali v naravi, žuželke

Kot nekakšna protiutež grôzi, ki jo mnogim sodobnim otrokom predstavljata šola in šolske knjige, so začele izhajati "grozne" zbirke; letos so se slovenskim prevodom Groznih leksikonov Francesce Simon (ki so v Angliji začeli izhajati leta 2011) pridružili še prevodi iz zbirke Grozne knjige. Štirje prevedeni naslovi so le drobec obsežnega projekta, ki ga je pred 20 leti začela britanska založba Scholastic s knjigo Enkratni Egipčani. Danes ta projekt s knjižnimi in neknjižnimi izdajami pokriva vsa področja znanosti, v njem pa sodelujejo različni strokovnjaki in ilustratorji. Osnovni koncept zbirke je "grozno" množico dejstev, ki tvorijo podobe posameznih ved, na humoren način reorganizirati v pustolovščino raziskovanja in radovednosti, za kar še posebej poskrbi stripovska ilustracija. Po pravilu humor pri tem ne pomeni banaliziranja znanstvenih ali zgodovinskih dejstev, ampak zdravo spodbujanje, da lahko o vsaki stvari na tem svetu pomislimo tudi na drugačen način. Mnoga poglavja v posameznih knjigah so aktualizirana z dogodki, ki naj bi jih otroci poznali. Knjigam je na koncu dodano sicer "grozno", pa vendar povsem stvarno kazalo pojmov in imen. Odlomki znanja prvih štirih prevodov pripadajo geografiji, zoologiji, anatomiji in zgodovini. (VZ)

Bajd, Barbara: **Moji prvi kopenski polži: preprost določevalni ključ.**

Fotogr. Luka Praprotnik. Ljubljana: Hart, Harting, 2013, 31 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik
| polži, živali v naravi

Serijsa malih naravoslovnih vodičev izredne profesorice dr. Barbare Bajd (prva od njih je izšla leta 2005) zdaj šteje že 5 naslovov, obravnavajo pa (po vrsti) metulje, listavce, morske polže in školjke, kopenske polže ter morske rake. Kot že stalni začetek vseh naslovov pove, gre za preproste določevalne ključe, ki zajemajo le najbolj znane predstavnike posameznih živalskih in rastlinskih skupin, zato so tudi po obsegu skromni in vključujejo le nekaj deset primerkov (npr. 24 kopenskih polžev, 31 morskih rakov). Mladega radovedneža ti vodiči pripeljejo po principu "je ..." / "če ni, ..." do končne identifikacije bitja, hkrati pa ga navajajo na logiko, ki vlada v svetu sistematike. Vsekakor je kvaliteta teh ključev pri izbiri vsebin in glede znanstvene natančnosti korektno poenostavljena za rabo otrok. Serijsa določevalnih ključev je doslej izšla v treh različnih založbah, a nobena od njih ni bistveno prekosila urejenosti izdaje iz leta 2005, zato še vedno ostaja vtis, da bi založba z bolj profesionalnim znanjem oblikovanja poučnih knjig, s takim avtorjem in tako snovjo naredila bistveno boljši izdelek. (VZ)

Bajd, Barbara: **Moji prvi morski polži in školjke.**

Fotogr. Luka Praprotnik. Ljubljana: Hart, Harting, 2012, 24 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik
| polži, školjke, živali v naravi

Bajd, Barbara: **Moji prvi morski raki: preprost določevalni ključ.**

Fotogr. Borut Mavrič. Ljubljana: Hart, Harting, 2013, 38 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, priročnik
| morje, raki (zoo), živali v naravi

Serija malih naravoslovnih vodičev izredne profesorice dr. Barbare Bajd (prva od njih je izšla leta 2005) zdaj šteje že 5 naslovov, obravnavajo pa (po vrsti) metulje, listavce, morske polže in školjke, kopenske polže ter morske rake. Kot že stalni začetek vseh naslovov pove, gre za preproste določevalne ključe, ki zajemajo le najbolj znane predstavnike posameznih živalskih in rastlinskih skupin, zato so tudi po obsegu skromni in vključujejo le nekaj deset primerkov (npr. 24 kopenskih polžev, 31 morskih rakov). Mladega radovedneža ti vodiči pripeljejo po principu "je ..." / "če ni, ..." do končne identifikacije bitja, hkrati pa ga navajajo na logiko, ki vlada v svetu sistematike. Vsekakor je kvaliteta teh ključev pri izbiri vsebin in glede znanstvene natančnosti korektno poenostavljena za rabo otrok. Serija določevalnih ključev je doslej izšla v treh različnih založbah, a nobena od njih ni bistveno prekosila urejenosti izdaje iz leta 2005, zato še vedno ostaja vtis, da bi založba z bolj profesionalnim znanjem oblikovanja poučnih knjig, s takim avtorjem in tako snovjo naredila bistveno boljši izdelek. (VZ)

Cox, Martyn: **Moj naravni vrt.**

Prev. Jelka Pogačnik. Fotogr. Will Heap. Fotogr. Caroline Hughes. Murska Sobota: Pomurska založba, 2010, 80 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik
| vrtovi, živali v naravi

Je ena prvih tovrstnih poučnih knjig, namenjenih otrokom, ki se osredotoča na vrtnarjenje na naravnem vrtu, kar je trend zadnjih let. Otroci lahko tako svoj kotiček vrta čisto sami ali s sodelovanjem odraslih spremenijo v naravni vrt. Pri tem so jim v pomoč najrazličnejši nasveti, postopki in predlogi, kako lahko na svoj vrt privabijo najrazličnejše živali: ptice, žuželke, dvoživke, sesalce, ki pripomorejo, da se vzpostavi naravno ravnovesje brez uporabe škodljivih insekticidov in pesticidov. Otroci, ki nimajo vrta, lahko v omejenem obsegu poskušajo vrtnariti tudi v loncih oziroma koritih za rože. Tekst je pregleden, otrokom pa so v pomoč tudi nazorne ilustracije, ki še dodatno spodbujajo raziskovanje in opazovanje v naravi. Pomembno je tudi, da je prevod opravila slovenska strokovnjakinja, naravoslovka Jelka Pogačnik. Knjigo dopolnjuje celo nekaj koristnih spletnih naslovov, na katerih lahko otroci najdejo odgovore na svoja vprašanja, in seznam ustanov, ki jih je mogoče v Sloveniji obiskati, od Botaničnega vrta v Ljubljani in Mariboru, ljubljanskega Prirodoslovnega muzeja, Živalskega vrta, do Društva za preučevanje in varstvo netopirjev ter Društva za preučevanje dvoživk in plazilcev. (DLV)

Holing, Dwight: **Neverjetna potovanja: živali so pustolovski popotniki.**

Prev. Minka Ožek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik
| selitve, živali v naravi

Živalske selitve so zaradi iskanja hrane, ugodnejših klimatskih razmer ali varnejših krajev za kotitev mladičev ena najtežjih in stresnih preizkušenj v življenju živali. Od njih je odvisno preživetje vrste. Zdi se, da o selitvah živali vemo že skoraj vse, pa temu ni tako. Šele zadnja leta, ko je šel razvoj elektronike in mehanike v miniaturizacijo, so se biologom in naravovarstvenikom odprle poti do novih ugotovitev. Oddajnik se danes lahko namesti celo na tako majhne živali, kot so kačji pastirji. Raziskovalci so s pomočjo najmodernejše tehnologije prišli do spoznanja, da živali pri iskanju poti (ki je včasih dolga tudi več deset tisoč kilometrov) uporabljajo različne metode, od katerih ostaja najskrivnostnejša zaznavanje Zemljinega magnetnega polja. Ob tem pa je osupljivo, da vedno nezgrešljivo najdejo svoj cilj. Neverjetna potovanja so namenjena mlajšim ljubiteljem narave in živalskega sveta. Knjigo odlikujejo jasne in natančne informacije, preglednost in vrhunska fotografija. Za vse, ki se še znajo čuditi pestrosti in skrivnostnosti življenja na našem planetu. (TO)

Hutchinson, Mark: **Plazilci.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije

| plazilci, živali v naravi

Zbirka Pustolovec nadaljuje s kvalitetno predstavitvijo otrokom zanimivih tem, tokrat predvsem iz živalskega sveta. Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, kvaliteta predstavitev pa jih nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so razdeljene na dela "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Takšen pristop je zelo primeren za prikaz živalskih razredov (na primer žuželk in pajkov ali plazilcev), kjer so v delu "pregledno" predstavljene posamezne lastnosti razreda, v delu "natančno" pa najbolj zanimive vrste iz predstavljenega razreda (npr. metulj monarh). Nekoliko manj samoumevna, čeprav še vedno posrečena je bila ta razdelitev v delu Deževni gozd, kjer so v delu "pregledno" predstavljene splošne lastnosti deževnih gozdov in rastlinje, v delu "natančno" pa, sicer nadalje pregledno na razrede razdeljeni, živalski svet. Vsak del zaključuje slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. V delu Ognjeniki in potresi se tako mladi bralec postopoma seznaja s številnimi, a za razumevanje tematike potrebnimi, strokovnimi izrazi, hkrati pa lahko v tekstu razložene pojme, če morda poglavij ne bere linearno, ali pa si novih izrazov ob prvi razlagi ni zapomnil, najde tudi v preglednem slovarčku. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, bogato slikovno gradivo pa naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, jasno in nazorno. (tb)

Johnson, Jinny: **Živalski atlas.**

Prev. Tina Stanek. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 128 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik

| živali v naravi

Atlas, ki ga odlikuje dosledna in jasno razvidna sistematika, je nastal pod zaščitno znamko Animal Planet produkcije Discovery Communications. Ima tri vsebinske enote. V uvodnem, splošnem pregledu sta predstavljena razvrščanje in obseg živalskega kraljestva, zgodovina evolucije in prilagajanj, načini preživetja, današnje stanje živali na planetu, problemi stika s človekom in ogroženost živali. Drugi, zoogeografski del, predstavlja kontinente in njihove ekosisteme. Vsaka uvodna geološka karta kontinenta je opremljena z risbami najznačilnejših živali s podnapisom imena in navedbo strani, na kateri je ta žival opisana. Ob strani so male fotografije naravnih prostorov posameznega kontinenta z navedbo strani, na katerih so opisani. Sledijo strani z opisi teh naravnih prostorov in živali ter s pomanjšanim zemljevidom kontinenta, na katerem je označeno, kje se opisani

naravni prostori nahajajo. Fotografije in risbe so nazorne in kvalitetne, s poudarkom na prepoznavnih značilnostih. Zadnji del Atlasa vsebuje pojmovnik (2 strani) z razlagami nekaterih strokovnih izrazov iz naravoslovja ter predmetno kazalo (4 strani). Čeprav morda komu manjka še kakšna "najznačilnejša" žival (npr. Slovenci bi v Evropo uvrstili še rjavega medveda, smo pa zagotovo zadovoljni z uvrstitvijo čebele!) in bi bila za bolj strokovno uporabo dobrodošla dodana latinska imena v predmetnem kazalu, je Atlas po svoji vsebinski in oblikovni urejenosti vzor tovrstnim poučnim knjigam. (VZ)

Kleinelütern Depping, Antje; Peia, Ingrid: **Kako žaba ulovi muho?: odgovori na vprašanja otrok o živalih.**

Prev. Ana Grmek. Ilustr. Petra Dorkenwald. Radovljica: Didakta, 2010, 126 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije

| živali v naravi

Leksikon na pregleden in razumljiv način predstavi enainšestdeset živalskih vrst, nanizanih po abecednem vrstnem redu, kar je še posebej priročno za mlajše bralce. Koncept predstavitev je z besedilom na levi in s celostransko živalsko fotografijo na desni strani zastavljen celovito in pregledno. Preprostim vprašanjem (zbranih jih je več kot štiristo) sledijo ustrezni, razumljivi in mestoma zabavni odgovori (»Ali lahko povodne konje jahamo?«, »So zlate ribice dragocene?« itd.), ki so primerno dolgi in prilagojeni otrokom, saj podajajo osnovno znanje o posamezni živalski vrsti. Posamezne predstavitve popestrijo tudi okvirčki z zanimivimi dodatnimi informacijami (»Ali veš, ...«). Besedilo je zračno in dobro organizirano, pogrešamo le nekoliko več dinamičnosti in svežine pri samem oblikovanju, ki je dokaj klasično in togo. Knjiga je primerna za družinsko branje, brez večjih težav pa jo lahko otroci berejo tudi samostojno. (KP)

Simon, Francesca: **Grozni Gašper. Gomazeča golazen.**

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2013. (Grozni leksikon), 94 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| živali v naravi, žuželke

S satiričnimi zgodbicami Groznega Gašperja se v slovenščini srečujemo vse od leta 2004 v odličnih prevodih Polonce Kovač, od leta 2012 pa so se tem leposlovnim vragolijam pridružile še poučne različice z zbirko Grozni leksikon v prav tako odličnem prevodu Ide Strnad. Pisateljica in ilustrator sta tudi v teh knjigah ohranila osnovni namen nagovarjanja mladega bralca: ni nujno, da je vse tako, kot se zdi, in ni nujno, da je vse tako resno, kot želi biti, je pa vredno stvari spoznavati in o njih premisliti. Teme posameznih zvezkov so zaokrožene v prepoznavne standardne skupine znanj (doslej prevedeni zvezki so iz območja paleontologije, športa, anatomije, zoologije in hranoslovja), vsebina znotraj zvezkov pa je organizirana v mini poglavja od osnovne predstavitve do skrajnih posebnosti. Prav ta mini poglavja pa že z naslovi ponujajo poleg stvarnih podatkov kopico duhovitih asociacij in domislic, z njimi pa velikokrat tudi premislek o našem stereotipnem poznavanju stvari. In še, kar ni zanemarljivo, otroci se ob branju veliko naučijo, ne da bi to sploh opazili. (VZ)

Tait, Noel: **Žuželke in pajki.**

Prev. Andreja Cesar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pustolovec), 64 str.

| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| pajki, živali v naravi, žuželke

Zbirka Pustolovec nadaljuje s kvalitetno predstavitev otrokom zanimivih tem, tokrat predvsem iz živalskega sveta. Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, kvaliteta predstavitve pa jih nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so razdeljene na dela "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Takšen pristop je zelo primeren za prikaz živalskih razredov (na primer žuželk in pajkov ali plazilcev), kjer so v delu "pregledno" predstavljene posamezne lastnosti razreda, v delu "natančno" pa najbolj zanimive vrste iz predstavljenega razreda (npr. metulj monarh). Nekoliko manj samoumevna, čeprav še vedno posrečena je bila ta razdelitev v delu Deževni gozd, kjer so v delu "pregledno" predstavljene splošne lastnosti deževnih gozdov in rastlinje, v delu "natančno" pa, sicer nadalje pregledno na razrede razdeljeni, živalski svet. Vsak del zaključuje slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. V delu Ognjeniki in potresi se tako mladi bralec postopoma seznaja s številnimi, a za razumevanje tematike potrebnimi, strokovnimi izrazi, hkrati pa lahko v tekstu razložene pojme, če morda poglavij ne bere linearno, ali pa si novih izrazov ob prvi razlagi ni zapomnil, najde tudi v preglednem slovarčku. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, bogato slikovno gradivo pa naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, jasno in nazorno. (tb)

Medicina

Arnold, Nick: **Kri, kosti in druge telesne reči: grozna znanost.**

Prev. Ana Beguš. Ilustr. Tony De Saulles. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 171 str.
| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih
| anatomija, človeško telo

Kot nekakšna protiutež grôzi, ki jo mnogim sodobnim otrokom predstavljata šola in šolske knjige, so začele izhajati "grozne" zbirke; letos so se slovenskim prevodom Groznih leksikonov Francesce Simon (ki so v Angliji začeli izhajati leta 2011) pridružili še prevodi iz zbirke Grozne knjige. Štirje prevedeni naslovi so le drobec obsežnega projekta, ki ga je pred 20 leti začela britanska založba Scholastic s knjigo Enkratni Egipčani. Danes ta projekt s knjižnimi in neknjižnimi izdajami pokriva vsa področja znanosti, v njem pa sodelujejo različni strokovnjaki in ilustratorji. Osnovni koncept zbirke je "grozno" množico dejstev, ki tvorijo podobe posameznih ved, na humoren način reorganizirati v pustolovščino raziskovanja in radovednosti, za kar še posebej poskrbi stripovska ilustracija. Po pravilu humor pri tem ne pomeni banaliziranja znanstvenih ali zgodovinskih dejstev, ampak zdravo spodbujanje, da lahko o vsaki stvari na tem svetu pomislimo tudi na drugačen način. Mnoga poglavja v posameznih knjigah so aktualizirana z dogodki, ki naj bi jih otroci poznali. Knjigam je na koncu dodano sicer "grozno", pa vendar povsem stvarno kazalo pojmov in imen. Odlomki znanja prvih štirih prevodov pripadajo geografiji, zoologiji, anatomiji in zgodovini. (VZ)

Boulard, Denis: **Odiseja življenja: pripoved za otroke in bodoče starše.**

Prev. Ana Marija Toman. Fotogr. Mac Guff Ligne. Radovljica: Didakta, 2010, 64 str. Dodatek: nosečniški koledarček
| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije
| nosečnost, rojstvo

Vznemirljiva pripoved za otroke in bodoče starše, kakor je podnaslovljena, je priredba francoskega TV filma Nilsa Tavernierja in je v večini knjižnic postavljena v skupino knjig o medicini oz. zdravju, čeprav je po svoji snovi povsem naravoslovna. Navdušujoče besedilo opisuje devet mesecev dolgo in

razburljivo pot, po kateri pridemo na svet, nič manj razburljive in povedne pa niso fotografije, ki spremljajo najprej pot spermija do srečanja z jajčecem in potem rast male osebe do trenutka, ko prikuka med nas. Besedilo ves čas spremljajo slovarčki manj znanih ali pomembnih pojmov. Če bi bili na koncu ti pojmi zbrani v abecedno kazalo, bi knjiga pridobila še dodatno enciklopedično vrednost. Je izvrstno izhodišče za družinski pogovor ali priložnostni pogovor v vrtcu ali razredu, ali pa kot priprava na bodoče starševstvo. H knjigi je priložen priročen vrtljiv nosečniški koledarček. (VZ)

Calabresi, Linda: **Človeško telo.**

Prev. Barbara Krevel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| anatomija, človeško telo

Calabresi, Linda: **Človeško telo.**

Prev. Barbara Krevel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013. (Pustolovec), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], ponatis

| anatomija, človeško telo

Clochard, Séverine: **Hura za punce!: vodnik skozi prednajtistiški čas.**

Prev. Metka Kralj. Ilustr. Cécile Hudrisier. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 223 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], ponatis, priročnik

| dekleta, mladostniki, puberteta, samopodoba

Jem zdravo, živim zdravo!: Škrobkov priročnik zdrave prehrane: za starše, babice, dedke, otroke.

Ilustr. Chiara Jasna Sepin. Zamisel Peter Ferluga. Sprem. besedilo Marina Trevisan. Sprem. besedilo Mojca Cepuš. Trst: ZTT = EST, 2012, 2013. 53 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik, recepti, spremno besedilo

| hrana, prehrana, zdravje

Klemenc, Alenka: **Kako je biti jaz?: knjiga o fantu z Aspergerjevim sindromom.**

Ilustr. Urša Rožič. Spr. beseda Branka D. Jurišić, Katarina Kompan Erzar. Ljubljana: DZC Janeza Levca, 2012, 95 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, slikanica poučna, spremna beseda

| Aspergerjev sindrom, avtizem, vzgoja

Simon, Francesca: **Grozni Gašper, 2 naslova: Hrana, Telo.**

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2013. (Grozni leksikon), 107 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| hrana, prehrana

S satiričnimi zgodbicami Groznega Gašperja se v slovenščini srečujemo vse od leta 2004 v odličnih prevodih Polonce Kovač, od leta 2012 pa so se tem leposlovnim vragolijam pridružile še poučne različice z zbirko Grozni leksikon v prav tako odličnem prevodu Ide Strnad. Pisateljica in ilustrator sta tudi v teh knjigah ohranila osnovni namen nagovarjanja mladega bralca: ni nujno, da je vse tako, kot se zdi, in ni nujno, da je vse tako resno, kot želi biti, je pa vredno stvari spoznavati in o njih premisliti.

Teme posameznih zvezkov so zaokrožene v prepoznavne standardne skupine znanj (doslej prevedeni zvezki so iz območja paleontologije, športa, anatomije, zoologije in hranoslovja), vsebina znotraj zvezkov pa je organizirana v mini poglavja od osnovne predstavitve do skrajnih posebnosti. Prav ta mini poglavja pa že z naslovi ponujajo poleg stvarnih podatkov kopico duhovitih asociacij in domislic, z njimi pa velikokrat tudi premislek o našem stereotipnem poznavanju stvari. In še, kar ni zanemarljivo, otroci se ob branju veliko naučijo, ne da bi to sploh opazili. (VZ)

Smith, Miranda: **Človeško telo: v gibanju in treh dimenzijah.**

Prev. Metka Kralj. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 21 str. Dodatek: 3D plakat

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], priročnik

| anatomija, človeško telo

Spolna vzgoja

Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za fante: akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).**

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 180 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik

| fantje, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon je zasnoval in napisal pisatelj Oliver Pautsch (z ženo sta skupaj napisala tudi različico za dekleta Skrivni leksikon za dekleta). Leksikon je zastavljen tako, da obsega in odgovori na večino vprašanj, ki zanimajo in mučijo sodobnega najstnika. Tako leksikon obravnava teme kot so spolnost, droge, odvisnost od računalnika ... ter vrsto drugih aktualnih gesel, ki se tičejo pubertetniškega mladeniča. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in duhovite ilustracije. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode, lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu) ter se na ta način prek spletnih strani, video strani in podobnega še bolj podrobno poglobite v posamezno temo. (pp)

Pautsch, Sandra; Pautsch, Oliver: **Skrivni leksikon za punce: akcijsko, berljivo, kočljivo, žgečljivo ... od A do Ž (in v glavnem tudi čisto koristno).**

Prev. Irena Madric. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012, 239 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], priročnik

| dekleta, higiena, puberteta, spolnost

Leksikon sta zasnoval in napisala zakonca Sandra in Oliver Pautsch; z njim sta želela odgovoriti na številna vprašanja o puberteti, spolnosti, odraščanju, družbi in o številnih ostalih zadregah (npr. anoreksija, celulit, kontracepcija, ...), ki dekleta zanimajo v tem občutljivem obdobju odraščanja. Leksikon je urejen po abecedi in poleg gesel vsebuje tudi razne komentarje in osebne zgodbe deklet, psihološke teste, duhovite nasvete in zabavne tabele. Pod gesli najdemo tudi priporočila za knjige in filme ter naslove uporabnih spletnih strani, ki so povezani z obravnavano temo. Pri nekaterih geslih lahko opazimo spletno ikono, ki ponazarja dodatno vsebino, ki jo lahko najdemo na spletni strani: www.mladinska.com/skrivnileksikon. Če pa imate v lasti pametni telefon z aplikacijo za QR-kode,

lahko do gesel dostopate tudi z njim (kode lahko opazimo na začetku posameznih črk v leksikonu). Atraktivno in učinkovito delo, namenjeno interaktivnim in informacijsko podkovani mladini, ki ji uporaba moderne tehnologije ni neznanka. Na voljo je tudi različica za fante Skrivni leksikon za fante. (pp)

Tehnika

Arnold, Nick: **Sestavi mehanizme in odkrij, kako delujejo stroji.**

Prev. Tomaž Kosmač. Ilustr. Allan Sanders. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2012, 20 str.

Dodatek: 1 delovna plošča, 36 delov za sestavljanje modelov ter 12 parov vijakov in matic

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| stroji, tehnika

Vsi otroci se v šoli učijo o preprostih in vsakdanjih strojih, redko pa imajo priložnost, da stroje zgradijo sami. Ta pisana in interaktivna knjiga je namenjena prav temu. V knjigi je podrobno opisanih 12 strojev (skozi časovnico se lahko poučimo tudi o njihovi zgodovini), ki so jim dodana navodila za izdelavo ter komplet sestavnih delov, ki vsebuje 25 strojnih delov, 10 plastičnih matic in vijakov ter ploščo za sestavljanje. Navodila so preprosta in jasna, tako da lahko mladi inženirji model stroja zgradijo v nekaj minutah. Opisano je delovanje vsakdanjih strojev in mehanizmov, od preprostih vzvodov, zobnikov in škripcev do bolj zapletenih zobatih zapor ter odmičnega in ojničnega mehanizma. Knjiga je zasnovana tako, da spodbuja mlade radovedne ume, ki se učijo skozi ustvarjanje in igro, v dobro pa ji lahko štejemo tudi to, da vsebuje ravno pravih razmerje med informacijami in podatki ter interaktivnimi aktivnostmi. Knjiga, ki bo v vsakem otroku prebudila duh mladega izumitelja. (pp)

Szőke, Csaba: **Ilustrirani atlas vozil.**

Prev. Maja Likar. Ilustr. Péter Kovács, Tamás Mart. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2013, 64 str.

Dodatek: 3D očala

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO]

| tehnika, vozila

Zelo natančna in nazorna knjiga za ljubitelje prevoznih sredstev, s prav tako natančnimi in nazornimi računalniškimi ilustracijami. Mladi bralci se bodo s pomočjo knjige seznanili s sestavo in delovanjem vseh glavnih oblik prevoznih sredstev, od (športnega) avtomobila preko tankerja in motornih sani do raketoplana in lunarnega modula. Ob koncu knjige najdemo še tridimenzionalne ilustracije, ki si jih je potrebno ogledati s priloženimi očali in ki še dodajo k atraktivnosti knjige in kompleksnosti podanih informacij. (TB)

Gojenje rastlin, vzreja živali

Dennis Bryan, Kim: **Konji: živali, ki so spremenile svet.**

Prev. Nina Medved. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi

| konji, živali v naravi

Tri knjige o naravi iz zbirke Brezmejnost znanja se posvečajo vesolju, živalim in rastlinam. Zasnovane so kronološko razvojno. Prikazujejo razvoj od začetkov do končnega rezultata; rojstvo zvezde iz oblakov plina, njeno življenje v vesolju in njeno smrt; prve znane kopitarje, razvoj v prve konje ter udomačitev in današnje življenje teh živali; rast drevesa od drobcenega semena prek mlade rastline do velikega drevesa in mogočnega gozda. Ob tem pa vsaka knjiga tudi podrobneje opisuje ostale značilnosti zvezd, konj in dreves. S sliko in besedo na pregleden in sistematičen način prikazuje različne tipe zvezd (od barvitih pritlikavk, orjakinj in nadorjakinj, silovitih supernov, enojnih zvezd, dvojčic in trojčic ter zvezdnih kopic do razsežnih galaksij), različne pripadnike kopitarjev (od domačih in divjih oslov, zeber, posebnih konjev Przevalskega, neukročenih in domačih konjev do mul in mezgov) in raznotere vrste dreves (od golosemenk s semeni in brez cvetov do kritosemenk, kamor sodijo drevesa s semeni in cvetovi). Za konec zbirka ponuja pregled drugih zanimivosti, povezanih z osnovno tematiko posamezne knjige: poglavja o prvih astronomih, ozvezdijih, zvezdnih likih in zvezdnih kartah, zvezdni navigaciji ter napravah za opazovanje vesolja; zgodovinske preglede uporabe konj v raznih kulturah (za potovanja, vojne pohode, delo na polju, konjske dirke in tekmovalstva), sezname slavnih konj in jahačev, prikaze različnih slogov jahanja ter kovaške obrti; predstavitev drevesa kot življenjskega okolja za različne živali in kot enega najdragocenejših živih bitij, ki ga je mogoče uporabiti na nešteto načinov, predvsem kot vir lesnega in sadnega bogastva (poglavja o sečnji, spravilu in uporabi lesa ter o sadovnjakih), posebna pozornost pa je posvečena tudi gozdovom sveta, njihovim prebivalcem in težavam, s katerimi se soočajo. Knjige se sklenejo z miti in legendami, nazadnje pa s pregledom dejstev o zvezdah, konjih in drevesih ter s preglednimi slovarčki manj znanih izrazov. (ZSV)

Ucman, Renata: **Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka.**

Fotogr. Renata Ucman. Ljubljana: Kozmos, 2011, 120 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, o avtorjih, priročnik
| ekologija, vrtnarstvo, vrtovi

Promet, trgovina

Gombač, Žiga: **Primer Gala Matrice ali Kako deluje televizija.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: RTV Slovenija, 2012. (Kako deluje), 40 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje
| televizija

Gombač, Žiga: **Tisa reši svet ali Kako deluje radio.**

Ilustr. Ivan Mitrevski. Ljubljana: RTV Slovenija, 2012. (Kako deluje), 40 str.

| 6 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], poučno leposlovje
| radio

Hardesty, Von: **Letenje.**

Prev. Peter Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011. (Pustolovec), 64 str.

| 6 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije
| letala, zgodovina

Štiri knjige iz zbirke Pustolovec predstavljajo človeško telo, organske sisteme in njihovo delovanje, zgodovino medicine, razvoj bionike, zdravo prehrano; razumevanje letenja, prednike in mejnike letalstva, različna zračna plovila, zlasti letala; izume, njihovo zgodovino in prve izumitelje, vrsto velikih izumov od kolesa in jadra do bionike in interneta; ter poučno knjigo o vremenu. V tem letu je v isti zbirki izšel tudi ponatis knjige o dinosavrih avtorja J. A. Longa. Odlična zbirka Pustolovec konceptualno nadaljuje tradicijo "klasičnih" mladinskih enciklopedij, v posameznih delih pa prinaša med mlade bralce že preizkušene priljubljene tematike, a se po kvaliteti predstavitve nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so na dele razdeljene "pregledno" in "natančno" ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Vsak del sklepa slovarček "strokovnih" izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo, dobrodošle so predvsem razumljive in barvite sheme. Bogato (skoraj tridimenzionalno!) slikovno gradivo naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno, jasno in nazorno povezano z besedilom. (TB)

Umetnost

Arhitekturni detektiv: raziskuj, opazuj, začuti, prisluhni!

Ilustr. Eva Zupan. Radovljica: Didakta, 2012, 30 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, spremna beseda
| arhitektura

Ročne spretnosti

Ban, Tatjana; Šercer Stojanović, Diana: **Otrok ustvarja igrarije.**

Ilustr. Tatjana Ban. Fotogr. Andrej Franko. Domžale: Tamaj, 2009, 52 str.

| 7 | 2. stopnja | fotografije, priročnik
| ročne spretnosti

Ustvarjalni priročnik je zadnji v seriji petih, ki jih je avtorica skrbno pripravila za mentorje likovnih delavnic, in je dobrodošel pripomoček pri njihovem pedagoškem delu. Ponuja vrsto izvirnih zamisli za izdelavo družabnih iger oziroma didaktičnih igrač, ki učijo otroka različnih ročnih, miselnih in socialnih spretnosti: natančnosti, zbranosti, zaznavanja, urjenja drobnih gibov rok in prstov, sodelovanja, strpnosti, dogovarjanja v skupini, prostorske predstavljivosti, zmožnosti konstruiranja, prepoznavanja barv in oblik ipd. Ob družabnih igrah, ki jih otrok izdelava s pomočjo odraslih (domino, človek ne jezi se, mikado ...) avtorica spodbuja k uporabi naravnih in odpadnih materialov, ob čemer otrok razvija tudi svoj odnos do čistega okolja. Knjiga predstavi postopek izdelave in pravila igre za vsako posamezno družabno igro, pedagoški namigi na koncu priročnika pa so namenjeni staršem, vzgojiteljem in učiteljem. (IM)

Ban, Tatjana; Franko, Matej: **Ustvarjalna zbirka živali.**

Ilustr. Tatjana Ban. Fotogr. Andrej Franko. Domžale: Tamaj, 2010, 119 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik
| papir, ročne spretnosti

Ustvarjalna zbirka živali je zbirka praktičnih navodil, kako izdelati živali iz najrazličnejših in enostavnih materialov, kot so tulci toaletnega papirja ali papirnatih brisač, embalaža, karton ali papir. Pa tudi ostale stvari (flomastri, barvice, škarje, ...), ki jih potrebujemo za izdelavo, so nam ponavadi na razpolago. Delo je razdeljeno na osem poglavij, ki si sledijo glede na bivanjski prostor živali (živali na kmetiji, živali v gozdu, živali v hiši, ...). Vsaka naloga je prikazana nazorno, z navodili za izdelavo živali ter fotografijo končnega izdelka. Poleg navodil so navedene tudi značilnosti posamezne obravnavane živali, ki še dodatno popestrijo zbirko. Odličen priročnik za krajšanje dolgih zimskih večerov, ki jih lahko ustvarjalno preživimo z družino ali s prijatelji; dolgčas nam ne bo, saj so v priročniku predstavljena navodila za izdelavo kar dvainpetdesetih živalic! (PP)

Schultz, Alex: **Izdelajmo letala iz papirja: zgibanke klasičnih in posebnih modelov.**

Prev. Katja Bizjak. Ilustr. Malcolm Porter. Fotogr. Roddy Paine. Tržič: Učila International, 2011, 72 str. Dodatek: 2 modela za setavljanje letal iz lepenke s propelerjem
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje
| letala, origami, papir, ročne spretnosti

Wickings, Ruth; Brown, Alan: **Hop postavljanke: mojstrske papirnate postavljanke: vzorčna postavljanka in gradivo z navodili za izdelavo štirih postavljank.**

Prev. Tadeja Dovič. Ilustr. Frances Castle, Andrew Crowson. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011, 14 str. Dodatek: gradivo za postavljanke
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], navodila za ustvarjanje, prepognjeni listi, slikanica postavljanka
| papir, ročne spretnosti

Glasba

Avberšek, Kaja; Kus, Peter; Gorenc, Boštjan: **Pojči grad: priročnik za gradnjo izvirnih instrumentov v stripu!**

Ilustr. Kaja Avberšek. Spr. beseda Ada Holcar, Igor Cvetko, Milan Erič. Ljubljana: Forum, 2010. (Minimundus), 87 str.
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, o avtorjih, spremna beseda, strip
| glasbila

Kaj nastane, ko staknejo glave oblikovalka, ilustratorka in striparka, skladatelj, režiser in izdelovalec nenavadnih glasbil ter prevajalec, pisec, stand up komik in vokalist? Nadvse izviren in navdihujoč "priročnik za gradnjo izvirnih instrumentov". Uvaja ga pravljica (zastavljena po Andersenovih motivih) o kralju, ki s pomočjo slavca svoj cukreni grad spremeni v pojočega; "prenovo" bralec spremlja v obliki duhovitih stripov, ki prikazujejo, kako kralj izumlja različne glasbene instrumente. Temu sledijo navodila za izdelavo izvirnih instrumentov, ki so označena s števkami od ena do pet in ki označujejo težavnostno stopnjo izdelave. Navodila "ušesnega učenjaka" sestavlja fotografija končnega izdelka, torej instrumenta, seznam potrebnih materialov, opis postopka izdelave, pojasnilo, kako se na instrument igra in razlaga, zakaj oziroma kako instrument sploh oddaja zvok. Vsemu naštetemu sledita še slovarček manj znanih izrazov iz teorije glasbe in akustike ter za boljšo predstavo še nekaj fotografij materialov, ki jih potrebujemo za izdelavo instrumentov. Rezultat je unikatna poučna knjiga, ki med svojimi platnicami izvirno povezuje besedno, likovno in glasbeno umetnost in vse tri

bržkone tudi uspešno promovira. Kot takšna se ponuja kot sodoben, vznemirljiv in zabaven didaktičen pripomoček, pa tudi kot izhodišče za kreativno druženje staršev z otroki. (GK)

Helsby, Genevieve; Glennie, Evelyn: **Glasbeni inštrumenti v orkestru.**

Prev. Lado Jakša. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 176 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, priročnik

| Evelyn Glennie (glasbenica), glasbila, orkestri

Knjiga je projekt svetovne glasbene založbe Naxos in angleške pianistke in urednice, avtorice mnogih glasbenih učbenikov, v katerega so kot razlagalko glasbenih izkušenj vključili izjemno umetnico, gluho škotsko tolkalistko Evelyn Glennie. Knjigo odlikuje predvsem sistematična in nazorna predstavitev vseh instrumentov v orkestru: izvor in kratko zgodovino glasbila, sposobnosti instrumenta in njegova vloga v orkestrski družini, princip delovanja in način igranja. Ni zanemarljivo, da je knjigo prevedel slovenski skladatelj Lado Jakša. Morda je zaradi svoje tržne naravnosti malo manj izvirno oblikovana, vendar po vsebini vsekakor dobrodošla. (VZ)

Kaj delajo palčki pozimi?: 38 otroških pesmic s klavirsko spremljavo.

Spr. beseda Mitja Gobec. Pesmi Neža Maurer. Škofja Loka: Knjižnica Ivana Tavčarja, 2011.

(Ustvarjalci s Škofjeloškega; 3), 97 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], note, o avtorjih, spremna beseda

Kaj delajo palčki pozimi?: 38 pesmic Neže Maurer za male in velike.

Pesmi Neža Maurer. Škofja Loka: Knjižnica Ivana Tavčarja, 2011. (Ustvarjalci s Škofjeloškega; 2), 111 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], note, o avtorjih, spremna beseda

Kovačič, Alenka; Šivic, Urša: S pesmijo v praznike.

Spr. beseda Marko Terseglav. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 55 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, ljudsko izročilo, navodila za ustvarjanje, note, spremna beseda

| običaji, prazniki, Slovenija

Šport

Cleare, John: **Veliki alpinistični vzponi: Eiger, K2, Everest, McKinley, Matterhorn.**

Prev. Mateja Ravnik. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011. (Velike pustolovščine), 64 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, o avtorjih, prepognjeni listi, priročnik, zemljevidi

| alpinizem, gore, planinstvo

Simon, Francesca: **Grozni Gašper. Šport.**

Prev. Ida Sternad. Ilustr. Tony Ross. Tržič: Učila International, 2012. (Grozni leksikon), 109 str.

| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih

| šport

Svečko, Marina; Dekleva, Sandi: **Janja in Marko v šoli jadranja: jadranje na optimistu.**

Ilustr. Žiga Okorn. Fotogr. Žiga Okorn. Maribor: Društvo vodnih športov Skipper marina, 2010, 60 str.
| 7 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, navodila za ustvarjanje, priročnik, slovar
| jadranje

Anže jadra že od malega, Janja in Marko pa bi se jadralske veščine nadvse rada naučila. Bralec bo v družbi treh prijateljev spoznal svet jadralskega športa s poudarkom na jadraniu na optimistu, majhni jadrnici, na kateri otroci navadno začno svojo jadralsko pot. Dinamično, a pregledno oblikovana knjiga s pomočjo besedila, ilustracij in fotografij obdela jadralske klube, olimpijsko jadranje, vrste jadrnic, opremo jadrca in jadrnice, voze, vetrove in pravila na morju ter jadranje na optimistu. Slednje vključuje pripravo in spust jadrnice v vodo, pristajanje, prevračanje, pospravljanje jadrnice in seveda samo jadranje (proti vetru, v bok, v krmo in obrate). Knjigi je na koncu dodan še slovarček jadralskih izrazov v slovenščini, italijanščini, angleščini, nemščini in francoščini, sklepa pa jo skica, po kateri lahko otroci izdelajo maketo optimista. Knjiga na obvladljivem številu strani ponudi presenetljivo celovito predstavitev jadralskega športa, za katerega se bo po branju gotovo navdušil marsikateri bralec in se, upajmo, v prebujenem športnem duhu odvrnil od večnega posedanja pred računalnikom. Sploh pa knjiga ni primerna samo za otroke, saj lep uvodni vpogled v jadralski šport ponudi tudi odraslemu, ki je na tem področju (še) neuk. (GK)

Jezikoslovje, književnost

Kovačevič Beltram, Marjan: **Babilonski stolp in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Spr. beseda J. M.. Ljubljana: Mladika, 2003. (Stopinje), 68 str.
| 8 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, miti, poučno leposlovje, priredba, za branje v nadaljevanjih, za pogovore o knjigah
| antika, biblija, Grčija, zgodovina

Kovačevič Beltram, Marjan: **Odisejada in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Spr. beseda Janez Mušič. Ljubljana: Mladika, 2006. (Stopinje), 60 str.
| 8 | 2. stopnja | legende, ljudsko izročilo, miti, poučno leposlovje, priredba, za branje v nadaljevanjih
| antika, biblija, Grčija, zgodovina

Knjiga je nadaljevanje knjige Babilonski stolp in druge zgodbe, v katerem je zbranih 25 zgodb iz kulturne zakladnice zahodne civilizacije. Razvrščene so v tri sklope: zgodbe iz grške mitologije, svetopisemske zgodbe ter zgodbe o pomembnih zgodovinskih osebnostih in dogodkih. V njih avtor razlaga izvor in pomen znanih rekel in pojmov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Pri tem gre za celostne razlage izrazov: vsak naslovni pojem je najprej predstavljen v obliki razlagalne zgodbe, iz katere je mogoče spoznati njegov izvor, nazadnje pa je zgoščeno predstavljen njegov današnji preneseni pomen. Posebna odlika knjige so ilustracije; vsaka izmed njih učinkuje impresivno, saj hkrati slikovito izpostavlja osrednji motiv spremljajoče zgodbe in obenem razodeva umetnikov tenkočuten odnos do nekaterih poglavitnih tem, ki vznemirjajo človeštvo od davnih časov do današnjih dni.

Kovačevič Beltram, Marjan: **Jakobova lestev in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2009. (Stopinje), 151 str.

| 8 | 2. stopnja | ljudsko izročilo, miti, nova izdaja, poučno leposlovje, za pogovore o knjigah

| antika, biblija, Grčija, mitologija

To je že tretja knjiga v seriji znamenitih zgodb iz antične mitologije, biblije in post-antičnih zgodovinskih obdobj, se pravi pomembnih sporočil iz kulturne zakladnice zahodne civilizacije. Večina (55) zgodb je izšla že v prvih dveh (Babilonski stolp, 2003 in Odisejada, 2006), k tem pa je avtor dodal še 15 novih. Zgodbe so razvrščene v tri sklope: grška mitologija, sveto pismo ter pomembne zgodovinske osebnosti in dogodki. V 70 zgodbah avtor razlaga izvor in pomen znanih rekel in pojmov, s katerimi se srečujemo v vsakdanjem življenju. Pri tem gre za celostne razlage izrazov: vsak naslovni pojem je najprej predstavljen v obliki razlagalne zgodbe, iz katere je mogoče spoznati njegov izvor, nazadnje pa je zgoščeno predstavljen njegov današnji preneseni pomen. Posebna odlika knjige so ilustracije; vsaka izmed njih učinkuje impresivno, saj hkrati slikovito izpostavlja osrednji motiv zgodbe in obenem razodeva umetnikov sicer kritičen, a obenem razumevajoč in topel odnos do tem, ki vznemirjajo človeštvo od davnih časov do današnjih dni. (VZ)

Kovačević Beltram, Marjan: **Kraljeva cesta in druge zgodbe.**

Ilustr. Zvonko Čoh. Ljubljana: Mladika, 2012. (Stopinje), 33 str.

| 8 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], legende, miti, za jezikovno vzgojo, za pogovore o knjigah

Zemljepis

Lamprell, Klay: **London: vse, kar te zanima.**

Prev. Simon Demšar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Ni za starše), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, vodič

| Anglija, London

Nova prevodna zbirka zabavnih popotnih vodnikov za mlade predstavlja novost na področju mladinskih poučnih knjig, saj zapolnjuje založniško vrzel na področjih, kot so: geografija, zgodovina, kulturna zgodovina, popotni vodniki po mestih, državah ... Njen nastanek je tesno povezan z »odraslo« legendo popotniških vodnikov, z Lonely Planet Publications, ki se je v svoji zasnovi znal in zmozel prilagoditi tudi starostno mlajšim uporabnikom, otrokom od 9. leta starosti dalje. Zbirka ne prinaša klasičnih popotnih vodnikov, temveč se odlikuje z drugačnim pogledom na svetovna velemesta: London, Pariz, Rim in New York. Knjige mladim posredujejo zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, ki so povezane s svetovno znanimi turističnimi znamenitostmi, z znamenitimi ljudmi ... Avtor zna pritegniti bralce z dinamičnim, humornim, razburljivim, tudi s čustvi obarvanim razpoloženjem in izbrskati tudi malce bizarne in manj znane podrobnosti velikih mest. Mladim bo gotovo všeč tudi format knjig, ki je zelo priročen, v njih ne manjka raznoliko vizualnega tudi na likovnem področju (stripovski pristop), sobivanje fotografij in ilustracij, njihova preglednost, duhoviti naslovi poglavij, zgoščene informacije, napotki na spletne strani ... Če knjigam že kaj lahko »očitamo«, potem bi jim lahko le »reklamno potezo« Ni za starše«, saj je takšno koketiranje z mladimi povsem nepotrebno. (dlv)

Lamprell, Klay: **New York: vse, kar te zanima.**

Prev. Kristina Radešček. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Ni za starše), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, vodič

| Amerika, New York, ZDA

Nova prevodna zbirka zabavnih popotnih vodnikov za mlade predstavlja novost na področju mladinskih poučnih knjig, saj zapolnjuje založniško vrzel na področjih, kot so: geografija, zgodovina, kulturna zgodovina, popotni vodniki po mestih, državah ... Njen nastanek je tesno povezan z »odraslo« legendo popotniških vodnikov, z Lonely Planet Publications, ki se je v svoji zasnovi znal in zmogel prilagoditi tudi starostno mlajšim uporabnikom, otrokom od 9. leta starosti dalje. Zbirka ne prinaša klasičnih popotnih vodnikov, temveč se odlikuje z drugačnim pogledom na svetovna velenista: London, Pariz, Rim in New York. Knjige mladim posredujejo zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, ki so povezane s svetovno znanimi turističnimi znamenitostmi, z znamenitimi ljudmi ... Avtor zna pritegniti bralce z dinamičnim, humornim, razburljivim, tudi s čustvi obarvanim razpoloženjem in izbrskati tudi malce bizarne in manj znane podrobnosti velikih mest. Mladim bo gotovo všeč tudi format knjig, ki je zelo priročen, v njih ne manjka raznoliko vizualnega tudi na likovnem področju (stripovski pristop), sobivanje fotografij in ilustracij, njihova preglednost, duhoviti naslovi poglavij, zgoščene informacije, napotki na spletne strani ... Če knjigam že kaj lahko »očitamo«, potem bi jim lahko le »reklamno potezo« Ni za starše«, saj je takšno koketiranje z mladimi povsem nepotrebno. (dlv)

Lamprell, Klay: **Pariz: vse, kar te zanima.**

Prev. Andrej Gogala. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Ni za starše), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, vodič

| Francija, Pariz

Nova prevodna zbirka zabavnih popotnih vodnikov za mlade predstavlja novost na področju mladinskih poučnih knjig, saj zapolnjuje založniško vrzel na področjih, kot so: geografija, zgodovina, kulturna zgodovina, popotni vodniki po mestih, državah ... Njen nastanek je tesno povezan z »odraslo« legendo popotniških vodnikov, z Lonely Planet Publications, ki se je v svoji zasnovi znal in zmogel prilagoditi tudi starostno mlajšim uporabnikom, otrokom od 9. leta starosti dalje. Zbirka ne prinaša klasičnih popotnih vodnikov, temveč se odlikuje z drugačnim pogledom na svetovna velenista: London, Pariz, Rim in New York. Knjige mladim posredujejo zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, ki so povezane s svetovno znanimi turističnimi znamenitostmi, z znamenitimi ljudmi ... Avtor zna pritegniti bralce z dinamičnim, humornim, razburljivim, tudi s čustvi obarvanim razpoloženjem in izbrskati tudi malce bizarne in manj znane podrobnosti velikih mest. Mladim bo gotovo všeč tudi format knjig, ki je zelo priročen, v njih ne manjka raznoliko vizualnega tudi na likovnem področju (stripovski pristop), sobivanje fotografij in ilustracij, njihova preglednost, duhoviti naslovi poglavij, zgoščene informacije, napotki na spletne strani ... Če knjigam že kaj lahko »očitamo«, potem bi jim lahko le »reklamno potezo« Ni za starše«, saj je takšno koketiranje z mladimi povsem nepotrebno. (dlv)

Lamprell, Klay: **Rim: vse, kar te zanima.**

Prev. Boris Bajželj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Ni za starše), 96 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, vodič

| Italija, Rim

Nova prevodna zbirka zabavnih popotnih vodnikov za mlade predstavlja novost na področju mladinskih poučnih knjig, saj zapolnjuje založniško vrzel na področjih, kot so: geografija, zgodovina, kulturna zgodovina, popotni vodniki po mestih, državah ... Njen nastanek je tesno povezan z »odraslo« legendo popotniških vodnikov, z Lonely Planet Publications, ki se je v svoji zasnovi znal in

zmogel prilagoditi tudi starostno mlajšim uporabnikom, otrokom od 9. leta starosti dalje. Zbirka ne prinaša klasičnih popotnih vodnikov, temveč se odlikuje z drugačnim pogledom na svetovna vel mesta: London, Pariz, Rim in New York. Knjige mladim posredujejo zgodbe iz preteklosti in sedanjosti, ki so povezane s svetovno znanimi turističnimi znamenitostmi, z znamenitimi ljudmi ... Avtor zna pritegniti bralce z dinamičnim, humornim, razburljivim, tudi s čustvi obarvanim razpoloženjem in izbrskati tudi malce bizarne in manj znane podrobnosti velikih mest. Mladim bo gotovo všeč tudi format knjig, ki je zelo priročen, v njih ne manjka raznoliko vizualnega tudi na likovnem področju (stripovski pristop), sobivanje fotografij in ilustracij, njihova preglednost, duhoviti naslovi poglavij, zgoščene informacije, napotki na spletne strani ... Če knjigam že kaj lahko »očitamo«, potem bi jim lahko le »reklamno potezo« Ni za starše«, saj je takšno koketiranje z mladimi povsem nepotrebno. (dlv)

Mundy, Robyn; Rigby, Nigel: **Velike raziskovalne odprave: Magellan, Cook, Shackleton, Heyerdahl, Chichester.**

Prev. Simona Janež. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2011. (Velike pustolovščine), 64 str.
| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, o avtorjih, prepognjeni listi, priročnik, zemljevidi
| odkritja, raziskovalci

Smith, David Julian: **Če bi bil svet vasica: knjiga o ljudeh tega sveta.**

Prev. Miha Sužnik. Ilustr. Shelagh Armstrong. Hlebce: Zala, 2011, 32 str.
| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO]
| človeštvo, zemljepis

Po obsegu skromna slikanica o družbeni geografiji potrjuje izkušnjo, da za odličnost ni potreben velik obseg, ampak prava vsebina, podana na izvirni način. Ob podobah Chagallovske mehkobe in barvitosti kanadski učitelj geografije in sociologije predstavlja sodobni svet, preveden v predstavljivo velikost vasi s 100 prebivalci. Metoda je preverljiva tem bolj, ker avtor na koncu navaja vire za podatke, s katerimi poseli in opremlja to vasico. Spreten pedagog bo slikanico s pridom uporabil pri svojem delu in na primer našim otrokom v tej vasici poiskal Slovence; potrebnih bo kar 100 takih vasi in samo v treh od stotih bi našli po enega Slovence. Na koncu avtor zapiše nekaj nasvetov za spodbujanje zanimanja otrok za zemljepis in naš planet in med spodbudami posebno pozornost posveča igri. Slikanica vsekakor predstavlja velik miselni in estetski užitek. (VZ)

Stepančič, Lucija; Stepančič, Damijan: Kako so videli svet.

Ilustr. Damijan Stepančič. Dob pri Domžalah: Miš, 2011, 92 str.
| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO]
| zemljepis, zgodovina

V izvirni domači poučni knjigi, ki obravnava teoretska in zgodovinska vprašanja geografije, avtorja s 46 "razglednicami" razkrivata poglede na svet ljudi od prvih civilizacij pa do danes, ko iz tega, v "globalno vas" pomanjšanega, planeta iščemo razglednico prihodnosti. Posamezna poglavja okvirno sledijo zgodovinskemu časovnemu traku, z logiko naslova pa bi jih lahko razdelili v tri večje skupine. V prvo skupino sodijo uvidi tistih, ki so se trudili prehoditi ta planet in ga z risbami in zemljevidi naredili prepoznavnega in prehodnega. Drugo skupino predstavljajo tisti, ki hočejo videti svet drugačen od tistega, ki se jim suka pod nogami, zato ga kar naprej spreminjajo, to so pogledi voditeljev in osvajalcev. Tretjo skupino pa predstavljajo tisti, ki iz drobcev zemljine ali iz pojavov v atomskih sistemih prepoznavajo tako podobe sveta pred nastopom človeških gledalcev kot podobe

sveta neke daljne prihodnosti ... To so pogledi raziskovalcev in mislecev. Ker v teh razglednicah nastopa množica pomembnih osebnosti in zanimivih krajev, med vsem tem pa veliko nepričakovanih, presenetljivih zanimivosti, bi bilo ob ponovni izdaji dobrodošlo še predmetno kazalo. (VZ)

Zgodovina

Deary, Terry; Hepplewhite, Peter: **Enkratni Egipčani: grozna zgodovina.**

Prev. Andrej Pleterski. Ilustr. Martin Brown. Ljubljana: Alta media, 2013. (Grozne knjige), 144 str.
| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], humor, o avtorjih
| Egipt, kulturna zgodovina, stari vek, zgodovina

Kot nekakšna protiutež grôzi, ki jo mnogim sodobnim otrokom predstavljata šola in šolske knjige, so začele izhajati "grozne" zbirke; letos so se slovenskim prevodom Grozних leksikonov Francesce Simon (ki so v Angliji začeli izhajati leta 2011) pridružili še prevodi iz zbirke Grozne knjige. Štirje prevedeni naslovi so le drobec obsežnega projekta, ki ga je pred 20 leti začela britanska založba Scholastic s knjigo Enkratni Egipčani. Danes ta projekt s knjižnimi in neknjižnimi izdajami pokriva vsa področja znanosti, v njem pa sodelujejo različni strokovnjaki in ilustratorji. Osnovni koncept zbirke je "grozno" množico dejstev, ki tvorijo podobe posameznih ved, na humoren način reorganizirati v pustolovščino raziskovanja in radovednosti, za kar še posebej poskrbi stripovska ilustracija. Po pravilu humor pri tem ne pomeni banaliziranja znanstvenih ali zgodovinskih dejstev, ampak zdravo spodbujanje, da lahko o vsaki stvari na tem svetu pomislimo tudi na drugačen način. Mnoga poglavja v posameznih knjigah so aktualizirana z dogodki, ki naj bi jih otroci poznali. Knjigam je na koncu dodano sicer "grozno", pa vendar povsem stvarno kazalo pojmov in imen. Odlomki znanja prvih štirih prevodov pripadajo geografiji, zoologiji, anatomiji in zgodovini. (VZ)

Macdonald, Beverley: **Zapisano s krvjo: kratka zgodovina civilizacije (z vsemi krvavimi podrobnostmi).**

Prev. Polona Kozic, Metka Osredkar. Ilustr. Andrew Weldon. Dob pri Domžalah: Miš, 2008. (Spoznanja), 203 str.
| 9 | 2. stopnja | o avtorjih

Kar malce nenavadno, ne tako običajno koncipirana zgodovinska knjiga za mlade in tudi malo manj mlade bralce, je delo avstralske avtorice, napisana z namenom, da bi jih navdušila za vedo, ki še zdaleč ni zaprašena, temveč polna najrazličnejših nenavadnih, sočnih in celo izzivalnih zgodb. In tudi človeška narava se v pogled vsej tej dolgi zgodovini ni kaj dosti spremenila, še vedno nas »ženejo pohlep in poželenje, zavist in ponos, strah in jeza, pa tudi ljubezen in prijateljstvo, vdanost, usmiljenje, pogum in sočutje«, kot je zapisano v predgovoru knjige. Zgodovina je naša učiteljica, iz nje naj bi se kaj koristnega naučili za sedanost in tudi za prihodnost. Tudi naša sedanost je posledica zgodovine. »Zgodovina človeške civilizacije pa je pisana s krvjo«, je zapisano v zaključni misli uvodnika, zato je takšen naslov knjige upravičen. Knjiga prinaša najrazličnejše zgodbe posameznikov od najstarejših časov do danes, razvrščene v zbirna poglavja: kako se je človeštvo civiliziralo, naključni junaki in (malopridneži), postavljanje pravih vprašanj, vzpon in vzpon zahoda, pisana zbirka idej. Bralca želi spodbuditi, da bi poskušal sam pri sebi odgovoriti na zastavljena vprašanja, ki so večna in ne samoumevna. Tak koncept knjige pa duhovito podkrepijo mestoma tudi stripovsko zasnovane ilustracije. (DLV)

Murphy, Glenn: **Zakladi: izgubljena in najdena bogastva.**

Prev. Neža Kralj. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.

| 9 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, prepognjeni listi
| iskanje, odkritja, zakladi, zgodovina

Tek skozi čas.

Prev. Tina Stanek, Nataša Müller, Sanda Šukarov. Pregled slovenske zgodovine Martin Ivanič. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011, 304 str.

| 9 | 2. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, humor
| zgodovina

Pregled svetovne zgodovine je v knjigi, ki bralce vabi na tek skozi zgodovinska obdobja, zasnovan kot dirka skozi čas. Zgodba se začne na prvi pogled standardno, saj v kronološkem zaporedju povzema dogajanja od prazgodovine do današnjega časa, za konec pa ponuja tudi vizijo prihodnosti in – v slovenski izdaji – še kratek pregled slovenske zgodovine. A kljub običajnemu okvirju je to fantastično potovanje od kamene do digitalne dobe nekaj posebnega. Odlikujejo ga vsebinske duhovitosti, različni komentarji in zabavni detajli ter humorni opisi posameznih zgodovinskih zanimivosti. Prav posebno pozornost pritegnejo oblikovne inovativnosti, ki, večinoma v grafično moderni podobi, stilno posnemajo značilnosti posameznih obdobj, vse z namenom, da bi se zgodovinska tematika čim bolj približala današnjim mladim bralcem. Zgodovinska snov, ki jo je do sedaj marsikdo imel za dolgočasno, je zdaj podana na najbolj sodobne in mladini razumljive načine: kratkočasi se lahko z reševanjem kvizov in igranjem različnih igr, prebira časopisne novice, stripovske predelave in seminarske naloge na temo preteklih dogodkov, spletne predstavitev civilizacij in voditeljev, intervjuje z največjimi zgodovinskimi osebnostmi ter njihove bloge, osnovnošolska spričevala in gimnazijske letopise. Še več, bodoči zgodovinarji lahko navijajo v boksarskih dvobojih starodavnih vladarjev, se sprehajajo po zgodovini s pomočjo turističnih vodičev starega sveta, spremljajo televizijska poročanja o zgodovinski pomembnih revolucijah in si izbirajo ponudbe z reklamnih letakov nekdanjih inovacij. Tik pred koncem se lahko zabavajo še ob rekih slavnih mož, ob predstavitvi izbranih trčenih voditeljev in nenavadnih dejstev o zgodovinskih osebnostih ter ob duhovitem pregledu oblačil in obuval skozi čas. Knjiga, ki ni le zabavno čtivo, temveč je tudi nenadomestljiv učni pripomoček, je zato kot nalašč za zgodovinske navdušence, pa tudi za dvomljivce, ki se jim je doslej zgodovina zdela mrtva in neživljenjska. (ZSV)

Zgodovina Slovenije

Zupanc, Lojze: **Pripovedke o Škofji Loki.**

Ilustr. Daša Simčič. Ljubljana: Viharnik, 2008. (Čarobni jantar), 24 str.

| 9 | 2. stopnja | ljudsko slovstvo, poučno leposlovje
| kulturna dediščina, Slovenija, srednji vek, Škofja Loka, zgodovina

Knjigo je pripravil znani zbiralec slovenskega ljudskega blaga, predvsem pripovedk, pravljic in legend z različnih območij Slovenije, vendar pa so nedvomno najbolj znane njegove Belokranjske pripovedke, Povodni mož v Savinji, Deklica in kač ter dve zbirki pripovedk z loškega oziroma širše gorenjskega območja Kamniti most in Zlato pod Blegošem. V tej knjigi so predstavljene 3 pripovedke o Škofji Loki, ki imajo etnološko ozadje: prva se navezuje na škofjeloški grb, ki je zelo nenavaden, saj je v njem upodobljen tudi črnc (zamorec), druga pripoveduje o nastanku kamnitega mostu čez Selščico, tretja pa je zgodba o srednjem stolpu, zgodba o zločinu in kazni ter o zakladu, ki še do danes čaka na

srečnega najditelja. Odlika knjige je njena struktura; pri vsaki pripovedki lahko bralec najde razlago neznanih in nerazumljivih besed ter kratka pojasnila o zgodovinskem ozadju. Na koncu knjige se lahko strokovno neoporečno in na kratko pouči še o zgodovini Škofje Loke od najstarejših časov pa vse do danes. Knjigo slikovno dopolnjujejo bakrorezi Škofje Loke iz Valvasorjeve Topografije iz leta 1679, pa tudi dramatične ilustracije Daše Simčič. (DLV)